

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Θέμα: Κυκλάδες: Υπηρεσίες-Ανάπτυξη-Κορεσμός

Υπεύθυνος Καθηγητής: Γ. Καμπισόπουλος

Σπουδάστριες:

Επώνυμο: Γράβα

Όνομα: Δήμητρα

Επώνυμο: Παπανδρέου

Όνομα: Ανδριάννα

Πάτρα 2010

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	4
Πρόλογος.....	5
1^οΚεφάλαιο:Ιστορικό	
1.1 Ιστορικό Νησιών.....	6
1.2 Ιστορικό της Τουριστικής Εξέλιξης.....	15
1.2.1 Τουριστική ανάπτυξη Γενικά.....	16
1.2.2 Τα στάδια της τουριστικής ανάπτυξης.....	16
1.2.3 Τουριστική Ανάπτυξη Στο Νομό Κυκλάδων.....	20
2^οΚεφάλαιο: Χρονική Περίοδος 1955 μέχρι σήμερα	
2.1 Η επιρροή των υπαρκτών προτύπων τουριστικής ανάπτυξης στην προσφορά.....	29
2. 2 Διεθνής, Εθνική και Τοπική Τουριστική πολιτική.....	29
2.3 Τουριστική Πολιτική από Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού.....	30
3^οΚεφάλαιο: Απεικόνιση Σημερινής Πραγματικότητας	
3.1 Τουριστική υποδομή και ανωδομή του νομού Κυκλάδων.....	33
3.1.1 Τουριστική υποδομή.....	34
3.1.2 Τουριστική ανωδομή νομού Κυκλάδων.....	38
3.2 Οι κύριες παράμετροι διαμόρφωσης της τουριστικής ζήτησης του νομού Κυκλάδων.....	42
3.3 Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.....	44
3.4 Μέσα Προβολής, Προώθησης Και Πώλησης Του Προϊόντος Του Νομού Κυκλάδων.....	46
4^οΚεφάλαιο: Κυκλάδες:Ιδιαίτερα αλλά και κυρίαρχα χαρακτηριστικά	
4.1Μύκονος-Το νησί της μόδας.....	50
4.2Τήνος και ιδιαιτερότητες αυτής.....	53
4.2.1Το πρόβλημα των parkings.....	56
4.3 Μεταφορές-Προβληματισμοί.....	58
..	
5^οΚεφάλαιο: Το απλό μυστικό «Η Αειφόρος Τουριστική Ανάπτυξη»	
5.1 Περιφερειακή οργάνωση για την τουριστική ανάπτυξη.....	62

5.2 Ανάλυση πλεονεκτημάτων – μειονεκτημάτων – ευκαιριών –κινδύνων της τουριστικής ανάπτυξης των Κυκλάδων.....	67
5.3 Προτάσεις.....	92

6^ο Κεφάλαιο: Ορισμένα στοιχεία νησιών: Πάρος-Νάξος-Σίφνος-Σέριφος-Κύθνος-Κέα

Πάρος.....	96
Νάξος.....	98
Σίφνος.....	100
Σέριφος.....	101
Κύθνος.....	103
Κέα.....	104

7^ο Κεφάλαιο: Προοπτικές για την βελτίωση του Τουριστικού

Προϊόντος-Προβληματισμοί

7.1 Οι τάσεις της τουριστικής ζήτησης στην περιοχή των Κυκλάδων -Οι πηγές προέλευσης της δυνητικής ζήτησης τα επόμενα 15 χρόνια.....	106
7.2 Προτάσεις Για Αναβάθμιση Του Τουρισμού Στο Νομό Κυκλάδων.....	108
7.3 Βιώσιμη Ανάπτυξη Στο Νομό Κυκλάδων.....	114
7.4 Χάραξη Τουριστικής Πολιτικής για τα νησιά των Κυκλάδων από τον Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού.....	116

Συμπεράσματα.....	119
-------------------	-----

Βιβλιογραφία.....	122
-------------------	-----

Οι Κυκλάδες, το μαργαριτάρι του Αιγαίου, αποτελούν ένα νησιωτικό σύμπλεγμα από 56 μικρά και μεγάλα νησιά που απλώνονται στα νότια της Αττικής και της Εύβοιας. Συγκροτούν έναν αυτοτελή νομό με πρωτεύουσα την Ερμούπολη της Σύρου. Χωρίζονται σε τέσσερις μεγάλες ενότητες. Τις Δυτικές Κυκλάδες (Κέα, Κύθνος, Σίφνος, Σέριφος, Κίμωλος, Μήλος), τις Κεντρικές (Σύρος, Πάρος, Αντίπαρος, Νάξος), τις Βόρειες και Βορειοανατολικές (Άνδρος, Τήνος, Μύκονος, Δήλος, Ρήνεια) και τις Νότιες και Νοτιοανατολικές (Θήρα, Αμοργός, Ανάφη, Φολέγανδρος, Ίος, Σίκινοσ και Μικρές Κυκλάδες).

Σχετικά με την ονομασία τους υπάρχουν πολλές παραδόσεις. Λέγεται ότι πήραν το όνομα τους είτε από τις Νύμφες Κυκλάδες, που τις μεταμόρφωσε σε βραχονησίδες ο Ποσειδώνας είτε από τη λέξη «Κύκλος», επειδή οι άνεμοι που φυσούσαν ορμητικοί ανάγκαζαν τα πλοία να περιστρέφονται κυκλικά. Επικρατέστερη είναι η παράδοση που σχετίζει τα νησιά με το ιερό νησί της Δήλου γύρω από το οποίο εκτείνονται σε ένα νοητό κύκλο. Σύμφωνα με τους γεωλόγους, οι Κυκλάδες σχηματίστηκαν μετά από αλληπάλληλες γεωλογικές μεταβολές της στεριάς που άλλοτε ένωνε την Ελλάδα με την Μικρά Ασία. Σεισμοί, εκρήξεις ηφαιστειών, μετακινήσεις του φλοιού της γης έδωσαν στα νησιά τη μορφή που έχουν σήμερα. Τα περισσότερα κυκλαδονήσια είναι ορεινά με ψηλότερες ή χαμηλότερες βουνοσειρές, που ανάμεσα τους σχηματίζονται μικρές πεδιάδες όχι πάντα αρκετές για καλλιέργειες.

Το κλίμα τους εύκρατο, με βορειοανατολικούς ανέμους το καλοκαίρι, τα γνωστά μελτέμια, δίνει στα νησιά καλό καιρό όλο το χρόνο. Οι κάτοικοι ασχολούνται με την γεωργία (κυρίως σιτηρά και αμπέλια) και την αλιεία. Σε μερικά νησιά είναι αναπτυγμένη η βιομηχανία (Σύρος, Μήλος). Εξόρυξη μαρμάρου γίνεται στα νησιά Τήνο, Νάξο και Πάρο ενώ στη Σαντορίνη εξάγονται μεγάλες ποσότητες κισσήρι.

Συνοψίζοντας, οι Κυκλάδες με τα κάτασπρα σπίτια, τα στενά λιθόστρωτα, τις πολυάριθμες εκκλησίες και τα ξωκλήσια, τα μοναστήρια, τα κάστρα, τους ανεμόμυλους και τις αρχαιότητες ξεχωρίζουν όχι μόνο στο χώρο του Αιγαίου αλλά και στον ευρύτερο της Μεσογείου.

Πρόλογος

Για την ολοκλήρωση της Πτυχιακής αυτής Εργασίας ανατρέξαμε στον Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού, στην Δημοτική Βιβλιοθήκη Πατρών, επισκεφθήκαμε το τουριστικό γραφείο “Ferry Services and Yachting” καθώς και το Διαδίκτυο για την εύρεση όλων των αναγκαίων στοιχείων και πληροφοριών. Στη συνέχεια ως τεχνική εκπόνησης ακολουθήσαμε τη διαλογή και συγγραφή αυτών. Δεν αντιμετωπίσαμε σημαντικές δυσκολίες και αυτό γιατί υπάρχει πλούσιο υλικό για τα νησιά των Κυκλάδων.

1^ο Κεφάλαιο

Ιστορικό

1.1 Ιστορικό Νησιών

Οι Κυκλάδες είναι, ως ευρύτερη περιοχή, μια από τις παλαιότερες εστίες πολιτισμού όχι μόνο στο γεωγραφικό χώρο της σημερινής Ελλάδας αλλά σ' ολόκληρη την Ευρώπη. Ήδη στο Σαλιάγγο, ένα μικρό νησάκι δίπλα στην Αντίπαρο, ανακαλύφθηκαν ίχνη ενός ιδιόμορφου νησιωτικού πολιτισμού της νεότερης νεολιθικής περιόδου (τέλος της πέμπτης χιλιετίας π.Χ.), του «Πολιτισμού του Σαλιάγγου». Από τους αρχαιολόγους γίνεται δεκτό ότι, αν και η περίοδος που αντιπροσωπεύει ο «Πολιτισμός του Σαλιάγγου» είναι πολύ παλαιότερη από τον «Κυκλαδικό πολιτισμό» της πρώιμης Χαλκοκρατίας κι αν μεταξύ των δύο πολιτισμών μεσολαβεί, από πλευράς αρχαιολογικών ευρημάτων, κενό, υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι ο «κυκλαδικός πολιτισμός» της πρώιμης Χαλκοκρατίας κατάγεται από το νεολιθικό «πολιτισμό του Σαλιάγγου». Τέτοιες ενδείξεις είναι η οχύρωση με απλό περίβολο και η ευρεία χρήση του τόξου. Η μεγάλη ιστορική ώρα των Κυκλάδων, όμοια της οποίας δεν έζησαν έκτοτε τα νησιά, ήλθε πολύ πρόωρα, στα βάθη ακόμα της προϊστορίας, στην πρώιμη εποχή του χαλκού.

Η ιστορική στιγμή ήρθε με διαδοχικές φάσεις ενός ιδιότυπου πολιτισμού, του πρωτοκυκλαδικού, που αναπτύχθηκε στις Κυκλάδες ευνοημένος από το ήπιο κλίμα τους και τη σχετική ευχέρεια της μεταξύ τους επικοινωνίας και σε μια εποχή που, όπως φαίνεται, οι μικρές θαλάσσιες αποστάσεις δεν εμπνέουν πια τρόπο αλλά περιέργεια και διάθεση περιπέτειας.

Ο πρωτοκυκλαδικός πολιτισμός, με όλες τις διαδοχικές φάσεις του, καλύπτει ολόκληρη την τρίτη χιλιετία π.Χ. και, παρά τη γεωγραφική του περιχαράκωση στο χώρο των σημερινών Κυκλάδων, εξελίσσεται παράλληλα κι επικοινωνεί με τον πρωτομινωικό πολιτισμό της Κρήτης και τον πρωτοελλαδικό της ηπειρωτικής Ελλάδας. Σ' όλα σχεδόν τα νησιά ανακαλύφθηκαν ίχνη οικισμών της πρώιμης Χαλκοκρατίας. Δεν πρόκειται για μεγάλα οικιστικά κέντρα τα οποία άλλωστε δεν επέτρεπε ούτε η περιορισμένη έκταση των νησιών ούτε η έλλειψη καλλιεργήσιμων εδαφών αλλά για μικρές αυτόνομες

κοινωνίες απαρτιζόμενες από μερικές οικογένειες.

Με αφετηρία τον πολιτισμό Κεφάλας Κέας (γύρω στα 3.200 π.Χ.) ο πρωτοκυκλαδικός πολιτισμός εξελίσσεται σε τρεις μεγάλες φάσεις που παίρνουν τ' όνομα τους από τις τοποθεσίες των αντίστοιχων αρχαιολογικών ευρημάτων την περίοδο του πολιτισμού «Πηλός - Λάκκουδες» από τις ομώνυμες θέσεις στη Μήλο και στη Νάξο (3200 - 2800 π.Χ.), την περίοδο του πολιτισμού «Καιρός - Σύρος» από τα ομώνυμα νησιά (2800 - 2200 π.Χ.), και την περίοδο του πολιτισμού «Φυλακωπή Πόλης Ι» από την ομώνυμη τοποθεσία στη Μήλο (2200-2000 π.Χ.).

Για τη φυλετική ταυτότητα των δημιουργών του πρωτοκυκλαδικού πολιτισμού το μόνο που ξέρουμε με βεβαιότητα είναι πως αυτοί που ο Θουκυδίδης θέλει ως Κάρες και Λέλεγες ήταν ένας μικρόσωμος λαός από ανθρώπους μεσογειακού τύπου.

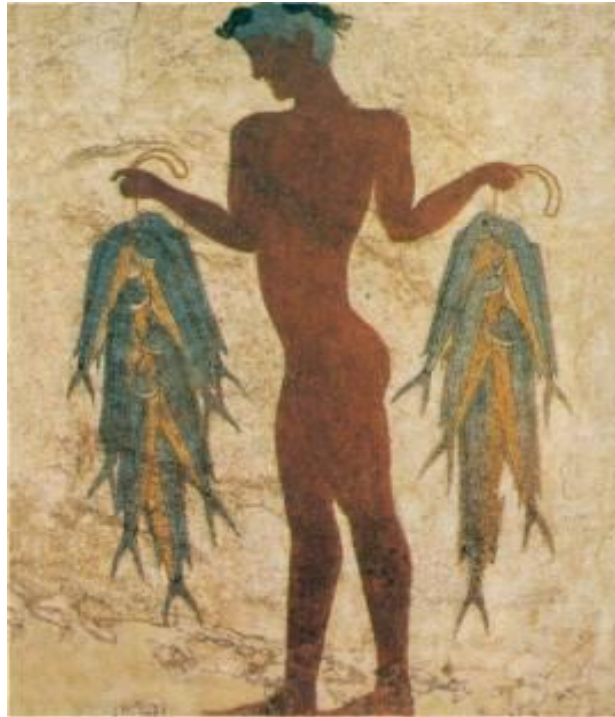
Ο πρώτος συστηματικός μελετητής του κυκλαδικού πολιτισμού και εκείνος που ανακάλυψε την αυτοτελή ταυτότητα του απέναντι στους άλλους Αιγιακούς πολιτισμούς ήταν ο μέγας Έλληνας αρχαιολόγος του τέλους του 19ου και των αρχών του 20ού αιώνα Χρήστος Τσόντας, που το 1898 και 1899 ανάσκαψε συνοικισμούς στη Σύρο, Πάρο, Αντίπαρο, Σίφνο, Αμοργό και άλλα μικρότερα νησιά. Οι συνοικισμοί αυτοί, αρχικά ανοχύρωτοι (πολιτισμός «Πηλός - Λάκκουδες»), αφού κανένας δεν απειλεί τη θαλασσοκρατορία τους, αργότερα (στον πολιτισμό «Καιρός -Σύρος»), όταν η μινωική Κρήτη αντιδρά στις πειρατικές τους δραστηριότητες, μετακινούνται σε μεγάλους κι απότομους λόφους και οχυρώνονται (Σύρος - Νάξος - Δήλος). Τελικά, καταλήγουν (πολιτισμός «Φυλακωπή Πόλης Ι»), υπό την προφανή πια επικυριαρχία της μινωικής Κρήτης, σε ανοχύρωτα παραθαλάσσια πολιίσματα. Στους οικισμούς και στα παρακείμενα σ' αυτούς νεκροταφεία του πρωτοκυκλαδικού πολιτισμού ανακαλύφθηκε πλήθος μικρών έργων τέχνης. Αγγεία, κυλινδρικές ή σφαιρικές πυξίδες συχνά με εγχάρακτα σχέδια (χαρακτηριστικά κυρίως του πολιτισμού «Πηλός -Λάκκουδες»), τηγανοειδή αγγεία, πρόχοι με ραμφοειδή προχολή, «σαλτσιέρες», κύπελλα με πόδι, λεκάνες, ζώομορφα αγγεία με εγχάρακτα ή έμπιστα σχέδια συνήθως σπείρες ή ομόκεντρους κύκλους (πολιτισμού «Καιρός-Σύρος»), κωνικές πυξίδες με πλατιά βάση, ραμφόστομες πρόχοι με γερτό προς τα πίσω λαιμό, πήλινοι ασκοί, κενοί (τελετουργικά αγγεία με δύο λαβές), Ζώομορφα αγγεία (πολιτισμός «Φυλακωπή Πόλης Ι»), αγγεία και σκεύη από λευκό νησιώτικο μάρμαρο, γκριζωπό σχιστόλιθο ή ροδοκόκκινη πέτρα και, το κατεξοχήν

αντιπροσωπευτικό του κυκλαδικού πολιτισμού καλλιτέχνημα, τα ειδώλια. Από μάρμαρο, με σπάνιες για έργα προϊστορικής τέχνης πλαστικές αναλογίες, τα ειδώλια αυτά έχουν σημαδέψει τη χαραυγή της παγκόσμιας τέχνης. Ήταν αρχικά επίτευγμα που δημιούργησε η προσωπική ανάγκη για υποταγή του σκληρού υλικού κι αργότερα για αναπαραγωγή παραδοσιακών τύπων (από τον πολιτισμό «Καιρός - Σύρος» κι εφεξής φθάνουν σε υπέρβαση της μετωπικότητας π.χ. αυλητής και καβιστοί αρπιστές από την Καιρό).

Οι Κυκλάδες εξακολούθησαν να διαδραματίσουν σπουδαίο ιστορικό και πολιτιστικό ρόλο και κατά τη μέση Χαλκοκρατία (μεσοκυκλαδικός πολιτισμός). Λείψανα κέντρων του μεσοκυκλαδικού πολιτισμού εντοπίστηκαν στη Μήλο (Φυλακωπή), στην Πάρο (Παροικία), στην Κέα (Αγία Ειρήνη), στη Θήρα και στη Ξηρασία. Σε νησιά όπως η Δήλος, η Τήνος, η Σύρος, η Σίφνος, η Αμοργός έχουν εξακριβωθεί πολλές μεσοκυκλαδικές τοποβεσίες. Στην ύστερη, τέλος, Χαλκοκρατία, που συμπίπτει με τον ακμαίο υστερομινωικό πολιτισμό, ένα κυκλαδίτικο νησί, η Θήρα, εισβάλλει δυναμικά στο ιστορικό προσκήνιο. Χάρη στις ανασκαφές που ξεκίνησε στο Ακρωτήριο το 1967 ο καθηγητής Σπύρος Μαρινάτος και συνέχισε ο καθηγητής Χρήστος Ντούμας, η Θήρα δεν αποτελεί πλέον απλώς τη γεωλογική αφορμή της αιφνίδιας εξαφάνισης του μινωικού πολιτισμού (γύρω στο 1500 π.Χ.), με την έκρηξη του ηφαιστείου της αλλά ένα νέο κέντρο του πολιτισμού αυτού που ο πλούτος των συνεχώς αυξανόμενων ευρημάτων του ανταγωνίζεται τις γνωστές κρητικές εστίες του (Κνωσός, Φαιστός, Αγ. Τριάδα).

Έκτοτε η ιστορική παρουσία των Κυκλάδων θα είναι περιστασιακή και περιθωριακή. Αρθρωμένες σε αυτόνομες πόλεις - κράτη, κατά το γνωστό ελληνικό πρότυπο, ήδη από την αρχή των ιστορικών χρόνων, ιωνικές όλες, εκτός από τις δωρικές Μήλο και Θήρα, επιχειρούν ατομικές κι ευκαιριακές εξόδους στο ιστορικό προσκήνιο που κυριαρχείται από τις μείζονες δυνάμεις της Αθήνας, της Σπάρτης κι αργότερα της Θήβας. Ο πόλεμος Άξιων και Μιλησίων και το επεισόδιο της Πολύκροτης που ιστορεί ο Πλούταρχος, η τυραννία του Αύγδαμη στη Νάξο προς το τέλος της αρχαϊκής περιόδου, η βίαιη προσάρτηση των νησιών στην εφήμερη θαλασσοκρατορία του τυράννου της Σάμου Πολυκράτη, η εμπλοκή της Νάξου στην έναρξη των μηδικών και η καταστροφή της από το Δάτη και τον Αρταφέρνη (Ηρόδοτος), η ατυχής εκστρατεία του Μιλτιάδη κατά της Πάρου, η συμμετοχή κυκλαδικών πλοίων (κάποιων μάλιστα αυτόμολων του περσικού

στόλου) στο πανελλήνιο προσκλητήριο της ναυμαχίας της Σαλαμίνας, είναι οι γνωστότερες από τις εξόδους αυτές.

Αλλά, αν στις στενά ιστορικές εξελίξεις η συμμετοχή των Κυκλάδων είναι περιθωριακή, τα νησιά αναδείχθηκαν κέντρο της πρώιμης φάσης της αρχαίας ελληνικής ποίησης. Όχι μονάχα με τη σύνδεση τους με τον ομηρικό θρύλο αλλά κυρίως με τη, σχεδόν αποκλειστική, στελέχωση του αρχαϊκού λυρισμού (Αρχίλοχος κι Εύηνος από την Πάρο, Σιμωνίδης και Βακχυλίδης από την Κέα, Σημωνίδης από την Αμοργό). Και η φιλοσοφική σκέψη όμως, πριν ανατείλει πανηγυρικά στην ιωνική Μίλητο, στη Σύρο με το Φερεκύδη, επιχείρησε τον πρώτο διάλογο του μύθου με το λόγο. Η εξοικείωση, τέλος, με το μάρμαρο θα εξασφαλίσει στις Κυκλάδες μια διαρκή διαπρεπή θέση στις εξελίξεις της ελληνικής τέχνης, με πρώτο όνομα τον παριανό γλύπτη Άκοπα και γνωστότερο δείγμα την Αφροδίτη της Μήλου. Ο «θησαυρός» των Σίφνιων εξάλλου είναι ο μεγαλύτερος των Δελφών.

Σ' ολόκληρη την κλασική περίοδο και αρκετά ύστερα απ' αυτήν, το ιερό νησί του Απόλλωνα, η Δήλος (η περί το οποίο κυκλοτερής διάταξη των άλλων νησιών υποτίθεται πως τους έδωσε το όνομα «Κυκλάδες»), αποτελεί το θρησκευτικό τους κέντρο και

επιρεάζει αποφασιστικά τις πολιτικές τους τύχες που, πριν και κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου, συνδέονταν στενά με την Αθήνα, εξαιτίας της κοινής ιωνικής τους καταγωγής. Μόνο οι δωρικές Μήλος και Θήρα αντιστέκονται στην πρόσδεση στο αθηναϊκό άρμα και στη συμμετοχή στην αθηναϊκή συμμαχία. Η Μήλος μάλιστα πλήρωσε τη δραματική, όπως μας τη διέσωσε ο Θουκυδίδης, υπεράσπιση της φιλολακωνικής ουδετερότητας της με την ολοσχερή καταστροφή της από τους Αθηναίους και τη σφαγή όλου του αρσενικού πληθυσμού της.

Η μετά την τελειωτική ήττα των Αθηναίων στους Αιγός Ποταμούς κατάλυση της αθηναϊκής ισχύος, κατέστησε τις Κυκλάδες έρμια των ραγδαία εναλλασσόμενων εκάστοτε κυριάρχων του Αιγαίου (Λακεδαιμονίων, Αθηναίων, Θηβαίων ή Περσών). Η Μακεδονική κοσμογονία του δεύτερου μισού του 4ου π.Χ. αιώνα, που γενικά, υποβάθμισε την κυριαρχία των αυτόνομων ελληνικών πόλεων υποβίβασε τα νησιά σε ασήμαντο τμήμα της αυτοκρατορίας του Αλεξάνδρου. Μετά το θάνατο του περιελήφθησαν, όπως και η υπόλοιπη Ελλάδα, στο κράτος της Μακεδονίας με πρόσκαιρες όμως υπαγωγές και στην πτολεμαϊκή Αίγυπτο, από τις οποίες εκείνη που είχε πιο μεγάλη διάρκεια ήταν των ετών 244 - 202 π.Χ.

Τα νησιά περιέρχονται τελικά στους Ρωμαίους όπως και η υπόλοιπη Ελλάδα. Στη διάρκεια της ρωμαϊκής κυριαρχίας η περιθωριοποίηση εντείνεται. Στο πλαίσιο του αχανούς ρωμαϊκού κόσμου οι Κυκλάδες μόνο ως κολαστήρια και τόποι εξορίας είναι γνωστές. Μοναδική εξαίρεση η Δήλος, που κηρύχτηκε από τους Ρωμαίους ελεύθερο λιμάνι με αποτέλεσμα να αποκτήσει την εμπορική σημασία που το 19ο αιώνα απέκτησε η Σύρος. Κατά την πρόσκαιρη αμφισβήτηση της ρωμαϊκής μονοκρατορίας από το βασιλέα του Πόντου Μιθριδάτη ΣΤ τον Ευπάτορα, η Δήλος, καταστράφηκε ολοσχερώς από τον Πόντιο στρατηγό Μυνοφάνη. Δραστικότερα όμως και μονιμότερα από το Μιθριδάτη αμφισβήτησαν τη ρωμαϊκή κυριαρχία στις Κυκλάδες και στο Αιγαίο οι φοβεροί πειρατές της Κιλικίας μέχρι της τελικής τους συντριβής από τον Πομπήιο. Το 69 π.Χ. ο πειρατής Αθηνόδωρος κατέστρεψε οριστικά την άλλοτε πολυάνθρωπη και πλούσια Δήλο, που έκτοτε παραμένει έρημη.

Ο Χριστιανισμός πρέπει να εισήχθη καθυστερημένα στις Κυκλάδες. Η Άνδρος είναι το πρώτο νησί που απέκτησε επίσκοπο. Επί Κωνσταντίνου του Μεγάλου τα νησιά προσαρτήθηκαν στη διοίκηση της Ασίας και έχασαν και τα τελευταία ίχνη πολιτικής σημασίας. Το 675 μ.Χ. μαρτυρείται ότι περιελήφθησαν στις επιδρομές σλαβικών φύλων με ορμητήριο τον ποταμό Στρυμόνα. Εκκλησιαστικά, η επαρχία Κυκλάδων ανήκε στο μητροπολίτη Ρόδου, ο οποίος, περαιτέρω, υπαγόταν στον Πάπα της Ρώμης. Έτσι ο Πάπας διατήρησε τη δικαιοδοσία του επί των Κυκλάδων μέχρι του σχίσματος (1054). Η εξαιτίας αυτής της άμεσης εξάρτησης από τον Πάπα εχθρότητα των Κυκλαδιτών προς τις οικονομικές μεταρρυθμίσεις του Λέοντα Γ' του Ίσαυρου και του διαδόχου του Κωνσταντίνου Ε' του Κοπρώνιμου, αποτέλεσε το βασικό ιδεολογικό έρεισμα της συμμετοχής τους τόσο στην κατά του Λέοντα στάση των Αγαλλιανού και Στεφάνου όσο και στο κατά του Κωνσταντίνου κίνημα του Αρτάβασδου. Αλλά κι αργότερα, η στάση του στρατηγού Θωμά κατά του Μιχαήλ Β' του Τραυλού κέρδισε την ευμένεια των Κυκλαδιτών λόγω των «εικονολατρικών» τους συμπαθειών.

Όταν, αργότερα, επί μακεδονικής δυναστείας, θα έχει εκτονωθεί η οικονομική έριδα και αποκατασταθεί η ενότητα κι εσωτερική γαλήνη του βυζαντινού κράτους, η Άνδρος θα είναι η έδρα σχολής φιλοσοφίας, ρητορικής και μαθηματικών του περίφημου βυζαντινού πανεπιστήμονα Μιχαήλ Ψελλού. Αλλά την ίδια εποχή οι Κυκλάδες είναι ένας από τους κύριους στόχους των επιδρομών των Σαρακηνών πειρατών που λυμαίνονται το Αιγαίο.

Η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους (1204) θ' αποδειχτεί η πιο καίρια τομή της κυκλαδικής ιστορίας. Τα περιορισμένου ενδιαφέροντος νησιά εκχωρούνται από το δόγη της Βενετίας Ερρίκο Δάνδολο σ' όποιον είναι πρόθυμος ν' αναλάβει το ρίσκο της στρατιωτικής τους κατάκτησης. Ο Βενετός Μάρκος δέχεται την πρόταση αντί απλής επικυριαρχίας του Λατίνου αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης. Ο επιτήδειος αυτός τυχοδιώκτης κατέλαβε τις περισσότερες Κυκλάδες, τη Νάξο, την Πάρο, την Αντίπαρο, τη Μήλο, την Κίμωλο, τη Σίφνο, την Κύθνο, την Ίο, τη Φολέγανδρο, τη Σύρο, που απετέλεσαν το δουκάτο της Νάξου ή του Αρχιπελάγους. Ο Σανούδος όρισε πρωτεύουσα του τη Νάξο και κυβέρνησε είκοσι ολόκληρα χρόνια (1207-1227), παραδίδοντας το δουκάτο στους διαδόχους του. Άλλοι Φράγκοι ευγενείς (και οι απόγονοι τους), υποτελείς είτε του Σανούδου που τους παραχώρησε τα σχετικά φέουδα

είτε απευθείας του Λατίνου αυτοκράτορα της Κωνσταντινούπολης, του ηγεμόνα της Αχαΐας ή των Ανδεγαβών, ηγεμόνευσαν των υπόλοιπων νησιών. Ο Μαρίνος Ντάντολο της Άνδρου, οι ΓΚΥΖΗ της Τήνου, Μυκόνου, Σερίφου, Κέας και Αμοργού, ο Ανδρέας Μπαρότζι στη Σαντορίνη και ξηρασία. Οι γνωστές δομές και θεσμοί της δυτικής φεουδαρχίας εισήχθησαν έτσι και στις Κυκλάδες. Όμως οι Λατίνοι δούκες του Αρχιπελάγους τήρησαν πολιτική συμφιλίωσης με το γηγενή πληθυσμό και ανεξιθρησκίας. Το καθολικού δόγματος φεουδαρχικό αρχοντολόι εγκαθίστατο στα κάστρα ενώ οι συμπαγείς μάζες του ντόπιου ορθόδοξου πληθυσμού, υπό καθεστώς δουλοπαροικίας όμοιο μ' αυτό της Δύσης, έμειναν στους οικισμούς δίπλα στα κάστρα ή στα χωριά

Το Δουκάτο της Νάξου υπήρξε το σταθερότερο δημιούργημα της Φραγκοκρατίας στην Ελλάδα. Παρέμεινε, υπό τους Σανούδους και αργότερα τους Κρίσπι (με σύντομα διαλείμματα άμεσης βενετικής κυριαρχίας), ισχυρό και μετά την πτώση της λατινικής αυτοκρατορίας της Κωνσταντινούπολης, δεν καταλύθηκε ποτέ από την αναγεννημένη ελληνική αυτοκρατορία και επέζησε για εκατῶ σχεδόν χρόνια μετά την κατάληψη της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους. Όμως, το 1537, οι γαλέρες του σιολάρχου του σουλτάνου Σουλεϊμάν του μεγαλοπρεπούς Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα κατέλαβαν τα περισσότερα νησιά. Οι τελευταίοι Φράγκοι δούκες, ο Ιωάννης Δ' Κρίσπος και Ιάκωβος Δ' Κρίσπος διατηρήθηκαν από το σουλτάνο ως φόρου υποτελείς άρχοντες του Δουκάτου μέχρι το 1566, οπότε ο καπουδάν πασάς Πεσλή έδωξε οριστικά από τη Νάξο τον άτυχο τελευταίο Φράγκο δούκα. Μόνο η Τήνος έμεινε βενετική, για να περιέλθει στους Τούρκους δύο αιώνες αργότερα.

Οι Τούρκοι παραχώρησαν τις δώδεκα κυριότερες Κυκλάδες (Νάξο, Πάρο, Άνδρο, Κέα, Σίφνο, Αμοργό, θήρα, Μήλο, Σύρο, Κύθνο, Σέριφο και Ίο) στον Πορτογαλλοεβραίο Ιωσήφ ΝΟΖΠ, ευνοούμενο του σουλτάνου Σελίμ του Γ, ο οποίος τις κυβέρνησε μέσω τοποτηρητή, του Φραγκίσκου Κορονέλου. Μετά το θάνατο του Ιωσήφ ΝΟΖΠ το 1579, οι Κυκλάδες ενσωματώθηκαν στην Οθωμανική αυτοκρατορία και αποτέλεσαν ξεχωριστή επαρχία, που η Πόλη εκμίσθωνε με δημοπρασία.

Εξαιτίας του άγονου εδάφους, της δυσμορφίας της πρόσβασης, της φτώχειας γενικά των νησιών, η τουρκική κυριαρχία υπήρξε αρκετά χαλαρή και εκδηλωνόταν κυρίως με την είσπραξη ετήσιων φόρων. Το μικρό ενδιαφέρον της Πόλης για τις

Κυκλάδες και η εκεί διακριτική παρουσία της οδήγησε στην ανάπτυξη σ' αυτές του συστήματος κοινοτικής αυτοδιοίκησης. Μόνο γενικότερες διεθνείς περιπλοκές (πόλεμος Ναπολέον-Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, τουρκοβενετικοί πόλεμοι και κυρίως τα Ορλωφικά 1770 -1778) με αντίκτυπο στον αιγιακό χώρο ως θερμή εστία πολεμικών επιχειρήσεων, καθιστούσαν εντονότερη και καταπιεστή κοφτερή, συχνά μέχρι αγριότητας, την εκδήλωση της οθωμανικής κυριαρχίας. Αλλά οι Τούρκοι δεν ήταν ο μεγαλύτερος κίνδυνος για τους Κυκλαδίτες. Οι επιδρομές των πειρατών (Μουσουλμάνων, Λατίνων και Ελλήνων) που λυμαίνονταν Αιγαίο και οι συχνές θανατηφόρες επιδημίες έκαναν αιρετικά βασανιστική και δύσκολη τη ζωή τους.

Η έκρηξη της επανάστασης του 1821 παρέσυρε γρήγορα και τις Κυκλάδες στον επαναστατικό πυρετό. Με μοναδική εξαίρεση τη Σύρο που, εξαιτίας της γαλλικής προστασίας, παρέμεινε τυπικά μεν ουδέτερη αλλά πρόσφερε στον Ίωνα πολύ ουσιαστικότερες υπηρεσίες λειτουργώντας ως άντρο ασφαλούς υποδοχής προσφύγων και αμάχων. Κορυφαίες κυκλαδικές μορφές της ανάστασης ο ηγέτης της επαναστατημένης Άνδρου Θεόφιλος Μαΐρης (1784 -1853) και η αρχόντισσα της Μυκόνου Μαντώ Μαυρογένους (1796 -1840) που ξοδέψει την περιουσία της για τον εξοπλισμό επαναστατικών σταρφικών τμημάτων και ηγήθηκε προσωπικά της άπικρου επιθέσεως του τουρκικού στόλου κατά του νησιού της.

Αλλά, την επιστροφή, ύστερα από πολλές χιλιετίες, των Κυκλάδων στο ελλαδικό ιστορικό προσκήνιο, προσφέρουν στα νησιά οι ισοδύναμες των υπόλοιπων Ελλήνων δόξες και θυσίες τους στα πεδία των επαναστατικών μαχών. Ήδη, πριν από τη λήξη των επιχειρήσεων, η Σύρος έχει εξελιχθεί σ' ένα διεθνούς κλίμακας εμπορικό κέντρο που αποτελεί τη βασική πηγή εσόδων του υπό σύσταση νέου ελληνικού κράτους. Η ήττα της από την Αθήνα στην «κούρσα» αυτή δε θ' αποτελέσει φραγμό στην περαιτέρω ανάπτυξη κι ακμή της και στην ταχεία ανάδειξη της στο πρώτο και ίσως μοναδικό έκτοτε, από κοινωνικής και πολιτιστικής απόψεως, ευρωπαϊζόν αστικό κέντρο του ελεύθερου ελληνισμού. Η ακμή αυτή θα διατηρηθεί σχεδόν σ όλη τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Μόνο η διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου θα μεταθέσει δυτικότερα, προς τον Πειραιά, το «σταυροδρόμι της ανατολικής Μεσογείου».

Αλλά η Σύρος, αντιδρά εγκαίρως με στροφή προς τη βιομηχανία. Και στο νησί γεννιέται το 1879 το ελληνικό εργατικό κίνημα. Οι Κυκλάδες θα συνδράμουν με

κορυφαίες πολιτικές προσωπικότητες (Π. Πρωτοπαπαδάκης, Α. Τιμάν, Εμμ. Λαδόπουλος, Π. Ράλλης, Κ. Μακρουλής, Π. Ευριπαίος, Α. Πρωτοπαπαδάκης) στην ματ' εμποδίων πορεία του ελλαδικού κράτους. Η Βενιζελική εξόρμηση 1910-1920 θα τις βρει συμμάχους του ηγέτη της. Άλλωστε, στο ιστορικό Γυμνάσιο της Σύρου, έχει μαθητεύσει ο Βενιζέλος. Στα νερά των Κυκλάδων, στην Τήνο, θα κάνει τη γενική δοκιμή της ιταμότητάς του ο ιταλικός φασισμός торπιλίζοντας την «Έλλη» τον Αύγουστο του 1940 και η γερμανοϊταλική κατοχή θα οδηγήσει στη λιμοκτονία μεγάλου μέρους του πληθυσμού τους. Η γεωγραφική ιδιομορφία των Κυκλάδων δεν αποτρέπει την εκδήλωση ουσιαστικής, αν κι όχι μαζικής, εθνικής αντίστασης.

Στον εμφύλιο πόλεμο 1946 -1949 οι Κυκλάδες μένουν μακριά από την αγριότητα και το φανατισμό των εσωτερικών συγκρούσεων και παθών. Οι ανεπούλωτες πληγές του πολέμου και της κατοχής διώχνουν τους Κυκλαδίτες μακριά από τα νησιά τους. Το ρεύμα της εσωτερικής μετανάστευσης θ' ανακοπεί μόνο όταν αρχίσει κι αργότερα γενικευτεί η τουριστική ανάπτυξη. Ο συνδυασμός της ανάπτυξης αυτής με τον παραδοσιακό τρόπο ζωής είναι σήμερα η σημαντικότερη πρόκληση για τις Κυκλάδες.

1.2 Ιστορικό της Τουριστικής Εξέλιξης

Οι ερευνητές άρχισαν να μελετούν τον πολιτισμό των Κυκλάδων τα τελευταία χρόνια του 19^{ου} αιώνα. Ανάμεσα στους πρώτους συστηματικούς μελετητές ξεχωρίζει ο αρχαιολόγος Χρήστος Τσουντας, ο οποίος έκανε ανασκαφές το 1898 στα νησιά Σύρο, Πάρο, Αντίπαρο, Αμοργό και σε μερικά μικρότερα.

Η προνομιούχα γεωγραφική θέση των Κυκλάδων και το ήπιο κλίμα, βοήθησε τους κατοίκους των προϊστορικών χρόνων να αναπτύξουν ένα από τους παλαιότερους πολιτισμούς της Ευρώπης. Από νωρίς οι Κυκλαδίτες, άνθρωποι δραστήριοι και δημιουργικοί, έκανα μικρές θαλασσινές περιπλανήσεις, γιατί τα νησιά βρίσκονται σε μικρές αποστάσεις μεταξύ τους, και αργότερα μπόρεσαν να εξερευνήσουν και μακρινότερες περιοχές τελειοποιώντας τα πλοία τους βάζοντάς τους τρόπιδα (καρίνα) που πρώτοι αυτοί εφεύραν. Τα ταξίδια τους βοήθησε ακόμα το γεγονός ότι η Δήλος που ήταν στο κέντρο του συμπλέγματος είχε όλως παραδόξως νερό, και έτσι ήταν εύκολος ο ανεφοδιασμός των πλοίων που κινούνταν με κωπηλάτες.

1.2.1 Τουριστική ανάπτυξη –Γενικά

Πριν προχωρήσουμε και αναλύσουμε διεξοδικά όσα έχουν σχέση με την τουριστική ανάπτυξη των νησιών του νομού Κυκλάδων, κρίνουμε απαραίτητο και σκόπιμο να αναφερθούμε πρώτα στις γενικές κατευθύνσεις της τουριστικής ανάπτυξης παρουσιάζοντας όλα εκείνα τα στοιχεία που θα μας βοηθήσουν να καταλάβουμε και να αντιληφθούμε τον σημαντικό ρόλο της σωστής και βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής τόσο για την ίδια την περιοχή, όσο και για την χώρα όπου ανήκει.

1.2.2 Τα στάδια της τουριστικής ανάπτυξης

Πολλές ενδιαφέρουσες μελέτες και έρευνες έχουν γίνει για την κατά στάδια πορεία της ανάπτυξης του τουρισμού και παρά τις επιμέρους διαφωνίες κοινή είναι η εκτίμηση ότι υπάρχει μια εξελικτική διάσταση στην πορεία ανάπτυξης των τουριστικών περιοχών. Η πορεία αυτή δεν είναι απαραίτητα παντού η ίδια, καθώς εξαρτάται από συγκεκριμένους παράγοντες που επηρεάζουν άμεσα τις διαδικασίες, οι οποίες ενεργοποιούνται στις τουριστικές περιοχές, και τις ωθούν σε πιο οργανωμένους και σύνθετους τύπους ανάπτυξης. Υπάρχουν όμως στην μμεγάλη πλειοψηφία ορισμένα ικανά χαρακτηριστικά για αυτήν την πορεία.

Ο όρος «στάδια» της ανάπτυξης, χρησιμοποιείται για να περιγράψει τις διαδοχικές φάσεις της τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής, στην καθεμιά από τις οποίες διαμορφώνονται χαρακτηριστικά σε ότι αφορά την κοινωνικό-οικονομική δομή και τον τύπο των τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών.

Θα παρουσιάσουμε στην συνέχεια το εξελικτικό μοντέλο των τριών σταδίων ανάπτυξης μιας περιοχής (σύμφωνα με τις αναλύσεις των Noronha, Greenwood και Pearce)¹ στο οποίο οι παράμετροι που λαμβάνονται υπόψη είναι οι ακόλουθες ανά στάδιο : α) οι αλλαγές στην τοπική κοινωνικό-οικονομική δομή, β) οι παράγοντες που κατά κύριο λόγο συμβάλλουν σε αυτές τις αλλαγές και γ) τα χαρακτηριστικά της τουριστικής ανάπτυξης. Το μοντέλο αυτό αφορά κυρίως αγροτικές κοινότητες ή μικρά αστικά κέντρα της υπαίθρου και γεωγραφικά απομονωμένες περιοχές και νησιά.

Αναλυτικότερα :

-

¹ ΚΟΚΚΩΣΗΣ-ΤΣΙΑΡΤΑΣ (ΒΙΩΣΙΜΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ,2001)

1^ο Στάδιο Ανάπτυξης

Αλλαγές Στην Τοπική Κοινωνικό-οικονομική Δομή	Παράγοντες Που Συμβάλλουν Σε Αυτές Τις Αλλαγές	Χαρακτηριστικά Τουριστικής Ανάπτυξης
<ul style="list-style-type: none"> • Η περιοχή ανακαλύπτεται συνήθως από τουρίστες ή ντόπιους επιχειρηματίες από άλλη περιοχή της χώρας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι ντόπιοι επιχειρηματίες της περιοχής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πρώτη υποτυπώδης υποδομή(καταλύματα, πανδοχεία) σε ξενοδοχεία και επιχειρήσεις εστίασης.
<ul style="list-style-type: none"> • Σταδιακή και αργή αλλαγή των παραγωγικών δομών της περιοχής με στροφή προς τις υπηρεσίες. 	<ul style="list-style-type: none"> • Οι νέοι της περιοχής 	<ul style="list-style-type: none"> • Μικρός αριθμός τουριστών που ταξιδεύουν αυτόνομα και επιθυμούν διαμονή σε περιοχές ήσυχες, με καθαρό φυσικό περιβάλλον.
<ul style="list-style-type: none"> • Πρώτες ενδείξεις αστικοποίησης σε σημαντική μερίδα του πληθυσμού(ιδιαίτερα στους νέους) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ντόπιοι επιχειρηματίες από άλλη περιοχή της χώρας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ανύπαρκτη διαφημιστική «εικόνα» στις τουριστικές αγορές του μαζικού οργανωμένου τουρισμού
<ul style="list-style-type: none"> • Οι τουρίστες αντιμετωπίζονται ως φιλοξενούμενοι από τους ντόπιους ή ως φορείς διαφορετικών αντιλήψεων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τουρίστες ημεδαποί 	<ul style="list-style-type: none"> • Πρώτες – μικρής εμβέλειας– τουριστικές επενδύσεις.
	<ul style="list-style-type: none"> • Τουρίστες αλλοδαποί 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Προγράμματα τουριστικής ανάπτυξης τοπικής ή εθνικής εμβέλειας. 	
	<ul style="list-style-type: none"> • Προβολή κάποιου ειδικού τουριστικού πόρου(λίμνη, ποτάμι, παραδοσιακός οικισμός κ.ά.). 	

2^ο Στάδιο Ανάπτυξης

Αλλαγές Στην Τοπική Κοινωνικό-οικονομική Δομή	Παράγοντες Που Συμβάλλουν Σε Αυτές Τις Αλλαγές	Χαρακτηριστικά Τουριστικής Ανάπτυξης
<ul style="list-style-type: none"> • Ταχύτατες αλλαγές στην κοινωνική και παραγωγική δομή : εγκατάλειψη όλων των κλάδων και στροφή στην απασχόληση(άμεση ή έμμεση) με τον τουρισμό. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τουριστικές επιχειρήσεις εθνικής εμβέλειας(πρακτορεία, ξενοδοχεία). 	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία μιας σύνθετης τουριστικής υποδομής(μεγάλα ξενοδοχεία, εστιατόρια, μπαρ, πρακτορεία κ.λ.π.).
<ul style="list-style-type: none"> • Επαγγελματική και κοινωνική κινητικότητα(ιδιαίτερα από νέους και γυναίκες) με στόχο τα τουριστικά επαγγέλματα. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ντόπιοι και αλλοδαποί επιχειρηματίες που επενδύουν στην περιοχή. 	<ul style="list-style-type: none"> • Μεγάλης εμβέλειας επενδύσεις από το κράτος και πρώτες σημαντικές επενδύσεις από ιδιώτες.
<ul style="list-style-type: none"> • Υιοθέτηση των καταναλωτικών και κοινωνικών προτύπων των αστικών κέντρων από μεγάλο ποσοστό του πληθυσμού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τουριστικές επιχειρήσεις διεθνούς εμβέλειας(tour operators). 	<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντικές αλλαγές στη χωρική και λειτουργική οργάνωση της περιοχής, ώστε να εξυπηρετούνται οι τουρίστες.
<ul style="list-style-type: none"> • Οι σχέσεις των τουριστών με τους ντόπιους γίνονται σταδιακά σχέσεις «εμπορικής συναλλαγής». 	<ul style="list-style-type: none"> • Το κράτος με προγράμματα ανάπτυξης και προβολής της περιοχής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Πρώτες ομάδες οργανωμένου τουρισμού που ταξιδεύουν χρησιμοποιώντας υπηρεσίες.
	<ul style="list-style-type: none"> • Οι εργαζόμενοι στις τουριστικές επιχειρήσεις. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η περιοχή αποκτάει διαφημιστική «εικόνα».
	<ul style="list-style-type: none"> • Μετανάστες ντόπιοι που επιστρέφουν στην περιοχή. 	

3^ο Στάδιο Ανάπτυξης

Αλλαγές Στην Τοπική Κοινωνικό-οικονομική Δομή	Παράγοντες Που Συμβάλλουν Σε Αυτές Τις Αλλαγές	Χαρακτηριστικά Τουριστικής Ανάπτυξης
<ul style="list-style-type: none"> • Αστικοποίηση των κοινωνικών χαρακτηριστικών της περιοχής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Τουριστικές επιχειρήσεις διεθνούς εμβέλειας (tour operators). 	<ul style="list-style-type: none"> • Οργανωμένη μαζική υποδομή του τουρισμού του «πακέτου».
<ul style="list-style-type: none"> • Η παραγωγική δομή της περιοχής «τριτογεννοποιείται» με κυριαρχία του τουρισμού. 	<ul style="list-style-type: none"> • Αλλοδαποί επενδυτές. 	<ul style="list-style-type: none"> • Υπηρεσίες και δραστηριότητες για εξυπηρέτηση πελατών.
<ul style="list-style-type: none"> • Αλλάζουν οι ρυθμοί ζωής, τα καταναλωτικά πρότυπα και οι αξίες της πλειοψηφίας των κατοίκων. 	<ul style="list-style-type: none"> • Διεθνής, εθνική και περιφερειακή πολιτική. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η περιοχή μετατρέπεται σε «τουριστικό προορισμό» με διεθνής προδιαγραφές.
<ul style="list-style-type: none"> • Οι σχέσεις των τουριστών με τους ντόπιους γίνονται απρόσωπες και περιορίζονται στις εμπορικές συναλλαγές. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ντόπιοι επενδυτές της περιοχής. 	<ul style="list-style-type: none"> • Έρχονται κυρίως τουρίστες με οργανωμένα πακέτα τουρισμού διακοπών μέσω των tour operators.
	<ul style="list-style-type: none"> • Τουριστικές επιχειρήσεις εθνικής εμβέλειας. 	<ul style="list-style-type: none"> • Η διαφημιστική «εικόνα» της περιοχής διεθνοποιείται (tour operators) και συμβάλλει στην μαζική προσέλευση τουριστών.

1.2.3 Τουριστική Ανάπτυξη Στο Νομό Κυκλάδων

Τα νησιά του Αιγαίου έχουν ιδιαίτερη σημασία σε εθνικό και διεθνές επίπεδο ως νησιωτικά συμπλέγματα στην περιφέρεια της χώρας και ταυτόχρονα στα σύνορα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Γι'αυτό το λόγο και ο σχεδιασμός των περιφερειακών παρεμβάσεων στα νησιά του Αιγαίου προϋποθέτει μια ολοκληρωμένη προσέγγιση σε όλους τους τομείς. Συγκεκριμένα στον τομέα του τουρισμού είναι απαραίτητο να τονίσουμε ότι στο νομό Κυκλάδων δεν έχει αναπτυχθεί αποκλειστικά ένα μόνο πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης αλλά περισσότερα. Το φαινόμενο της ταυτόχρονης(παράλληλης) ανάπτυξης περισσότερων ειδών(προτύπων) χαρακτηριστικό γνώρισμα των νησιών στις Κυκλάδες, σε σχέση με ότι επικρατεί στην υπόλοιπη Ελλάδα. Αναλυτικότερα παρουσιάζουμε όλα εκείνα τα τουριστικά πρότυπα, μοντέλα, που έχουν εφαρμοστεί και εκείνα που ακόμη εφαρμόζονται στο νομό Κυκλάδων :

I. Το βιομηχανοποιημένο πρότυπο μαζικού οργανωμένου τουρισμού σε ξενοδοχεία. Το πρότυπο αυτό αναπτύχθηκε κατά κύριο λόγο στις δεκαετίες του 1960 και 1970 στα μεγαλύτερα νησιά του νομού(Μύκονος, Σαντορίνη). Η επικράτηση αυτού του τύπου είχε σαν αποτέλεσμα την δημιουργία σχέσεων εξάρτησης της τοπικής τουριστικής, και όχι μόνο, οικονομίας από μεγάλους ταξιδιωτικούς οργανισμούς κυρίως της Ευρώπης. Το προσφερόμενο τουριστικό προϊόν είναι ελάχιστα διαφοροποιημένο, περιορισμένο ανταγωνιστικά και παρουσιάζει μεγάλες ομοιότητες με το τουριστικό προϊόν άλλων περιοχών στο εσωτερικό της Ελλάδος ή σε γειτονικές χώρες(Τουρκία, Αίγυπτος). Η υποδομή που δημιουργήθηκε ήταν κατά κύριο λόγο τουριστική, όχι ιδιαίτερα υψηλών προδιαγραφών, η οποία κάλυψε τη ζήτηση αλλοδαπών, Ευρωπαίων κυρίως, τουριστών μαζικού τουρισμού. Ταυτόχρονα, τα νησιά του νομού που αναπτύχθηκαν τουριστικά κατάφεραν να καθιερωθούν ως κλασσικοί τουριστικοί προορισμοί που προσφέρουν ήλιο και θάλασσα. Η τουριστική περίοδος περιορίστηκε μοιραία στους καλοκαιρινούς μήνες δημιουργώντας προβλήματα το φυσικό περιβάλλον των νησιών αυτών, επηρεάζοντας ταυτόχρονα τις κοινωνικές και επαγγελματικές διαστάσεις της ζωής των ντόπιων.

Επιπλέον, εξαιτίας της τουριστικής ανάπτυξης και της προσπάθειας για ικανοποίηση της ζήτησης μεγάλο μέρος των ούτως ή άλλως περιορισμένων πόρων για υποδομές κατευθύνθηκε σε μικρό αριθμό νησιών, πράγμα που οδήγησε σε έντονες ενδοπεριφερειακές ανισότητες. Είναι καταφανής η κυριαρχία των αναπτυξιακών δεικτών(κατά κεφαλήν Α.Ε.Π, απασχόληση κ.ά. των μεγάλων νησιών έναντι των μικρότερων του νομού. Σε αυτά θα πρέπει να προστεθεί και το ότι η ζήτηση προέρχεται από περιορισμένο αριθμό χωρών με κυριότερες την Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο. Μπορεί η ανάπτυξη του συγκεκριμένου προτύπου να δημιούργησε προβλήματα στα νησιά, όμως δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι τα καθιέρωσε διεθνώς ως «κλασσικούς» τουριστικούς προορισμούς και επέτρεψε στις τοπικές κοινωνίες να επιβιώσουν οικονομικά και να συγκροτήσουν τον πληθυσμό τους. Τα βασικά χαρακτηριστικά των νησιών είναι το άγονο έδαφος, το φτωχό υπέδαφος και η έλλειψη υδάτινων πόρων γεγονός που περιορίζει σημαντικά τις παραγωγικές δυνατότητες τους. Παράλληλα εκτός από την τουριστική υποδομή, αλλά με αφορμή των τουρισμό, αναπτύχθηκαν σε ικανοποιητικό επίπεδο οι βασικές υποδομές των νησιών που δραστηριοποιούνται στον τουρισμό.

Τα μικρότερα νησιά των Κυκλάδων ανέπτυξαν μεταγενέστερα και σε μικρότερο βαθμό το πρότυπο, εξαιτίας του μεγέθους τους και της υποτυπώδους υποδομής που διέθεταν. Παραδείγματα τέτοιων νησιών είναι η Νάξος, η Πάρος, η Σύρος κ.ά. . Είναι εύκολα κατανοητό ότι εξαιτίας του ότι η πλειοψηφία των νησιών κατοικείται από πολύ μικρό αριθμό μόνιμων κατοίκων η ανάπτυξη αυτού του προτύπου είναι αδύνατη. Ταυτόχρονα, η υποδομή(αεροδρόμια-λιμάνια) είναι ανεπαρκής και δεν μπορεί να ικανοποιήσει την μαζική ζήτηση που προκαλεί η ανάπτυξη τέτοιου προτύπου. Ωστόσο τα τελευταία χρόνια είναι εμφανής η προσπάθεια βελτίωσης των χαρακτηριστικών που σχετίζονται με το συγκεκριμένο πρότυπο και αναβάθμισης του τρόπου παραγωγής και διάθεσης του τουριστικού προϊόντος.

Η σημασία του τουρισμού και ιδιαίτερα αυτού του προτύπου για τον νομό Κυκλάδων γίνεται σαφής αν λάβουμε υπόψη ότι το ένα τέταρτο των απασχολούμενων στο τριτογενή τομέα εργάζεται σε επαγγέλματα σχετικά με τον τουρισμό. Αυτό πρέπει να αξιολογηθεί σε συνδυασμό με την συμβολή του τριτογενούς τομέα στο Α.Ε.Π. και στην απασχόληση είναι καταλυτική στην περίπτωση αυτών των νησιών.

II. Αυτόνομο ή μικτό πρότυπο μαζικού οργανωμένου τουρισμού σε ξενοδοχεία. Αυτή η μορφή αναπτύχθηκε λίγο στις Κυκλάδες και η ζήτηση προέρχεται κυρίως από Έλληνες τουρίστες κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και την περίοδο των αργιών(Χριστούγεννα-Πάσχα). Σταδιακά το πρότυπο αυτό επεκτείνεται και σε μικρότερα νησιά των Κυκλάδων που δεν είχαν ακολουθήσει την τουριστική εξέλιξη των υπολοίπων νησιών. Τα νησιά αυτά σε ένα βαθμό εξαρτούν την τουριστική τους ανάπτυξη από τα ανεπτυγμένα νησιά του νομού και συχνά η ζήτηση για αυτά εκδηλώνεται συμπληρωματικά στη ζήτηση για τους γνωστούς τουριστικούς προορισμούς του νομού.

III. Το πρότυπο οργανωμένου ή αυτονόμου μαζικού τουρισμού σε συμπληρωματικά βοηθητικά καταλύματα(στην πλειοψηφία τους ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα). Το πρότυπο αυτό αναπτύχθηκε σε σημαντικό βαθμό στην νησιωτική Ελλάδα κατά την δεκαετία του 1980 και μετά. Ειδικότερα τα νησιά των Κυκλάδων, λόγω του μικρού μεγέθους τους, προσαρμοστήκαν αρκετά γρήγορα στην ζήτηση που χαρακτηρίζει αυτό το πρότυπο μέσα από τη λειτουργία μεγάλου αριθμού μικρών, οικογενειακών στην πλειοψηφία τους, επιχειρήσεων που κάλυπταν σημαντικό μέρος των καταναλωτικών αναγκών των τουριστών.

Η έλλειψη ουσιαστικής ξενοδοχειακής υποδομής στα περισσότερα από αυτά οδήγησε στην δημιουργία μικρών καταλυμάτων, σημαντικό μέρος των οποίων λειτουργούν παράνομα χωρίς την άδεια του Ε.Ο.Τ. . Η επικράτηση αυτού του προτύπου είχε ως αποτέλεσμα την παροχή χαμηλής ποιότητας

υπηρεσιών και επίτευξη χαμηλών ποσοστών κερδών από την πλευρά των επιχειρήσεων, ενώ δεν έλειψαν και προβλήματα που σχετίζονται με την χωροταξία και το περιβάλλον των περιοχών αυτών. Παράλληλα, η γενικότερη υποδομή που αναπτύχθηκε ήταν στοιχειώδης και σε πολλά νησιά παρατηρήθηκε το φαινόμενο της «ερήμωσης» μετά τους καλοκαιρινούς μήνες αφού η τουριστική περίοδος παραμένει αυστηρά περιορισμένη στους καλοκαιρινούς και μόνο μήνες. Η επικράτηση αυτού του μοντέλου οδήγησε στη δημιουργία «φτωχής εικόνας» για αυτές τις περιοχές με αποτέλεσμα η ζήτηση που εκδηλώνεται να αφορά τουρίστες μεσαίου και χαμηλού εισοδήματος που παραμένουν για μικρό χρονικό διάστημα στα νησιά. Στην επικράτηση αυτού του προτύπου οφείλονται και αρκετά από τα αρνητικά χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος της περιφέρειας του νομού Κυκλάδων όπως :

- Οι χαμηλές πληρότητες των ξενοδοχειακών καταλυμάτων.
- Η χαμηλή ημερήσια τουριστική δαπάνη.
- Η χαμηλή ποιότητα του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος.

Το πλεονέκτημα αυτού του προτύπου συνίσταται στο γεγονός ότι μπορεί να αναπτυχθεί και σε μικρά νησιά τα οποία λόγω του μεγέθους δεν μπορούν περιβαλλοντικά και κοινωνικά να φιλοξενήσουν σημαντικό αριθμό τουριστών. Το πρόβλημα όμως που δημιουργείται είναι ότι πολλές φορές η τουριστική ανάπτυξη και η ομαλή τροφοδοσία της αγοράς των νησιών αυτών εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από τα μεγαλύτερα γειτονικά νησιά. Τα προαναφερόμενα γίνονται ευκολότερα κατανοητά αν λάβουμε υπόψη τη μικρή πληθυσμιακή πυκνότητα των Κυκλάδων. Τα τελευταία χρόνια είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντική η τάση ανάπτυξης συνεργασιών μεταξύ των μικρών τουριστικών επιχειρήσεων σε θέματα προβολής και προώθησης τους. Σε πολλές περιπτώσεις είναι καταλυτικός ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στην κατεύθυνση της ενθάρρυνσης και παροχής υποστήριξης σε τέτοιες συνεργασίες.

IV. Το πρότυπο τουρισμού της ομάδας κινήτρων «Υπαιθρος-Παράδοση-περιβάλλον». Η επικράτηση του προτύπου του οργανωμένου μαζικού τουρισμού είχε σαν αποτέλεσμα να αναπτυχθεί σε πολύ περιορισμένο βαθμό το συγκεκριμένο πρότυπο. Μόνο ορισμένες περιοχές της περιφέρειας των Κυκλάδων ανέπτυξαν υποτυπωδώς αυτό το πρότυπο, αν και λόγω της θέσης τους και της πληθώρας των φυσικών τους θέλγητρων θα μπορούσαν να το αναπτύξουν αποτελεσματικά.

V. Το πρότυπο τουρισμού της ομάδας κινήτρων «Πολιτισμός-Εκπαίδευση-Επιστήμη». Το πρότυπο αυτό υιοθετήθηκε από ορισμένα νησιά των Κυκλάδων από τα πρώτα κιόλας βήματα της τουριστικής τους ανάπτυξης. Έτσι, τα γνωστότερα τουριστικά νησιά προσέλκυσαν σημαντικό αριθμό τουριστών για εκπαιδευτικούς λόγους. Η μεγάλη πλειοψηφία της ζήτησης για αυτή τη μορφή τουρισμού εκδηλώνεται από Έλληνες και έχει τη μορφή του σχολικού τουρισμού. Η ζήτηση αυτή εκδηλώνεται σε συγκεκριμένους περιόδους κάθε χρόνο, συνήθως εκτός της περιόδου αιχμής, με τη μαζική μετακίνηση μεγάλων αριθμού τουριστών κυρίως μαθητών νεαρής ηλικίας. Η μορφή αυτή τουρισμού δεν χαρακτηρίζεται για τις αυξημένες δαπάνες κατανάλωσης που προκαλεί, αλλά συμβάλλει σημαντικά στη δημιουργία μιας «πρώτης εικόνας-γνωριμίας» και «ταξιδιωτικής εμπειρίας» σε σημαντικό αριθμό νέων τουριστών. Το αρνητικό στοιχείο από την υιοθέτηση αυτού του προτύπου είναι το γεγονός ότι περιορίστηκε μόνο στα μεγάλα και δημοφιλή νησιά του νομού, όπου υπάρχουν και οργανωμένες αστικές περιοχές.

Άλλη μορφή τουρισμού που αναπτύχθηκε στα Κυκλαδονήσια και εντάσσεται σε αυτό το πρότυπο είναι ο θρησκευτικός τουρισμός. Συγκεκριμένα τα νησιά του νομού Κυκλάδων κυρίως, αποτελούν εθνικά και σε μικρότερο βαθμό διεθνή κέντρα προσέλκυσης τουριστών για θρησκευτικό τουρισμό. Η ανάπτυξη αυτού του τουρισμού σχετίζεται άμεσα και είναι απόρροια της ύπαρξης θρησκευτικών μνημείων και

παραδόσεων που σχετίζονται με τα νησιά αυτά εδώ και αιώνες, με αποτέλεσμα η ανάπτυξη αυτού του προτύπου να είναι η βασική αιτία της προσέλκυσης επισκεπτών για θρησκευτικούς (λατρευτικούς) λόγους. Η ζήτηση προέρχεται από Έλληνες στην πλειοψηφία τους ή αλλοδαπούς τουρίστες που προέρχονται από ορθόδοξες χώρες (π.χ. Ρωσία) ή Έλληνες ομογενείς. Η τουριστική δαπάνη που εκδηλώνεται κατά τη διάρκεια της παραμονής αυτών των τουριστών είναι χαμηλή και σχετίζεται σε σημαντικό βαθμό με τη μεγάλη, συνήθως ηλικία των τουριστών αυτής της μορφής τουρισμού. Η ζήτηση εκδηλώνεται σε μικρό βαθμό όλο το χρόνο αλλά κορυφώνεται σε συγκεκριμένες περιόδους που ταυτίζονται με σπουδαιότερες ορθόδοξες θρησκευτικές εορτές.

Η ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού δεν συνοδεύεται από την ανάλογη ανάπτυξη υποδομών, κυρίως εξαιτίας των μικρότερων απαιτήσεων αυτής της ομάδας τουριστών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα που ανέπτυξαν αυτή τη μορφή είναι η Τήνος και η Πάρος.

Στα πλαίσια της υιοθέτησης αυτών των προτύπων εντάσσεται και η ανάπτυξη πολιτιστικού τουρισμού. Η μορφή αυτή αναπτύχθηκε ιδιαίτερα ως αποτέλεσμα των ξεχωριστών και πλούσιων πολιτιστικών στοιχείων που διαθέτουν τα νησιά των Κυκλάδων. Η ζήτηση που εκδηλώνεται για αυτή τη μορφή προέρχεται κυρίως από αλλοδαπούς τουρίστες που χαρακτηρίζονται από μεσαία έως υψηλά εισοδήματα. Τα τελευταία χρόνια δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ανάπτυξη αυτού του προτύπου καθώς αποτελεί σημαντική παράμετρο για την ουσιαστική αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος που προσφέρουν τα νησιά του νομού. Σημαντική είναι σε αυτή την κατεύθυνση η συμβολή των τοπικών φορέων και η από μέρους τους οργάνωση εκδηλώσεων και ποικίλων δραστηριοτήτων.

VI. Το πρότυπο τουρισμού της ομάδας κινήτρων «Αθλητισμός-Φυσική Ζωή-Υγεία». Το συγκεκριμένο πρότυπο μπορούμε να πούμε ότι αναπτύχθηκε αρκετά, ωστόσο η μορφή που επικράτησε εδώ και δεκαετίες είναι αυτή που σχετίζεται με το θαλάσσιο τουρισμό. Ιδιαίτερα στο νομό

Κυκλάδων το πρότυπο αυτό αναπτύχθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια εξαιτίας των γεωγραφικών χαρακτηριστικών της περιοχής τα οποία και αποτελούν τα βασικά ανταγωνιστικά της πλεονεκτήματα. Ο μεγάλος αριθμός των νησιών της περιοχής τη καθιστά διεθνή πόλο έλξης τουριστών από όλο τον κόσμο.

Παρά το γεγονός ότι επαρκής υποδομή για την ανάπτυξη θαλάσσιου τουρισμού δεν υπάρχει, η μορφή αυτή προκαλεί σημαντική ζήτηση για διακοπές από τουρίστες, κυρίως αλλοδαπούς αλλά και Έλληνες, υψηλών εισοδημάτων με περιβαλλοντική συνήθως συνείδηση. Το πρότυπο αυτό αναμένεται να αναπτυχθεί ακόμη περισσότερο τα επόμενα χρόνια και κυρίως μέσα από τη βελτίωση των υποδομών και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, να εμπλουτιστεί έτσι και να βελτιωθεί το τουριστικό προϊόν της περιοχής.

VII. Το πρότυπο τουρισμού ομάδας κινήτρων «Επαγγελματικά Ταξίδια-Συνέδρια-Incetives-Εκθέσεις». Το συγκεκριμένο τουριστικό πρότυπο έχει αναπτυχθεί πολύ λίγο, σχεδόν ελάχιστα, στο νομό Κυκλάδων. Εξαιρεση αποτελούν πολύ λίγα νησιά, κυρίως τα μεγαλύτερα, όπου η ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού επέτρεψε τη δημιουργία υποδομών που προσελκύουν μικρό αριθμό τουριστών που εντάσσονται σε αυτό το πρότυπο. Η αδυναμία ενθάρρυνσης ιδιωτικών επενδύσεων που θα συνέβαλαν στην υποβοήθηση αυτού του προτύπου συντέινε στη διαμόρφωση της παρούσας κατάστασης. Η περιορισμένη τουριστική ζήτηση που εκδηλώνεται για τις μορφές που περιλαμβάνονται σε αυτά του είδους τα πρότυπα προέρχεται από τουρίστες υψηλού εισοδηματικού, επαγγελματικού και κοινωνικού επιπέδου. Η αποτυχημένη στρατηγική προσέλκυσης είχε ως αποτέλεσμα την επίσκεψη τουριστών για επαγγελματικούς λόγους, συνέδρια κ.λ.π., κυρίως κατά τους μήνες αιχμής και μόνο. Σε αυτό συντέλεσε και η καθιέρωση του νομού Κυκλάδων ως περιοχής προορισμού για αναψυχή. Βέβαια πρέπει να τονίσουμε ότι το μέγεθος των νησιών και η χωρική διασπορά τους αποτελούν

ανασταλτικούς παράγοντες για την επιτυχημένη ανάπτυξη του συγκεκριμένου προτύπου.

VIII. Το πρότυπο αυτόνομου νεανικού περιηγητικού τουρισμού. Αυτού του είδους το πρότυπο έχει αναπτυχθεί ασυντόνιστα και χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια σε αρκετά «άγνωστα» νησιά των Κυκλάδων. Στην περίπτωση αυτού του προτύπου η ζήτηση εκδηλώνεται από μικρό αριθμό τουριστών οι οποίοι χαρακτηρίζονται από τις περιορισμένες καταναλωτικές τους δαπάνες κατά τη διάρκεια των διακοπών τους. Σημαντικό κίνητρο για αυτούς είναι οι φυσικές ομορφιές, τα αρχαιολογικά μνημεία, τα πλούσια πολιτιστικά στοιχεία κ.α. Αντίστοιχα είναι τα δεδομένα και στην περίπτωση του προτύπου τουρισμού με διαμονή σε κάμπινγκ ή στην ύπαιθρο.

IX. Το πρότυπο τουρισμού ταξιδιών μικρής διάρκειας εκτός καλοκαιρινής περιόδου. Αυτού του είδους πρότυπο έχει αναπτυχθεί κυρίως στα δημοφιλή νησιά των Κυκλάδων τα οποία εξαιτίας της μικρής απόστασής τους από το μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας, Αθήνα, προσφέρονται για περιορισμένης διάρκειας διακοπές. Η ζήτηση στη συγκεκριμένη περίπτωση προέρχεται από ημεδαπούς τουρίστες οι οποίοι ταξιδεύουν οικογενειακά. Μπορεί η διάρκεια παραμονής να είναι περιορισμένη ωστόσο ο επαναλαμβανόμενος χαρακτήρας αυτού του τύπου διακοπών και η χρονική κατανομή του σε ολόκληρο το έτος το καθιστούν ιδιαίτερα ελκυστικό και σημαντική παράμετρο επέκτασης της τουριστική περιόδου.

X. Το πρότυπο τουρισμού παραθεριστικής κατοικίας. Τα δεδομένα αυτού του προτύπου είναι λίγο έως πολύ τα ίδια με τα προηγούμενα και αυτό γιατί το συγκεκριμένο πρότυπο τουρισμού παραθεριστικής κατοικίας έχει αναπτυχθεί λίγο αλλά παρουσιάζει σημαντική δυναμική τα τελευταία χρόνια. Η διαφορά αυτού του προτύπου συνιστάται στον τύπο και στο περιεχόμενο

της τουριστικής κατανάλωσης η οποία διαφοροποιείται σημαντικά εξαιτίας της ύπαρξης ιδιόκτητης κατοικίας από την πλευρά των επισκεπτών.

2^ο Κεφάλαιο

Χρονική Περίοδος 1955 μέχρι σήμερα

2.1 Η επιρροή των υπαρκτών προτύπων τουριστικής ανάπτυξης στην προσφορά.

Οι φάσεις που πέρασε η τουριστική ανάπτυξη, ιδιαίτερα στην μεταπολεμική περίοδο, βοήθησαν στη διαμόρφωση και την παγίωση ορισμένων προτύπων ανάπτυξης του τουρισμού που θεωρούνται πετυχημένα και εμπορικά και αναπτυξιακά. Όσοι (φορείς ή άτομα) διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των υποδομών και υπηρεσιών που συγκροτούν την τουριστική προσφορά μιας χώρας, επηρεάζονται από τα πρότυπα αυτά. Έτσι, αυτά τα πρότυπα π.χ. τα παραθαλάσσια θέρετρα μαζικού τουρισμού οργανωμένων διακοπών, γίνονται παραδείγματα προς μίμηση και τα τυπολογικά χαρακτηριστικά της ανάπτυξης τους μεταφέρονται σε διαφορετικές περιοχές του κόσμου. Σε αυτό το πλαίσιο, ορισμένα πρότυπα ανάπτυξης, όπως ιδιαίτερα αυτό του οργανωμένου μαζικού τουρισμού διακοπών, δείχνουν να έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά ανεξάρτητα από την περιοχή ή την χώρα του κόσμου που αναπτύσσονται. Το γεγονός αυτό, ιδιαίτερα εμφανές στην τελευταία εικοσαετία, οδήγησε στη διαμόρφωση ορισμένων «κεντρικών-βασικών τάσεων» στα είδη της τουριστικής ανάπτυξης που συναντάμε στο σύγχρονο κόσμο. Πρέπει μάλιστα να επισημάνουμε ότι η επιρροή αυτή είναι εντονότερη στις λεγόμενες αναπτυγμένες χώρες και(ιστορικά) σε νεότερους τουριστικούς προορισμούς(χώρες ή περιοχές).

2. 2 Διεθνής, Εθνική και Τοπική Τουριστική πολιτική.

Από το 1976 και μετά παρατηρείται μια εντυπωσιακή σε όγκο και εύρος αύξηση των πολιτικών προγραμματισμού και διαχείρισης της τουριστικής ανάπτυξης. Πολλές από τις πολιτικές αυτές προέρχονται από διεθνής οργανισμούς(ευρωπαϊκή ένωση, World Travel Organization, Ο.Η.Ε κ.λ.π.), ενώ άλλες από ανεπτυγμένες τουριστικές χώρες, και αφορούν διαφορετικές πτυχές της τουριστικής ανάπτυξης. Τέλος, η συστηματική προσπάθεια για αποκέντρωση στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων έχει ενισχύσει ιδιαίτερα το ρόλο των Ο.Τ.Α.(Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης) και των άλλων περιφερειακών φορέων στον σχεδιασμό και την προώθηση πολιτικών σχετικών με την

τουριστική ανάπτυξη. Είναι άλλωστε κοινό χαρακτηριστικό της τουριστικής πολιτικής πολλών χωρών η ενίσχυση της τοπικής ιδιαιτερότητας των διαφόρων τουριστικών περιοχών ή τόπων στο προγραμματισμό και την διαχείριση της τουριστικής ανάπτυξης.

2.3 Τουριστική Πολιτική από Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού.

Η τουριστική πολιτική χαράσσεται από την κυβέρνηση κατόπιν εισηγήσεως του Ε.Ο.Τ που έχει την ευθύνη της υλοποίησης της. Η τουριστική πολιτική πάνω στο νομό Κυκλάδων για την περίοδο 2000-2006 αποσκοπεί στην ανάπτυξη του τουρισμού σε μια ανταγωνιστική προοπτική υψηλής ποιότητας η οποία έχει τους εξής στόχους :

- Ποιοτική και αισθητική αναβάθμιση των γενικών και των τουριστικών υποδομών.
- Αύξηση της ζήτησης του τουριστικού προϊόντος σε όλα τα νησιά.
- Ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων υψηλών προδιαγραφών.
- Εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού στα νέα επαγγέλματα.
- Εισαγωγή νέων τεχνολογιών στις τουριστικές επιχειρήσεις.

Οι βασικές προτεραιότητες της πολιτικής για τον τουρισμό για την περίοδο 2000-2006 στο νομό Κυκλάδων έχουν ως εξής :

1) Τεχνολογική αναβάθμιση των τουριστικών επιχειρήσεων. Ο τουρισμός γίνεται πλέον βασικός χρήστης των κυριότερων καινοτόμων τεχνολογιών, ενώ νέες εξελίξεις στην τεχνολογία των μεταφορών θα βελτιώσουν την κινητικότητα, την ασφάλεια και την άνεση των τουριστών που ταξιδεύουν με οποιοδήποτε μέσο μεταφοράς, οι τηλεπικοινωνίες και οι τεχνολογίες της πληροφορίας θα αλλάξουν ριζικά τις εμπορικές στρατηγικές των τουριστικών θεσμών και επιχειρήσεων και θα προσφέρουν νέους τρόπους προβολής των τουριστικών προορισμών.

Το Υπουργείο Ανάπτυξης παρέχει στήριξη και καθοδήγηση για την χρήση του διαδικτύου και άλλων ανάλογων τεχνολογιών σε οργανισμούς που ασχολούνται με το marketing τουριστικών προορισμών και την προσφορά τουριστικών υπηρεσιών.

Μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος «Κοινωνία Της Πληροφόρησης» θα ενισχυθούν οι τουριστικές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι μικρές και οι μεσαίες, προκειμένου να ενταχθούν στην ψηφιακή οικονομία. Ειδικά μέτρα προβλέπουν μεταξύ άλλων την

αναβάθμιση της μηχανοργάνωσης τους και την άμεση σύνδεση τους στο διαδίκτυο με το πρόγραμμα «Δικτυωθείτε».

2) Αναβάθμιση της ποιότητας υπηρεσιών και διατήρηση του επιπέδου της μέσω του ολοκληρωμένου εκσυγχρονισμού των αντίστοιχων επιχειρήσεων. Τα κίνητρα επενδύσεων σε νέες ξενοδοχειακές κλίνες ισχύουν με βάση τα δεδομένα των φυσικών, περιβαλλοντικών πολεοδομικών και κοινωνικών αντοχών των τουριστικών περιοχών σε όλα τα νησιά του νομού Κυκλάδων. Σύμφωνα με τα δεδομένα αυτά, περιοχές, οι οποίες εμφανίζουν επάρκεια τουριστικών κλινών δεν ενισχύονται για νέες κλίνες, αλλά μόνο για αναβάθμιση υφισταμένων μονάδων.

3) Εμπλουτισμός της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος, Με Τη Δημιουργία Των Κατάλληλων Υποδομών Για Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού. Τα έργα τουριστικής υποδομής υλοποιούνται αποκλειστικά από ιδιωτικές επενδύσεις.

4) Μείωση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας. Θα χρηματοδοτηθούν ολοκληρωμένα προγράμματα προσέλκυσης τουριστικής ζήτησης κατά την χειμερινή περίοδο, μετά από σχετική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

5) Προβολή του νομού Κυκλάδων ως τουριστικού προορισμού. Στόχος είναι η εξασφάλιση ενός σταθερού προϋπολογισμού προβολής με έμφαση σε συγκεκριμένες ομάδες στόχους, η οποία στηρίζεται σε αξιόπιστη έρευνα αγοράς και προβλέπει συνεργασία με παράλληλες πρωτοβουλίες του ιδιωτικού φορέα.

6) Αναδιάρθρωση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η αναδιάρθρωση και αναθεώρηση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης έχει ως στόχο την καλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες της αγοράς. Προβλέπονται νέες μορφές συνεργασίας για το καθορισμό του περιεχομένου των σπουδών και τις πρακτικές εξάσκησης κατά τη διάρκεια της κατάρτισης, όπως επίσης και πιο συμμετρική γεωγραφική κατανομή.

Για την περίοδο 2000-2006 για το νομό Κυκλάδων δεν υπάρχει επιχειρησιακό πρόγραμμα που να αφορά αποκλειστικά τον τουρισμό, οι δράσεις όμως του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης που αφορούν άμεσα τον τουρισμό περιλαμβάνονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» καθώς έχει αλλάξει η αντίληψη για τον τρόπο με τον οποίο ενδυναμώνετε η ανάπτυξη του τουρισμού.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» περιλαμβάνει τους εξής τομείς :

- Μεταποίησης και Υπηρεσιών
- Έρευνας και Τεχνολογίας
- Τουρισμού
- Ενέργειας και Φυσικών πόρων

Ο γενικός στρατηγικός στόχος του είναι η ενίσχυση της ποιοτικά προσανατολισμένης ανταγωνιστικότητας. Οι κυριότεροι συντελεστές για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι η τόνωση της επιχειρηματικότητας, η απλοποίηση και ο εξορθολογισμός του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Στο πλαίσιο της προώθησης της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης που βασίζεται στην ήπια διαχείριση των φυσικών πόρων, στον εκσυγχρονισμό των τουριστικών επιχειρήσεων, καθώς και στην εκμετάλλευση του δυναμικού του ανθρώπινου κεφαλαίου και των νέων τεχνολογιών, ο ειδικός στόχος στον τομέα του τουρισμού είναι η διατήρηση του μεριδίου του νομού Κυκλάδων στη διεθνή τουριστική αγορά και η ανασυγκρότηση και ο εμπλουτισμός των τουριστικών πλεονεκτημάτων που διαθέτουν αυτά τα νησιά οικοδομώντας παράλληλα και νέα πλεονεκτήματα.

3^ο Κεφάλαιο

Απεικόνιση Σημερινής Πραγματικότητας

3.1 Τουριστική υποδομή και ανωδομή του νομού Κυκλάδων.

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να κάνουμε μια εκτενή αναφορά στην τουριστική υποδομή και ανωδομή του νομού. Συγκεκριμένα παραθέτουμε ακριβή και αναλυτικά στοιχεία σε ότι αφορά τις συγκοινωνίες, τα οδικά δίκτυα, τα λιμάνια και τα αεροδρόμια των νησιών του νομού και τα κυριότερα τουριστικά θέλγητρα όπως είναι οι διάφοροι αρχαιολογικοί χώροι, μνημεία, πολιτιστικές εκδηλώσεις κ.τ.λ. Στη συνέχεια αναφέρουμε και παρουσιάζουμε την τουριστική ανωδομή του νομού με την καταγραφή όλων των τύπων και κατηγοριών των καταλυματικών μονάδων του Ν.Κυκλάδων, των τουριστικών γραφείων που εδρεύουν στα διάφορα νησιά του νομού και τις κατά τόπου αεροπορικές και ναυτιλιακές εταιρείες που αναλαμβάνουν να πραγματοποιήσουν τα διάφορα δρομολόγια από και προς τις Κυκλάδες καθώς επίσης και δρομολόγια εντός του νομού, ανάμεσα στα διάφορα νησιά.

3.1.1 Τουριστική υποδομή

Αναλυτικότερα και σε ότι έχει σχέση με την τουριστική υποδομή των Κυκλάδων παραθέτουμε τα εξής στοιχεία:

I. Συγκοινωνίες

Χρησιμοποιώντας τον όρο συγκοινωνίες αναφερόμαστε για τον τρόπο ή τους τρόπους με τους οποίους επικοινωνούν τα νησιά τόσο μεταξύ τους όσο και με την υπόλοιπη Ελλάδα και κυρίως με το λιμάνι του Πειραιά. Η σύνδεση των νησιών γίνεται κατά κύριο λόγο ακτοπλοϊκώς από τα λιμάνια του Πειραιά και της Ραφήνας με καθημερινά ή εβδομαδιαία δρομολόγια προς τα περισσότερα νησιά είτε με απευθείας σύνδεση για τα μεγαλύτερα νησιά είτε με τη δημιουργία ειδικών δρομολογίων για τα μικρότερα και απομακρυσμένα νησιά. Το βασικό στοιχείο είναι ότι κατά τη θερινή περίοδο τα περισσότερα νησιά των Κυκλάδων επικοινωνούν με την υπόλοιπη Ελλάδα. Επίσης τα μεγαλύτερα από τα νησιά του νομού όπως η Νάξος, η Πάρος, η Μύκονος, η Σαντορίνη, η Σύρος και η Μήλος επικοινωνούν αεροπορικώς με την Αθήνα, αλλά και με τα μεγάλα αεροδρόμια της χώρας. Αυτό είναι ένα σημαντικό πλεονέκτημα του νομού γιατί μπορεί έτσι να προσελκύει και πτήσεις που έρχονται από το εξωτερικό μέσω πάντοτε του αεροδρομίου της Αθήνας. Ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο είναι ότι η πλειονότητα των νησιών επικοινωνούν μεταξύ τους με καθημερινά δρομολόγια πράγμα που δίνει την ευκαιρία στους τουρίστες να μπορούν να επισκεφθούν περισσότερα από ένα νησιά. Εξίσου σημαντικό είναι ότι τα τελευταία χρόνια έχουν αρχίσει και συστηματικά δρομολόγια που συνδέουν τις Κυκλάδες με τα Δωδεκάνησα και με την Κρήτη με σημαντικά οφέλη για τις τοπικές οικονομίες και κοινωνίες αλλά κυρίως για τον ελληνικό τουρισμό.

Έτσι ο νομός Κυκλάδων στον νευραλγικό τομέα των συγκοινωνιών έχει κάνει σημαντικά βήματα προόδου με αποτέλεσμα την σταδιακή αύξηση του τουρισμού. Θα πρέπει όμως οι προσπάθειες να συνεχιστούν και να επεκταθούν καθ' όλη την διάρκεια του χρόνου και όχι μόνο τους καλοκαιρινούς μήνες.

II. Οδικά δίκτυα

Αξιοσημείωτη είναι η πρόοδος που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια στον τομέα των οδικών δικτύων των νησιών του νομού και ιδιαίτερα στα μεγάλα νησιά που προσελκύουν και το μεγαλύτερο μέρος των τουριστών. Πλέον αρχίζει να εξαλείφεται η απογοητευτική εικόνα των περασμένων δεκαετιών με τους απαράδεκτους και

κακοτράχαλους δρόμους που ήταν δυσκολοδιάβατοι ακόμα και για τα περίφημα γαϊδουράκια των Κυκλάδων. Σήμερα υπάρχει ένα σύγχρονο οδικό δίκτυο που δίνει τη δυνατότητα στους τουρίστες να προσεγγίσουν όλα τα μέρη του νησιού που επισκέπτονται νοικιάζοντας αυτοκίνητο ή μηχανή. Επιπλέον έχουν δημιουργηθεί ειδικά δρομολόγια αστικών λεωφορείων προς όλα τα σημαντικά τουριστικά αξιοθέατα και τις πανέμορφες παραλίες.

III. Λιμάνια-Αεροδρόμια

Α) Σε ότι αφορά τα λιμάνια του νομού μπορούμε να πούμε με εξαίρεση τα λιμάνια των μεγαλύτερων νησιών(Νάξος, Πάρος, Σύρος, Σαντορίνη, Τήνος, Άνδρος) που είναι αρκετά ικανοποιητικά σε σχέση με τις δυνατότητες ενλιμενισμού των πλοίων σε αυτά, τα υπόλοιπα νησιά υστερούν σε εγκαταστάσεις και πολλά από αυτά έχουν την δυνατότητα να φιλοξενήσουν ένα το πολύ δύο πλοία, με αποτέλεσμα τους καλοκαιρινούς μήνες, όπου η τουριστική κίνηση είναι αυξημένη, να δημιουργούνται προβλήματα με αντίκτυπο στους τουρίστες. Πάντως θα πρέπει να επισημάνουμε τις προσπάθειες που γίνονται τα τελευταία χρόνια προκειμένου να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα, με βελτίωση των εγκαταστάσεων και την δημιουργία νέων λιμανιών. Επιπλέον είναι απαραίτητο να τονίσουμε ότι τα λιμάνια όλων των νησιών των Κυκλάδων διακρίνονται σε κατηγορίες ανάλογα με την σημαντικότητα τους στο εθνικό δίκτυο λιμανιών. Η κατάταξη αυτή δεν σχετίζεται ούτε με το μέγεθος του λιμανιού και των χερσαίων του εγκαταστάσεων, ούτε με την κίνηση του και επομένως δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως κριτήριο αξιολόγησης των δυνατοτήτων του. Έτσι έχουμε την κατάταξη των λιμανιών των Κυκλάδων ως προς τη σημασία τους. Χαρακτηριστικά παρουσιάζονται ως εξής:

Πίνακας 1.1
(Κυκλάδες-Λιμάνια)

Κατηγορίες Λιμανιών	Λιμάνι
Εθνικής Σημασίας	—
Περιφερειακής Σημασίας	Σύρος
Τοπικής Σημασίας	Πάρου, Μυκόνου, Σαντορίνης
Λοιπά Λιμάνια	Νάξου, Μήλου, Σερίφου, Σίφνου, Τήνου, Αμοργού, Αντιπάρου, Του, Κέα, Κύθνου, Φολέγανδρου
Μικρά Λιμάνια	Δονούσας, Ηρακλειάς, Κουφονησίων, Σχοινούσας

ΠΗΓΗ: ΥΠΕΧΩΔΕ Κ' ΥΠΕΘΟ

Β) Στη περιφέρεια των Κυκλάδων υπάρχουν έξι(6) αεροδρόμια κάποια εκ των οποίων εκ των οποίων δέχονται και πτήσεις charters εκτός από συνηθισμένα και τακτικά δρομολόγια του εσωτερικού. Η κίνηση που παρουσιάζουν είναι ιδιαίτερα σημαντική και πολλές φορές έχει παρατηρηθεί ότι η κίνηση από τις λεγόμενες charters πτήσεις να είναι πολλαπλάσια από την αντίστοιχη κίνηση των πτήσεων εσωτερικού. Παρακάτω παρουσιάζονται ενδεικτικά οι αφίξεις και οι αναχωρήσεις επιβατών σε αεροδρόμια με πτήσεις charter

Πίνακας 1.2
(Αφίξεις Και Αναχωρήσεις Επιβατών Με Πτήσεις Charters Και Πτήσεις Εσωτερικού)

Γεωγραφική Ενότητα	Αφίξεις επιβατών στα αερ. (Ατομα)	Αναχωρήσεις επιβατών από τα αερ. (Ατομα)	Πτήσεις Charter (Πτήσεις)	Αφίξεις Επιβατών Με charter (άτομα)	Αναχώρηση Επιβατών Με charter (άτομα)	Τακτικές Πτήσεις Εσωτερικού (Πτήσεις)	Αφίξεις Επιβατών Με τακτικές πτήσεις (Ατομα)	Αναχώρηση Επιβατών Με τακτικές πτήσεις (Ατομα)
Ν.Κυκλάδων	717.115	717.542	7.420	365.177	352.924	23.177	351.938	364.618
Σαντορίνη	287.039	291.314	3.374	177.997	175.196	5.089	109.042	116.118
Μήλος	5.360	5.618	0	0	0	740	5.360	5.618
Μύκονος	163.470	159.507	1.887	91.299	86.316	3.232	72.171	73.191
Νάξος	15.301	15.393	136	2.291	2.548	836	13.010	12.845
Πάρος	115.866	15.856	0	0	0	2.207	15.866	15.856
Σύρος	15.041	15.740	0	0	0	2.029	15.041	16.740

ΠΗΓΗ : ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΕΡΟΠΟΡΙΑΣ (2000)
(Στατιστική Αεροπορικής Κίνησης)

Γ)Η περιφέρεια του νομού Κυκλάδων διαθέτει όπως αναφέραμε προηγουμένως έξι (6) αεροδρόμια τα οποία κατατάσσονται σύμφωνα με τις διεθνείς προδιαγραφές σε τέσσερις κατηγορίες : σε διεθνή αεροδρόμια, σε νομοθετημένα Σημεία Εισόδου και Εξόδου, σε μη νομοθετημένα Σημεία Εισόδου και Εξόδου και σε αεροδρόμια αμιγώς εσωτερικού. Πιο αναλυτικά έχουμε :

Πίνακας 1.3
(Κατάταξη Αεροδρομίων Νομού Κυκλάδων με βάση τα κριτήρια
Της ICAO)

A/A	Αεροδρόμιο	Κατηγορία ICAO	Ενόργανες Διαδικασίες	Ηλεκτροφωτισμός
A) Διεθνή Αεροδρόμια				
—	Κανένα	—	—	—
B) Νομοθετημένα Σημεία Εισόδου Κ' Εξόδου				
1	Μυκόνου	4C	*	*
2	Σαντορίνης	4C	*	*
Γ) Μη Νομοθετημένα Σημεία Εισόδου Κ' Εξόδου				
1	Μήλου	1C	I	*
2	Νάξου	1C	I	*
3	Πάρου	1C	I	*
Δ) Αμιγώς Εσωτερικού				
1	Σύρου	2C	I	*

ΠΗΓΗ : ΥΠΕΧΩΔΕ(2000)

Παρατηρήσεις:

I: σε εξέλιξη εργολαβία

Τα γράμματα **A, B, C, D** αφορούν τα μέγιστα ανοίγματα πτερύγων αεροσκαφών που χρησιμοποιούν τον διάδρομο.

Κατηγορία ICAO	Μήκος Διαδρόμου
1	L<800m
2	800>L>1200m
3	1200>L>1800m
4	L ≥ 1800m

Στο σημείο αυτό θα θέλαμε να τονίσουμε ότι σε μερικά από τα νησιά του Ν.Κυκλάδων που δεν διαθέτουν αεροδρόμιο υπάρχουν ελικοδρόμια, όπου η χρήση τους είναι κυρίως για έκτακτες ανάγκες(Π.χ. μεταφορά ασθενών στο κοντινότερο μεγάλο νησί που διαθέτει νοσοκομείο ή στην Αθήνα). Τα ελικοδρόμια αυτά είναι : της Αμοργού, της Ίου, της Κέας, της Κύθνου, της Άνδρου, της Φολέγανδρου και των Κουφονησίων.

IV. Μαρίνες

Τα τελευταία χρόνια στην προσπάθεια των αρμόδιων φορέων για να βελτιωθούν οι παρεχόμενες υπηρεσίες του νομού προς τους τουρίστες πελάτες, άρχισαν να γίνονται ενέργειες για την κατασκευή μαρίνων, όπου αυτό είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί έτσι ώστε να διευκολύνονται και αυτοί που τους αρέσει να ταξιδεύουν από τόπο σε τόπο με σκάφος αναψυχής. Έτσι λοιπόν όλο και περισσότερες μαρίνες έχουν αρχίσει να φτιάχνονται ή είναι υπό κατασκευή με σημαντικότερες αυτές της Μυκόνου, της Νάξου, της Σύρου, της Παροικίας στην Πάρο και της Σαντορίνης.

Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύει ο Ε.Ο.Τ σχετικά με τις μισθώσεις σκαφών παρατηρείται μία αύξηση στον αριθμό των σκαφών που μισθώνονται για να ταξιδεύσουν προς τις Κυκλάδες και έτσι να πραγματοποιηθεί ένας μεγάλος αριθμός διανυκτερεύσεων σε αυτές. Επίσης δεν θα πρέπει να ξεχνάμε και τον μεγάλο αριθμό ιδιωτικών σκαφών που έρχεται να ενισχύσει την ιδέα για την κατασκευή περισσότερων μαρίνων σε όλα τα νησιά του νομού.

3.1.2 Τουριστική ανωδομή νομού Κυκλάδων

(α) Αξιολόγηση της υφιστάμενης τουριστικής προσφοράς :

Η γενική εικόνα που παρουσιάζει η περιφέρεια του Ν.Κυκλάδων ως τουριστικά αναπτυγμένη περιοχή υποκρύπτει έντονες χωρικές και ποιοτικές διαφοροποιήσεις. Ο σημαντικός όγκος της τουριστικής κίνησης με βάση τα απόλυτα μεγέθη, συγκεντρώνεται σε μικρό αριθμό νησιών. Στην περιοχή συνυπάρχουν μικρές και μεγάλες μονάδες καθώς και ενοικιαζόμενα δωμάτια, που λειτουργούν υπό τελείως διαφορετικές συνθήκες και των οποίων η διασπορά στο χώρο δεν είναι ομοιόμορφη. Σε ότι αφορά το προσφερόμενο προϊόν, κυριαρχεί ο τουρισμός παραλίας. Η έλλειψη διαφοροποίησης περιορίζει την δυνατότητα ευελιξίας αναφορικά με τα επίπεδα των ζητούμενων τιμών. Ενώ η ύπαρξη μεγάλης προσφοράς πιέζει ακόμη περισσότερο τις τιμές προς τα κάτω. Οργανωμένο τουρισμό δέχονται κυρίως οι προορισμοί στους οποίους υπάρχει η δυνατότητα προσγείωσης πτήσεων Charter, ενώ ένα μέρος διακινείται με πλοία. Στα λίγα νησιά που δέχονται πτήσεις Charter, καταλήγει ένα μεγάλο κομμάτι του τουριστικού ρεύματος. Πρόκειται για τα νησιά, στα οποία συγκεντρώνεται το μεγαλύτερο κομμάτι του βιομηχανικού τουρισμού. Τα νησιά αυτά παρουσιάζουν τους υψηλότερους δείκτες

τουριστικής πίεσης, κάποιες ζώνες τους δεν έχουν χαρακτηριστεί ως κορεσμένες περιοχές ή περιοχές ελέγχου τουριστικής ανάπτυξης και μπορούν να θεωρηθούν ως ώριμες τουριστικά περιοχές, στις οποίες πρέπει να υπάρξουν μέτρα για την ανασχεση της επέκτασης της προσφοράς, βελτίωση της ποιότητας του προσφερόμενου προϊόντος και την ανάπτυξη νέων ειδικών μορφών τουρισμού. Από τα υπόλοιπα νησιά κάποια παρουσιάζουν σχετικά σημαντική τουριστική κίνηση και τάση αύξησης της κίνησης αυτής. Κάποια άλλα νησιά δεν παρουσιάζουν τάση αύξησης της κίνησης και διαθέτουν σχετικά περιορισμένο και σταθερό αριθμό τουριστικών κλινών.

Στις Κυκλάδες δεν υπάρχουν αναξιοποίητες περιοχές με την έννοια των περιοχών χωρίς καταλύματα. Αντίθετα υπάρχουν πολλοί αναξιοποίητοι πόροι, που θα επέτρεπαν την διαφοροποίηση και τον εμπλουτισμό του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, που τώρα περιορίζεται στο τρίπτυχο κατάλυμα-εστίαση-αναψυχή. Με τον τρόπο αυτό μπορεί να εξασφαλιστεί υψηλότερη ημερήσια τουριστική δαπάνη ανά επισκέπτη και υψηλότερα έσοδα ανά προσφερόμενο προϊόν ή παρεχόμενη υπηρεσία.

(β) Τουριστική προσφορά : Τα καταλύματα

Η αύξηση των τουριστικών καταλυμάτων στην περιφέρεια του Ν. Κυκλάδων την τελευταία τριακονταετία, κατά την οποία παρατηρείται αύξηση του τουρισμού στην Ελλάδα, είναι εντυπωσιακή. Χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι ενώ το 1973 ο αριθμός των κλινών στις Κυκλάδες ήταν περίπου 10.390, που αντιπροσώπευε το 4,4% των συνολικών κλινών της χώρας, το 1998 ο αριθμός των κλινών είχε φθάσει στις 86.100 περίπου που αντιστοιχεί στο 9% των διαθέσιμων κλινών της χώρας(σύμφωνα με τις μελέτες του ΕΟΤ για το νομό Κυκλάδων). Βλέπουμε λοιπόν ότι υπάρχει μια σταθερή προτίμηση από τους τουρίστες προς το νομό και μάλιστα το τουριστικό ενδιαφέρον έχει αυξηθεί με γοργούς ρυθμούς. Αυτή η αύξηση του αριθμού των τουριστικών καταλυμάτων έχει άμεση σχέση με την κίνηση επιβατών σε λιμάνια και αεροδρόμια, δηλαδή είναι αποτέλεσμα, συνέπεια του μεγάλου τουριστικού όγκου που έχουν για προορισμό τις Κυκλάδες. Παρατηρώντας αυτό το γεγονός μπορούμε να καταλήξουμε σε χρήσιμα συμπεράσματα όπως :

^{ov}
1 Τα νησιά που δέχονται σημαντικό αριθμό πτήσεων Charters έχουν σε απόλυτους αριθμούς τα περισσότερα καταλύματα όπως η Σαντορίνη(20.688), η Πάρος(18.236) και η Μύκονος (13.785)[πηγή: ΕΟΤ]

2^{ον} Τα νησιά της Άνδρου, της Κέας, της Τήνου και της Σύρου έχουν σχετικά με την κίνηση που παρουσιάζουν περιορισμένο αριθμό καταλυμάτων. Αυτό εξηγείται στην περίπτωση των δύο πρώτων(Άνδρου, Κέας) από το γεγονός ότι βρίσκονται πολύ κοντά στην Αθήνα και έχουν υψηλό αριθμό παραθεριστικών κατοικιών, ενώ στην Τήνο μετακινείται μεγάλος αριθμός προσκυνητών που είτε δεν διανυκτερεύει στο νησί είτε διαμένει για μία μόνο νύχτα. Τέλος η Σύρος αποτελεί πρωτίστως διοικητικό κέντρο του νομού με επαγγελματική κίνηση όλο το χρόνο και κατά δεύτερο λόγο τουριστικό προορισμό. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το φαινόμενο που παρατηρείται σε ιδιαίτερη έξαρση στην Κέα και Άνδρο, μπορούμε να το εντοπίσουμε σε μικρότερο βαθμό και σε άλλα νησιά των Κυκλάδων όπου η βελτίωση των θαλάσσιων συγκοινωνιών τα τελευταία χρόνια επιτρέπει την αξιοποίηση των σαββατοκύριακων ή των τριημέρων για σύντομες διακοπές, είτε σε τουριστικό κατάλυμα είτε στη δεύτερη κατοικία γεγονός που έχει οδηγήσει στην αύξηση της τουριστικής κίνησης. Άλλα στοιχεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη σύμφωνα πάντα με τα επίσημα στοιχεία του ΕΟΤ είναι τα εξής :

- Στις Κυκλάδες η αναλογία μεταξύ ξενοδοχειακών(κυρίων) και μη ξενοδοχειακών(συμπληρωματικών και βοηθητικών καταλυμάτων) είναι υπέρ των δεύτερων, όπου τα ενοικιαζόμενα δωμάτια και τα campings υπερτερούν αισθητά πλην της Μυκόνου.
- Στις Κυκλάδες το 5% των μονάδων και το 1% των κλινών είναι πολυτελείας. Αντίστροφα η πλειοψηφία των κλινών ανήκει στις χαμηλές κατηγορίες(45,5% είναι Γ΄ κατηγορίας, 8% είναι Δ΄ και 7,6% Ε΄). Επίσης υπάρχει μεγάλη διασπορά των μονάδων Α΄ κατηγορίας σε νησιά όπως η Πάρος, η Μύκονος, η Σαντορίνη και η Σύρος.
- Σε ότι αφορά τους μήνες που τα ξενοδοχεία παραμένουν ανοικτά έχουμε πλήρης επιβεβαίωση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας. Μόνο το 14,5% των ξενοδοχείων των Κυκλάδων παραμένουν ανοικτά ολόκληρο το χρόνο. Η πλειοψηφία των καταλυματικών μονάδων (60,4%) δηλώνουν ότι λειτουργούν από τον Απρίλιο μέχρι τον Οκτώβριο, ενώ το 21% των μονάδων μένουν ανοικτά για λιγότερο από έξι(6) μήνες.

(γ) Τουριστικά γραφεία, αεροπορικές και ναυτιλιακές εταιρείες που βρίσκονται στο νομό Κυκλάδων :

Συνολικά σε όλη την επικράτεια του νομού υπάρχουν περίπου 112 τουριστικά πρακτορεία που ασχολούνται κυρίως με τον γενικό τουρισμό, αν και τα τελευταία χρόνια υπάρχουν και κάποια που προσπαθούν να αναπτύξουν και τις ιδιαίτερες μορφές όπως Π.χ. ο εναλλακτικός τουρισμός. Σχεδόν σε όλα τα νησιά μπορεί ο τουρίστας επισκέπτης να απευθυνθεί σε κάποιο πρακτορείο προκειμένου να εξυπηρετηθεί, με τον πρώτο λόγο να τον έχουν τα μεγαλύτερα νησιά όπως είναι και φυσικό. Έτσι συναντάμε, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του ΕΟΤ, στη Νάξο 10 τουριστικά πρακτορεία, στην Πάρο 24, στην Μύκονο 20, στην Σαντορίνη 34, στη Σύρο 7, στην Άνδρο 4, στη Μήλο 6 και από εκεί και πέρα τα μικρότερα νησιά διαθέτουν τουλάχιστον από δύο (2) πρακτορεία όπως : η Σίφνος (2), η Αμοργός (2), η Κύθνος (2), η Κέα (2) και η Σέριφος (3). Παράλληλα με τα τουριστικά γραφεία-πρακτορεία υπάρχουν και εκείνα που νοικιάζουν αυτοκίνητα. Αρκετές γνωστές επιχειρήσεις ενοικίασης αυτοκινήτων που ενώ εδρεύουν στην Αθήνα έχουν ανοίξει υποκαταστήματα στα νησιά των Κυκλάδων, όπως : η Europcar, η National Car Rental, η Hertz, η Avis, η Sixt Rent A Car, η Status Rent A Car και άλλες πολλές που δραστηριοποιούνται στον νομό. Χαρακτηριστικά η Πάρος διαθέτει (6) τέτοια υποκαταστήματα, η Σύρος (4), η Μήλος (3), η Μύκονος (5), η Νάξος (2), η Σαντορίνη (9) και τα μικρότερα από αυτά σαν την Ίο, τη Σέριφο, τη Σίφνο και την Τήνο από (1). Σχετικά με τις ναυτιλιακές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή των Κυκλάδων οι σημαντικότερες είναι : η Blue Star Ferries, η Minoan Lines (με την θυγατρική της Hellas Ferries), η Agoudimos Lines, η Ventouris Ferries και άλλες λιγότερο γνωστές. Όλες αυτές οι εταιρείες πραγματοποιούν καθημερινά δρομολόγια από και προς τις Κυκλάδες από τα λιμάνια του Πειραιά και της Ραφήνας αλλά και από τα υπόλοιπα νησιά εκτός Κυκλάδων. Υπάρχει δηλαδή επικοινωνία του νομού με τα Δωδεκάνησα, τα νησιά του βορείου Αιγαίου και με την Κρήτη. Επίσης υπάρχουν και ξεχωριστά δρομολόγια ανάμεσα στα νησιά του νομού. Στο σημείο αυτό αξίζει να τονίσουμε ότι τα δρομολόγια αυτά είναι συχνά μόνο κατά την διάρκεια της θερινής περιόδου και τα περισσότερα από αυτά σταματούν τους χειμερινούς μήνες.

Οι παραπάνω ναυτιλιακές εταιρείες τα τελευταία χρόνια έχουν ανανεώσει τον στόλο τους με νέα, σύγχρονα πλοία με όλες τις ανέσεις κάνοντας το ταξίδι πιο άνετο και ξεκούραστο και κυρίως μειώνοντας την χρονική διάρκεια του ταξιδιού προς όφελος των ταξιδιωτών. Τέλος για τις αεροπορικές εταιρείες δεν μπορούμε να πούμε πολλά αφού μόνο τα μεγάλα νησιά διαθέτουν αεροδρόμιο(Πάρος, Νάξος, Σύρος, Μύκονος, Σαντορίνη και Μήλος). Τα δρομολόγια είναι καθημερινά και σε τακτά χρονικά διαστήματα από το Έλ. Βενιζέλος προς τις Κυκλάδες και πραγματοποιούνται από την Ο.Α(Ολυμπιακή) και την Aegean Airlines αλλά μπορεί να γίνονται και από άλλες εταιρείες στην περίπτωση που έχουμε πτήσεις Charters από το εξωτερικό.

3.2 Οι κύριες παράμετροι διαμόρφωσης της τουριστικής ζήτησης του νομού Κυκλάδων

Η περιφέρεια των Κυκλάδων διακρίνεται τα τελευταία είκοσι χρόνια από μια σταθεροποίηση με αυξητικές τάσεις των κυρίων παραμέτρων προέλευσης της ζήτησης. Διακρίνονται ουσιαστικά τρεις διαφορετικοί πόλοι οι οποίοι συνθέτουν το σημερινό προφίλ της ζήτησης. Και οι τρεις αυτοί πόλοι χαρακτηρίζονται από δυναμισμό αλλά και από τάσεις κορεσμού σε ορισμένες περιπτώσεις, γεγονός που επιβάλλει τον επαναπροσδιορισμό των βασικών προτεραιοτήτων στην ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος της περιοχής. Οι πόλοι και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους είναι οι ακόλουθοι :

1. Ο τουρισμός διακοπών της καλοκαιρινής περιόδου.

Η περιφέρεια Κυκλάδων αποτελεί ένα σταθερό τόπο ζήτησης για τον τουρισμό διακοπών τόσο σε εθνικό όσο κυρίως σε διεθνές επίπεδο. Εδώ και αρκετές δεκαετίες η ζήτηση αυτή ξεκίνησε με βάση την ποιότητα του περιβάλλοντος και τον σημαντικό πολιτισμό της περιοχής και παρουσιάζει σταθερή αύξηση. Πρόκειται για μια από τις βασικότερες αιτίες πραγματοποίησης ταξιδιών στον σύγχρονο κόσμο. Τα βασικά στοιχεία της τουριστικής ζήτησης στο νομό Κυκλάδων είναι :

(α) Ένα σημαντικό τμήμα της ζήτησης προτιμά ταξίδια-πακέτα χρησιμοποιώντας τις υπηρεσίες των μεγάλων tour operators και επιλέγοντας κυρίως τα μεγάλα και γνωστότερα νησιά.

(β) Ένα δεύτερο, επίσης σημαντικό, τμήμα της ζήτησης προέρχεται από αυτονόμους περιηγητές τουρίστες, οι οποίοι επισκέπτονται την περιοχή επιθυμώντας μεγαλύτερο βαθμό ελευθερίας στην μετακίνησή τους.

(γ) Χαρακτηριστικό της ζήτησης για διακοπές είναι ότι προέρχεται, εδώ και αρκετά χρόνια, κυρίως από την μεγαλύτερη και σταθερότερη αγορά του κόσμου σε παρόμοια ταξίδια, την Ευρώπη.

(δ) Ενδιαφέρον στοιχείο για την περιοχή, ιδιαίτερα μετά την δεκαετία του 1980, είναι η εντυπωσιακή αύξηση του αριθμού των Ελλήνων τουριστών που προερχόμενοι από διαφορετικά μέρη της χώρας επισκέπτονται τις Κυκλάδες.

2. Ο Ειδικός και ο Εναλλακτικός Τουρισμός

Σημαντικό είναι και το ποσοστό της ζήτησης ειδικών και εναλλακτικών πόρων και δραστηριοτήτων στην περιοχή τα τελευταία χρόνια. Η ζήτηση αυτή προέρχεται τόσο από την Ελλάδα(σε υψηλότερο ποσοστό) όσο και από το εξωτερικό. Πρόκειται για ταξίδια τα οποία είτε γίνονται με αποκλειστικό στόχο το «ειδικό» κίνητρο, είτε αποτελούν συνδυασμό με ένα ταξίδι διακοπών. Τα νησιά των Κυκλάδων προσελκύουν κυρίως ειδικά και εναλλακτικά ταξίδια στα εξής πεδία :

(α) Ταξίδια για συνέδρια μικρής και μμεσαίας διάρκειας με στόχο τα μεγαλύτερα και περισσότερο ανεπτυγμένα νησιά.

(β) Ταξίδια για επιστημονικούς και εκπαιδευτικούς λόγους σε πολλά και με διαφορετικά χαρακτηριστικά και μέγεθος νησιά της περιοχής.

(γ) Ταξίδια με πολιτιστικό κίνητρο για περιήγηση ή επίσκεψη σε σημαντικούς αρχαιολογικούς ή πολιτιστικούς χώρους της περιοχής.

(δ) Ταξίδια με περιβαλλοντικό στόχο είτε εξειδικευμένο είτε ως τμήμα μιας ευρύτερης περιήγησης.

(ε) Ταξίδια με στόχο την φυσική υγεία(αθλητισμός, ιαματικά λουτρά κ.λ.π.) σε διάφορες περιοχές του νομού.

(στ) Κρουαζιέρες σε διαφορετικά νησιά του νομού αλλά και σε συνδυασμό με άλλες περιοχές ή χώρες(π.χ. Τουρκία, Αίγυπτος, Κύπρος, Ισραήλ κ.ά.).

3. Ο Παραθερισμός

Αποτελεί πλέον ένα σταθερά αυξανόμενο ποσοστό της ζήτησης. Προερχόμενη κυρίως από την πρωτεύουσα, αυτή η ζήτηση ενισχύεται επίσης από έναν αριθμό αλλοδαπών, που είναι ιδιοκτήτες ή ενοικιάζουν παραθεριστικά σπίτια στην ευρύτερη περιοχή. Επιπλέον υπάρχει ένας σεβαστός αριθμός κατοίκων, οι οποίοι διαθέτουν δεύτερη κατοικία εντός του νομού καθώς επίσης και ένας ικανοποιητικός αριθμός μεταναστών, καταγόμενων από την περιοχή, οι οποίοι διαμένουν μόνιμα σε αστικά κέντρα ή στο εξωτερικό και διαθέτουν ή διατηρούν πατρογονικά ή παραθεριστικά σπίτια στα νησιά των Κυκλάδων.

Η ευκολότερη πλέον πρόσβαση λόγω των ταχύτερων και ασφαλέστερων πλοίων και των νέων αεροδρομίων, ενίσχυσε αυτή την τάση αύξησης του παραθερισμού στα Κυκλαδονήσια.

3.3 Βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη

Σύμφωνα με τον Ε.Ο.Τ. όσον αφορά τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα η επιδίωξή της τις περισσότερες φορές συνδέεται με το δημόσιο παρά με τον ιδιωτικό τομέα. Ο παρεκβατικός χαρακτήρας του δημόσιου τομέα στην Ελλάδα δεν έχει επιτρέψει την ανάπτυξη πρωτοβουλιών του ιδιωτικού τομέα αλλά ούτε και κοινών δράσεων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων. Μόνον τα τελευταία χρόνια το ελληνικό κράτος άρχισε να υποστηρίζει τέτοιας μορφής συνεργασίες, οπότε και δημιουργήθηκαν συνεργασίες δημόσιων και ιδιωτικών φορέων κυρίως σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο παρά σε εθνικό επίπεδο. Έτσι, τα τελευταία χρόνια έχουν εμφανιστεί αρκετές δραστηριότητες που σχετίζονται με τη βιώσιμη ανάπτυξη. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν κενά, όσον αφορά στον κατάλληλο προσδιορισμό των στόχων και των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης καθώς και στο ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Σε κάθε περιοχή οι τοπικές αρχές πρέπει να ξεκινήσουν μια διαδικασία διαλόγου με τους πολίτες, τις τοπικές οργανώσεις και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Μέσω διαβουλεύσεων και συναινετικών διαδικασιών, οι τοπικές αρχές πρέπει να μάθουν από τους πολίτες και από τις τοπικές οργανώσεις πολιτών και επιχειρήσεων και να συγκεντρώσουν τις πληροφορίες που χρειάζονται, για να διαμορφώσουν την κατάλληλη στρατηγική.

Η ανάπτυξη σχεδίων και συνεργασιών σε τοπικό επίπεδο με στόχο τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη έχει καθυστερήσει σημαντικά στην Ελλάδα σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες για διάφορους λόγους μεταξύ των οποίων :

- η απουσία σαφούς πληροφόρησης, επαρκούς γνώσης και εκπαίδευσης των τοπικών εταίρων που αφορά τη βιώσιμη ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο,
- η έλλειψη εντολής και χρηματοδοτικών πόρων ώστε οι τοπικές αρχές να αναπτύξουν σχέδια στρατηγικής και η δυσκολία να προσαρμόσουν την οργανωτική τους δομή που να επιτρέπει το σχεδιασμό και την εφαρμογή προγραμμάτων βιώσιμης ανάπτυξης,
- οι ασαφείς και επικαλυπτόμενες αρμοδιότητες διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης.

Το θέμα της υποδοχής του τουρίστα στον προορισμό έχει αφηθεί στους επαγγελματίες με αποτέλεσμα η ποιότητα αυτής της υπηρεσίας να εξαρτιέται από τον βαθμό εξέλιξης των επαγγελματιών. Έτσι το φαινόμενο των διαφορετικών ταχυτήτων των νησιών αντικατοπτρίζεται και στις προσφερόμενες υπηρεσίες υποδοχής.

Γενικά όμως η συμμετοχή φορέων του ιδιωτικού τομέα είναι πιο έντονη σε δράσεις που αφορούν πρωτίστως το marketing του τουριστικού προϊόντος ενώ είναι μικρή προς το παρόν σε θέματα που αφορούν τη βιωσιμότητα.

Τα συστήματα πιστοποίησης της βιωσιμότητας διαφέρουν από χώρα σε χώρα και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού προτίθεται να δημιουργήσει ένα διεθνή φορέα πιστοποίησης που θα έχει την ευθύνη του ορισμού διεθνών κριτηρίων πιστοποίησης, θα παρακολουθεί τη συμμόρφωση, θα προωθεί την καταναλωτική επίγνωση και γενικά θα βελτιώσει την αξιοπιστία των συστημάτων πιστοποίησης. Η λειτουργία ενός τέτοιου φορέα θα έχει επίσης ως αποτέλεσμα την άνοδο του περιβαλλοντικού και κοινωνικού επιπέδου για όλους τους υποκλάδους του τουρισμού.

Αντίστοιχες είναι και οι τάσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Από τα περίπου 60 συστήματα eco-labelling που λειτουργούν παγκοσμίως, πάνω από 40 λειτουργούν στην Ευρώπη. Τα πιο πολλά από αυτά αφορούν συστήματα eco-labelling της διαμονής.

Η περιβαλλοντική επίδοση των πιστοποιημένων επιχειρήσεων διαμονής, εκτιμάται ότι είναι κατά 10-30% καλύτερη της επίδοσης της μέσης ευρωπαϊκής διαμονής, δηλαδή, καταναλώνουν 10-30% λιγότερη ενέργεια ή νερό ανά διανυκτέρευση. Οι τάσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση οδηγούν στην υιοθέτηση ενός ευρωπαϊκού eco-label

(του «European Flower») που θα αφορά το σύνολο της τουριστικής αλυσίδας (δεν θα περιορίζεται δηλαδή μόνο στις επιχειρήσεις διαμονής). Η πρόθεση είναι για συνεργασία μεταξύ του «European Flower» («πράσινη» επίδοση) με τα υπάρχοντα eco-labels αλλά και με την πιστοποίηση EMAS («πράσινη» διαχείριση) και την προώθηση της εικόνας των προϊόντων και υπηρεσιών που έχουν eco-label, εξισώνοντας την φιλοπεριβαλλοντικότητα με την ποιότητα. Ο κανονισμός του EMAS II ενθαρρύνει ιδιαίτερα τις μικρού και μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις του κλάδου του τουρισμού να υιοθετήσουν τα ευρωπαϊκά πρότυπα.

Με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τον Απρίλιο του 2003 εγκρίθηκε το οικολογικό σήμα για τουριστικά καταλύματα αλλά μέχρι στιγμής δεν έχει εκδηλωθεί πρόθεση καθιέρωσης πλέγματος σχετικών κινήτρων. Αυτό οφείλεται μάλλον στο γεγονός ότι έκτοτε έχει παρέλθει σύντομο χρονικό διάστημα που δεν έχει επιτρέψει να ωριμάσει η ιδέα αυτή στην Ελλάδα. Σε κάθε περίπτωση όμως, ορισμένες μεγάλες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις (π.χ. Grecotel) έχουν υιοθετήσει πρακτικές φιλοπεριβαλλοντικής διαχείρισης. Επίσης και μικρότερες επιχειρήσεις διαμονής φαίνεται να αναγνωρίζουν τη σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος. Για παράδειγμα η Κυκλαδίτικη Ομοσπονδία Ενοικιαζόμενων Δωματίων και Διαμερισμάτων «Κυκλάδες» αναφέρει στο καταστατικό της ότι μεταξύ των σκοπών της Ομοσπονδίας συγκαταλέγεται και η προστασία του περιβάλλοντος.

3.4 Μέσα Προβολής, Προώθησης Και Πώλησης Του Προϊόντος Του Νομού Κυκλάδων

1. Η Διαφήμιση

Η διαφήμιση είναι ένα από τα κλασικότερα αλλά δυναμικότερα μέσα του marketing τουριστικών περιοχών. Συνήθως η διαφημιστική εκστρατεία μιας τουριστικής περιοχής καταλήγει στην παραγωγή διαφόρων τύπων τελικών προϊόντων όπως γιγαντοαφίσες, διαφημιστικά φυλλάδια, διαφημιστικές καταχωρήσεις στον τύπο, διαφημιστικά spot στην τηλεόραση. Βασική δυσκολία στη διαφήμιση αποτελεί η προβολή του συνόλου των τουριστικών προϊόντων που διαθέτει μια χώρα ή περιοχή.

Ο νομός Κυκλάδων επιδιώκει να προβάλλει μέσω μιας διαφημιστικής εκστρατείας το σύνολο των πόρων και προϊόντων της, τα οποία σχετίζονται με τις ειδικές και

εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Διοργανώνει αυτή την εκστρατεία με κύριο στόχο την προσέγγιση των ομάδων στόχων(στη διεθνή και ελληνική αγορά) οι οποίοι ενδιαφέρονται για αυτόν τον τύπο τουρισμού.

2. Δημόσιες Σχέσεις

Πρόκειται για μέσο το οποίο χρησιμοποιείται κύριο στόχο τους tour operators καθώς και τους δημοσιογράφους οι οποίοι σχετίζονται με την αρθογραφία του τουρισμού σε περιοδικά και εφημερίδες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Είτε μέσω συναντήσεων σε εκθέσεις όπου με κατάλληλο διαφημιστικό υλικό προβάλλεται η περιοχή είτε μέσω πρόσκλησης στην ίδια τη περιοχή για ένα ταξίδι γνωριμίας, οι δύο αυτές ομάδες-στόχοι της εκστρατείας δημοσίων σχέσεων προσεγγίζονται συστηματικά. Καθοριστική παράμετρος μιας τέτοιας κίνησης είναι η σταθερότητα η οποία εκφράζεται με την συστηματική επικοινωνία και επαφή με τα άτομα που εκπροσωπούν αυτούς τους επαγγελματικούς χώρους.

Ο Ν. Κυκλάδων προωθεί στα πλαίσια του προγράμματος marketing και που έχει οργανώσει μια εκστρατεία δημοσίων σχέσεων με στόχο τη βελτίωση της εικόνας που έχει η περιοχή στον ευρωπαϊκό τύπο. Με αυτό τον τρόπο προσκαλεί μια επιλεγμένη ομάδα δημοσιογράφων του τουρισμού πριν την αρχή της περιόδου και οργανώνει ξεναγήσεις επισκέψεις σε διαφορετικά νησιά με τελικό στόχο την προβολή της περιοχής στα έντυπα όπου εργάζονται.

3. Εκθέσεις

Η συμμετοχή σε διεθνείς και ελληνικές εκθέσεις τουρισμού με κάποιο περίπτερο στο οποίο προβάλλονται οι τουριστικοί πόροι της περιοχής και παράλληλα προσφορά διαφημιστικού υλικού αποτελεί ένα ακόμη βασικό μέσο του προγράμματος marketing μιας τουριστικής περιοχής. Οι αποδέκτες αυτής της επικοινωνιακής πολιτικής ποικίλουν : επαγγελματίες του τουρισμού, εκπρόσωποι των tour operators, δημοσιογράφοι, καταναλωτές. Σε κάθε περίπτωση θεωρείται ένα δυναμικό μέσο προβολής και προώθησης της τουριστικής περιοχής.

Οι Κυκλάδες συμμετέχουν στις εκθέσεις πανόραμα και φιλοξενία με περίπτερα τα οποία προβάλλουν και προωθούν τα ταξίδια της περιοχής.

4. Άμεσες Πωλήσεις

Πρόκειται για ένα από τα λιγότερα διαδεδομένα μέσα στη περίπτωση του marketing των τουριστικών περιοχών, ενώ αντίθετα αποτελεί βασικό μέσο στο marketing ξενοδοχείων. Οι άμεσες πωλήσεις πραγματοποιούνται είτε στην περιοχή(γραφείο ή κέντρα τουριστικής πληροφόρησης) όπου επισκέπτεται ο τουρίστας, είτε σε χώρους (ειδικά περίπτερα) ή εκδηλώσεις(π.χ. εκθέσεις) εκτός της περιοχής. Συνήθως πρόκειται για ένα συνδυασμό πωλήσεων και προώθησης διαφημιστικού υλικού, ενώ συχνά οι εργαζόμενοι σε αυτά τα περίπτερα ή κέντρα πληροφόρησης φέρνουν σε επαφή τους ενδιαφερόμενους με τις επιχειρήσεις.

Ο Ν. Κυκλάδων οργανώνει ένα δίκτυο περιπτέρων ή κέντρων πληροφόρησης και πωλήσεων σε ορισμένα από τα μεγαλύτερα και τουριστικότερα νησιά της περιοχής. Στόχος οι άμεσες πωλήσεις και η πληροφόρηση για τις υποδομές και υπηρεσίες που προσφέρει το νησί αλλά και η ενημέρωση για αντίστοιχα προϊόντα που προσφέρουν γειτονικά νησιά.

5. Internet

Αποτελεί ένα σύγχρονο και δυναμικά αναπτυσσόμενο μέσο των προγραμμάτων marketing, το οποίο έχει το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό να συνδυάζει τη διαφήμιση, την προβολή και τις άμεσες πωλήσεις. Αυτό που κάνει το internet πολύ δημοφιλές είναι ότι σταδιακά επιτρέπει μια σημαντική αυτονόμηση στον τουρίστα καταναλωτή ο οποίος μπορεί πλέον χωρίς την μεσολάβηση των πρακτορείων ή των tour operators να επιλέγει και να αγοράσει ένα τουριστικό προϊόν(το ταξίδι σε μια περιοχή, ένα απλό αεροπορικό εισιτήριο, τη διαμονή σε ένα ξενοδοχείο ή την επίσκεψη σε ένα θεματικό πάρκο). Σε αυτό το πλαίσιο οι τουριστικές περιοχές χρησιμοποιούν πλέον το internet ως ένα βασικό μέσο της διαφήμισης και προβολής των τουριστικών προϊόντων τους αλλά και ως γέφυρα επικοινωνίας με τον απλό τουρίστα καταναλωτή σε όλα τα μέρη του κόσμου. Η νομαρχία των Κυκλάδων στα πλαίσια του προγράμματος marketing κατασκευάζει μια ιστοσελίδα η οποία παρέχει στον επισκέπτη τις πληροφορίες για τα τουριστικά προϊόντα και υπηρεσίες των διαφορετικών νησιών, δυνατότητα άμεσης επικοινωνίας με ξενοδοχεία, γραφεία ταξιδιών και εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων και δυνατότητα κράτησης(οργανωμένου ταξιδιού ή διαμονής) σε κάποιο από τα νησιά. Η

ιστοσελίδα συστηματικά εμπλουτίζεται και ανανεώνεται με όλα τα νέα προϊόντα και υπηρεσίες που υπάρχουν σε όλη την περιφέρεια.

Η παρουσία του Ν. Κυκλάδων στο διαδίκτυο μπορεί να χαρακτηριστεί ως ισχυρή αλλά ταυτόχρονα και χαοτική. Κάθε νησί και δήμος ανεξάρτητα από το βαθμό τουριστικής ανάπτυξης του, διαθέτει τη δική του ξεχωριστή παρουσία στο διαδίκτυο αλλά υπάρχουν και τουριστικοί οδηγοί που αναφέρονται συνολικά στις Κυκλάδες. Οι ιστοσελίδες αυτές έχουν δημιουργηθεί είτε από δημόσιους φορείς και ενώσεις, είτε αποτελούν αποτέλεσμα ιδιωτικής πρωτοβουλίας και επένδυσης.

4^ο Κεφάλαιο

Κυκλάδες: Ιδιαίτερα αλλά και κυρίαρχα χαρακτηριστικά

4.1 Μύκονος- Το νησί της μόδας

Ξακουστή στα πέρατα του κόσμου, ένα από τα πιο κοσμοπολίτικα ελληνικά νησιά, η γραφική Μύκονος συγκεντρώνει δίκαια το ενδιαφέρον και την προτίμηση χιλιάδων επισκεπτών, μεταξύ των οποίων πάμπολλοι διανοούμενοι, καλλιτέχνες αλλά και άνθρωποι των media και της μόδας. Οι

περισσότεροι δε απ' αυτούς δεν την επισκέπτονται απλά, αλλά την έχουν επιλέξει ως τόπο δημιουργίας της εξοχικής τους κατοικίας.

Νησί των αντιθέσεων μπορεί να χαρακτηριστεί επίσης η Μύκονος, ένα χρυσό νόμισμα με δύο όψεις, εντελώς διαφορετικές αλλά εξίσου γοητευτικές και ενδιαφέρουσες. Από τη μια, η έντονη νυχτερινή ζωή στα πολύβουα στέκια της Χώρας, με τους επώνυμους σε απαρτία και τους μη επώνυμους να συνωστίζονται γύρω τους, για να κλέψουν λίγη από την λάμψη τους.

Οι μεγαλύτερες φίρμες του πλανήτη, σε είδη ρουχισμού, καλλυντικών και κοσμημάτων, συναγωνίζονται στη δημιουργία εκθαμβωτικών βιτρινών, ικανών να σταματήσουν το ρου του ανθρώπινου, πολύχρωμου ποταμιού, που κατακλύζει κάθε βράδυ τα στενά δρομάκια της γραφικής πολιτειούλας. Τα αμέτρητα μαπαράκια είναι σε θέση να ικανοποιήσουν όλα τα γούστα, από τα πιο απλά έως τα πιο εξεζητημένα. Όσο για τα εστιατόρια; Ουκ έστιν αριθμός. Πολυτελή ή παραδοσιακά, με κουζίνα διεθνή ή ελληνική, για χορτοφάγους, ψαροφάγους και κάθε άλλο γούστο. Κάποια απ' αυτά είναι γνωστά ως τα πέρατα του κόσμου και όχι άδικα.

Η νύχτα προχωράει, οι κοσμικές εμφανίσεις χτυπούν κόκκινο, το κέφι απογειώνεται. Η καινούρια μέρα δεν θα αργήσει να φτάσει. Την αξιοποιούμε γνωρίζοντας την άλλη όψη της Μυκόνου, την τυπικά κυκλαδίτικη, με την πίστη στις παραδόσεις και τον σεβασμό στο περιβάλλον και την αισθητική.

Εδώ, σ' αυτή την άλλη Μύκονο, θα βρείτε ανθρώπους απλούς και γνήσιους, όπως όλοι οι Κυκλαδίτες. Οι Μυκονιάτισσες είναι γνωστές χρυσοχέρες, είτε υφαίνουν στον αργαλειό τους, είτε ασπρίζουν με μεράκι τις αυλές τους, είτε μαγειρεύουν χουχουλιούς (σαλιγκάρια) με κρεμμύδια, κάπαρη ξυδάτη και μπουρέκια με καρύδι. Όσο για τους άνδρες, καλλιεργούν λαχανικά, που τα πουλούν στην πόλη και γίνονται ανάρπαστα! Εκτρέφουν τα ζωντανά τους και πάνω απ' όλα το χοίρο, γιατί τα μυκονιάτικα χοιροσφάγια είναι αδιαπράγματα.

Χρώματα, αρώματα, γεύσεις, ήχοι και εικόνες, είναι τα επιβεβλημένα ενθύμια από τη Μύκονο της παράδοσης, που πήρε τ' όνομά της από τον Μύκονο, γιο του μυθικού βασιλιά της Δήλου, Άνιου. Προστάτες θεοί του νησιού ήταν ο Διόνυσος και η Δήμητρα. Το

1207 περνάει στην κυριαρχία των Ενετών και το 1537 ερημώνεται από τον Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα. Οι Μυκόνιοι, επιδέξιοι ναυτικοί και πλοιοκτήτες, συνέδραμαν αποφασιστικά στον αγώνα του 1821.

Σημαντική μορφή αναδείχτηκε η Μαντώ Μαυρογένους, στην οποία οφείλεται η απόκρουση των Τούρκων, που επιχείρησαν να αποβιβαστούν στο νησί τον Οκτώβριο του 1822. Το 1933 εμφανίζονται οι πρώτοι επώνυμοι περιηγητές, οι οποίοι επισκέπτονται κυρίως τον αρχαιολογικό χώρο της Δήλου και το μουσείο της Μυκόνου. Από τα μέσα της δεκαετίας του '50 η Μύκονος αρχίζει να μετατρέπεται σε κοσμοπολίτικο θέρετρο, προσελκύνοντας αμέτρητους επισκέπτες απ' όλο τον κόσμο.

Στην Μύκονο επίσης βρίσκεται το Αρχαιολογικό Μουσείο, το Ναυτικό Μουσείο Αιγαίου και το Λαογραφικό Μουσείο.

4.2 Τήνος και ιδιαιτερότητες αυτής

Το νησί της Παναγίας Ευαγγελίστριας, που βρίσκεται στο νου και στην καρδιά όλων των Ελλήνων. Είναι δύσκολο πολύ να το ξεχωρίσεις από την προστάτιδα του. Άλλωστε γιατί; Η Τήνος αισθάνεται βαθιά περήφανη που η ιστορία και η φήμη της έχει συνδεθεί με την Μεγαλόχαρη. Αισθάνεται μεγάλη τιμή που επιλέχτηκε από την Παναγιά για να γίνει εδώ το ιερό της προσκύνημα. Όλοι μας, έστω μια φορά, την επισκεφθήκαμε για να ανάψουμε ένα κεράκι στη Χάρη της. Οι περισσότεροι δεν κάναμε τον κόπο να δούμε πέρα απ' αυτό. Δεν δοκιμάσαμε να γνωρίσουμε αυτό τον τόπο, τον ευλογημένο, που τόσες χάρες και ομορφιές έχει να μας προσφέρει.

Η Τήνος οφείλει το όνομά της στον πρώτο της άποικο Τήνο. Στην αρχαιότητα ονομαζόταν Οφιούσα ή Υδρούσα, λόγω των πολλών φιδιών και της αφθονίας του νερού. Προστάτης της ήταν ο Ποσειδώνας. Τα αρχαιότερα ευρήματα της ιστορίας της ανάγονται στην μυκηναϊκή εποχή. Όταν το νησί υπαγόταν στους Αθηναίους, κατασκευάστηκε το Πεισιστράτειο Υδραγωγείο το οποίο ύδρευσε την πόλη μέχρι το 1934. Διετέλεσε υπό ενετική και τουρκική κυριαρχία και συμμετείχε στην Επανάσταση του 1821 από τις πρώτες κιόλας μέρες της κήρυξής της. Στις 30 Ιανουαρίου 1823 βρέθηκε η εικόνα της Παναγίας, γεγονός που θεωρήθηκε ευλογία Κυρίου για το επαναστατημένο έθνος. Πολλοί αγωνιστές προσκυνώντας την ιερή εικόνα ικέτεψαν την

ευλογία της και αφιέρωσαν τις νίκες τους εναντίον των τυράννων του Γένους, στην Χάρη της. Το 1940 ο τορπιλισμός της «Ελλης» στο λιμάνι της Τήνου, σηματοδοτεί την ελληνοϊταλική σύρραξη και συνδέει άλλη μια φορά την Τήνο με την ιστορία του Ελληνικού Έθνους.

Η Τήνος αποτελείται από 40 κατοικημένα χωριά διάσπαρτα σε όλη την έκταση του νησιού και πολλούς παραθαλάσσιους, παραθεριστικούς οικισμούς.

Στην Τηνιακή ύπαιθρο, το τοπίο εναλλάσσεται συχνά. Οι εύφορες πεδιάδες διαδέχονται

την σκληρή πέτρα και την άγρια φύση. Πίσω από τις στροφές και ενώ κανείς δε το περιμένει, ξεπροβάλουν μικρές όμορφες παραλίες.

Στην βόρεια πλευρά της Τήνου, στην κοιλάδα του Ταραμπάδου, βρίσκονται οι περισσότεροι περιστεριώνες του νησιού και το θέαμα είναι εκπληκτικό. Αυτά τα θαυμάσια μνημεία λαϊκής αρχιτεκτονικής, συναγωνίζονται το ένα το άλλο σε αισθητική. Όσο κι αν προσπαθείς να βρεις δυο ίδιους, δεν τα καταφέρνεις. Προφανώς δεν υπάρχουν. Κτισμένοι από πέτρα και σχιστόλιθο, «κεντημένοι» από τα χέρια απλών, λαϊκών ανθρώπων, είναι η ζωντανή απόδειξη της καλλιτεχνικής έκφρασης.

Στη Τήνο βρίσκονται επίσης, εκτός από την Μεγαλόχαρη, το Αρχαιολογικό Μουσείο και η Γλυπτοθήκη Τηνίων Καλλιτεχνών και Πινακοθήκη.

Μεγαλόχαρη Τήνου

Ο Ιερός Ναός Ευαγγελίστριας Τήνου αποτελεί το δεύτερο χριστιανικό προσκύνημα μετά τον Πανάγιο Τάφο. Ο καλλιμάρμαρος ναός, που είναι ένα αριστούργημα χριστιανικής αρχιτεκτονικής, στηρίχθηκε σε σχέδια του Σμυρναίου αρχιτέκτονα Ευστράτιου Καλλονάρη και έχει κτιστεί στην θέση του

παλιού ναού του Αγίου Ιωάννη, που κάηκε από τους Σαρακηνούς το 1200 μ.Χ. Θεωρείται ένα από τα χαρακτηριστικότερα έργα της νεότερης Ελλάδος, δεδομένου ότι χτίστηκε στη διάρκεια των δύσκολων χρόνων της Επανάστασης του 1821.

Ο ναός είναι πλούσια διακοσμημένος και εσωτερικά, κυρίως όμως είναι κατάφορτος από τα αφιερώματα των πιστών, ένδειξη ευγνωμοσύνης για τα θαύματα της Παναγίας σε ξηρά και θάλασσα.

Η εικόνα του Ευαγγελισμού είναι έργο των πρώτων χριστιανικών χρόνων και αποδίδεται στον Ευαγγελιστή Λουκά, η θαυματουργική της ιδιότητα δε, λέγεται ότι οφείλεται στην ίδια την Θεοτόκο, που την ευλόγησε. Είναι μια μικρή σχετικά εικόνα με τον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου και βρίσκεται μέσα σε λεπτοδουλεμένο πλαίσιο από χρυσό και ασήμι.

Η ιστορία της εύρεσής της έχει ως εξής: Στις 23 Απριλίου 1822 η Θεοτόκος εμφανίστηκε στον ύπνο της μοναχής Πελαγίας, λέγοντας της να σκάψουν στο κτήμα του Α. Δοξαρά, για να βρουν την εικόνα της και να χτίσουν το ναό της. Όταν άρχισαν οι εργασίες βρέθηκαν τα ερείπια του αρχαίου ναού και ένα ξεροπήγαδο όχι όμως και η εικόνα, με αποτέλεσμα οι κάτοικοι της Τήνου να απογοητευθούν και να σταματήσουν τις ανασκαφές. Τότε παρουσιάστηκε επιδημία χολέρας στο νησί. Αυτό θεωρήθηκε θεία τιμωρία και έτσι οι εργασίες ξανάρχισαν, ενώ αποφασίστηκε να προχωρήσει και το κτίσιμο του ναού.

Στην θεμελίωσή του το ξεροπήγαδο γέμισε νερό. Αυτό θεωρήθηκε θαύμα και οι εργασίες συνεχίστηκαν με μεγαλύτερο ζήλο, με αποτέλεσμα λίγες μέρες αργότερα, στις 30 Ιανουαρίου 1823, να βρεθεί και η Άγια Εικόνα. Η ιστορία της εικόνας είναι δεμένη άρρηκτα με την ιστορία του Ελληνικού Έθνους, αφού η εύρεσή της συμπίπτει με την έναρξη της Επανάστασης του 1821, γεγονός που θεωρήθηκε ουράνιο μήνυμα για την λύτρωση του Έθνους. Όμως και ο μετέπειτα τορπιλισμός της φρεγάτας «Έλλη» στο λιμάνι της Τήνου, στις 15 Αυγούστου 1940, συνδέει την ιστορία της νεότερης Ελλάδας με το θρησκευτικό σύμβολο του Έθνους, την Μεγαλόχαρη.

Τα θαύματα της Ευαγγελίστριας είναι πολλά, γι' αυτό και ο ναός της αποτελεί σύμβολο για όλο τον ελληνικό λαό, που εναποθέτει την πίστη και τις ελπίδες του στην Μεγαλόχαρη. Χιλιάδες προσκυνητών συρρέουν όλο τον χρόνο για να προσκυνήσουν και να ικετέψουν τη βοήθειά της.

Πανελλήνιο προσκύνημα γίνεται κυρίως δύο φορές τον χρόνο, στις 25 Μαρτίου και στις 15 Αυγούστου, ενώ πανηγυρίζει επίσης στις 30 Ιανουαρίου. Σήμερα ο Ιερός Ναός είναι ίδρυμα, που έχει την μορφή Ν.Π.Δ.Δ. με δικό του νόμο διοίκησης. Η πλούσια δράση του επεκτείνεται σε πολλούς τομείς, φιλανθρωπικούς, κοινωνικούς, θρησκευτικούς και εκπαιδευτικούς.

4.2.1 Το πρόβλημα των parkings

Στις μέρες μας μεγάλη δυσφορία σε τουρίστες αλλά και ντόπιους πολίτες προκαλεί η κυκλοφοριακή συμφόρηση και συγκεκριμένα το πρόβλημα των parkings. Πολλοί είναι εκείνοι που επιλέγουν να επισκεφθούν το Ν.

Κυκλάδων με τα αυτοκίνητα τους (ιδιαίτερα σε περιπτώσεις μετακίνησης με ferry-boats) αλλά και εκείνοι που νοικιάζουν αυτοκίνητα για να περιηγηθούν σε όλα τα αξιοθέατα του εκάστοτε νησιού. Έτσι, καθ' όλη τη διάρκεια της καλοκαιρινής περιόδου, όπου η τουριστική κίνηση είναι ιδιαίτερα αυξημένη παρατηρούνται προβλήματα στη στάθμευση αλλά και γενικότερα κυκλοφοριακά προβλήματα (π.χ. διπλοπαρκάρισμα) με αντίκτυπο τους ίδιους τους τουρίστες.

Στον δημόσιο τομέα, χάρη σε επενδυτικά σχέδια περασμένων χρόνων έχει σημειωθεί μια σημαντική ανάπτυξη ούτως ώστε σήμερα να εκλείπει η εικόνα προηγούμενων ετών, κακοτράχαλων και δυσκολοδιάβατων δρόμων. Πιο συγκεκριμένα το 2009 προκηρύχθηκαν επενδυτικά σχέδια τα οποία αφορούσαν την ίδρυση δημόσιας χρήσης κλειστών σταθμών ιδιωτικής χρήσεως επιβατηγών αυτοκινήτων χωρητικότητας τουλάχιστον σαράντα (40) θέσεων, επιπλέον εκείνων που επιβάλλει ο Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός (ΓΟΚ) για την κάλυψη των μόνιμων αναγκών που προκύπτουν από τις χρήσεις του κτιρίου, εφόσον γίνονται από επιχειρήσεις εκμετάλλευσης δημοσίας χρήσεως, υπέργειων, υπόγειων ή και πλωτών σταθμών αυτοκινήτων.

Επίσης, την ίδια χρονιά ενισχίθηκαν επενδυτικά σχέδια για την ίδρυση δημόσιας χρήσης στεγασμένων ή και ημιστεγασμένων σταθμών φορτηγών, λεωφορείων και άλλων εν γένει βαρέων οχημάτων τουλάχιστον 30 θέσεων.

- ▼ Υπενθυμίζεται ότι για την εφαρμογή των διατάξεων του Αναπτυξιακού Νόμου, η Επικράτεια κατανέμεται σε τρεις περιοχές ως εξής:

ΠΕΡΙΟΧΗ Α: Περιλαμβάνει τους Νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης πλην των Βιομηχανικών Επιχειρηματικών Περιοχών (ΒΕΠΕ) και των νησιών των Νομών αυτών που εντάσσονται στην Περιοχή Β´

ΠΕΡΙΟΧΗ Β: Περιλαμβάνει τους Νομούς της Περιφέρειας Θεσσαλίας (Καρδίτσας, Λάρισας, Μαγνησίας, Τρικάλων), τους Νομούς της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου ([Κυκλάδων](#), Δωδεκανήσου), τους νομούς της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων (Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου), τους νομούς της Περιφέρειας Κρήτης (Ηρακλείου, Λασιθίου, Ρεθύμνου, Χανίων), τους νομούς της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (Χαλκιδικής, Σερρών, Κιλκίς, Πέλλας, Ημαθίας, Περίας), τους νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (Γρεβενών, Κοζάνης, Φλώρινας, Καστοριάς) καθώς και τους νομούς της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας (Φθιώτιδας, Φωκίδας, Εύβοιας, Βοιωτίας, Ευρυτανίας).

ΠΕΡΙΟΧΗ Γ: Περιλαμβάνει τους νομούς της Περιφέρειας Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Καβάλας, Δράμας, Ξάνθης, Ροδόπης, Έβρου), τους νομούς της Περιφέρειας Ηπείρου (Άρτας, Πρέβεζας, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας), τους νομούς της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου (Λέσβου, Χίου, Σάμου), τους νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου (Λακωνίας, Μεσσηνίας, Κορινθίας, Αργολίδας, Αρκαδίας) καθώς και τους νομούς της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (Αχαΐας, Αιτωλοακαρνανίας, Ηλείας).

- ▼ Για τα συγκεκριμένα σχέδια δημιουργίας parking I. X. αυτοκινήτων ή φορτηγών και λεωφορείων, η επιχορήγηση διαμορφώνεται:

Γεωγραφική περιοχή Α: 20%

[Γεωγραφική περιοχή Β: 30%](#)

Γεωγραφική περιοχή Γ: 40

Η αναβάθμιση πάντως, κρίνεται απαραίτητη και καθοριστική στα πλαίσια μιας ποιοτικής παροχής υπηρεσιών. Η έλλειψη χρηματοδοτικών πόρων όμως (ιδιαίτερα και λόγω της σημερινής δυνής οικονομικής κατάστασης της χώρας μας) αποτελεί ένα βασικό ανασταλτικό παράγοντα.

Από την πλευρά του ιδιωτικού τομέα το ενδιαφέρον δημιουργίας ιδιωτικών parkings είναι περιορισμένο. Οι ιδιώτες με κατοχή ακίνητης περιουσίας σε κάποιο Κυκλαδονήσι προχωρούν στην ενοικίαση κάποιου ακινήτου ή στην πώληση κάποιου οικοπέδου για δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων καθώς το κέρδος είναι μεγάλο.

Ίσως η δημιουργία συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα οδηγούσε στην εξομάλυνση έως και επίλυση του προβλήματος προς όφελος και των δυο. Η προσφορά κερδοφόρων παροχών προς ιδιώτες αλλά και οι σημαντικές εισφορές αυτών προς το δημόσιο ίσως αποτελούν ένα ισχυρό κίνητρο και για τους δυο με στόχο μια γενική βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη.

4.3 Μεταφορές-Προβληματισμοί

Η κακή έως και ανύπαρκτη ακτοπλοϊκή σύνδεση πολλών νησιών των Κυκλάδων αναζητά επιτακτικά αξιόπιστες λύσεις, αφού οι εταιρείες της ακτοπλοΐας αρνούνται να δηλώσουν ενδιαφέρον για πλειάδα προορισμών, έχοντας ως αποτέλεσμα πολλά νησιά των Κυκλάδων να βρίσκονται στα αζήτητα. Το πρόβλημα αυτό όμως δεν είναι καινούριο και αποτελεί συνεπακόλουθο του νέου θεσμικού πλαισίου της ελληνικής ακτοπλοΐας, το οποίο δεν διασφαλίζει επαρκώς την ομαλή σύνδεση των νησιών τόσο με την ενδοχώρα όσο και μεταξύ τους, προκρίνοντας ταυτόχρονα τη λογική των επιδοτήσεων για την κάλυψη των συγκοινωνιακών αναγκών των νησιών. Η απελευθέρωση της ακτοπλοΐας κοστίζει πολλά στον ελληνικό λαό, είτε άμεσα μέσω των ακριβότερων εισιτηρίων για κάθε μετακίνηση με πλοίο, είτε έμμεσα μέσα από τον κρατικό προϋπολογισμό.

Το 2004 αυξήθηκαν οι επιδοτήσεις ακόμη και κατά 85% προκειμένου τα υπουργεία Εμπορικής Ναυτιλίας και Αιγαίου να εξασφαλίσουν τα αναγκαία πλοία για την κάλυψη των μεταφορικών αναγκών πολλών νησιών του νομού Κυκλάδων, για τα οποία όμως ουδείς είχε εκδηλώσει ενδιαφέρον.

Το ισχυρότερο πλήγμα από την άρνηση των ακτοπλοϊκών εταιρειών να δρομολογήσουν πλοία τους δέχεται το νησιωτικό σύμπλεγμα των δυτικών Κυκλάδων και συγκεκριμένα τα

νησιά της Κύθνου, της Σερίφου, της Σίφνου και της Μήλου. Από τις αρχές του 2000 είχαν αρχίσει να κάνουν την εμφάνιση τους τα πρώτα προβλήματα, τα οποία και καταγράφονται στις αναφορές των τότε δημοτικών συμβουλίων των παραπάνω νησιών, μαζί με επικλήσεις των δημάρχων για εξεύρεση λύσης.

Αν και έχουν περάσει 6 χρόνια από τότε, τα προβλήματα της ομαλής σύνδεσης των νησιών τόσο με την ενδοχώρα όσο και μεταξύ τους εξακολουθούν να παραμένουν ίδια και απαράλλακτα. Αυτά με τη σειρά τους δημιουργούν άλλα σοβαρά προβλήματα στις τοπικές οικονομίες των νησιών, που δέχονται πλέον ολοένα και ισχυρότερα πλήγματα, αφού σημαντικές επενδύσεις σε τουριστικές υποδομές είτε κινδυνεύουν είτε εγκαταλείφθηκαν.

Τα δρομολόγια λοιπόν των ακτοπλοϊκών εταιρειών περιορίζονται μόνο σ' αυτούς τους περιορισμούς που παρουσιάζουν εμπορικό ενδιαφέρον. Παραδείγματος χάριν, αν ένα πλοίο εκτελεί το δρομολόγιο Σύρος – Πάρος – Σέριφος – Σίφνος – Κίμωλος – Μήλος θα προσεγγίσει τη Σύρο, τη Πάρο και τη Μήλο, αφήνοντας εκτός δρομολογίου τη Σέριφο, τη Σίφνο και τη Κίμωλο. Τα νησιά της Σίφνου, της Κιμώλου και της Σερίφου, έχουν ξεπεράσει εδώ και καιρό τα όρια του αυτονόητου, που δεν είναι άλλο από την ομαλή σύνδεση τους τόσο με την ενδοχώρα όσο και μεταξύ τους. Η αδυναμία των επισκεπτών των νησιών να γνωρίζουν πότε θα πάνε και πότε θα φύγουν (αν φύγουν αφού τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αυτά τα παλιά πλοία είναι πολλά), τους αποτρέπει από το να πάνε στα νησιά αυτά.

Με αυτή τη κατάσταση των μη συχνών δρομολογίων τινάζει κυριολεκτικά όλη τη τουριστική διάσταση των δυτικών Κυκλάδων, όπου στη διάρκεια των τελευταίων χρόνων έχουν πραγματοποιηθεί επενδύσεις για τη δημιουργία μονάδων φιλοξενίας υψηλών προδιαγραφών. Και ενώ από τη μια αναβαθμίζεται συθέμελα η τουριστική υποδομή των δυτικών Κυκλάδων, από την άλλη κανείς δεν μπορεί να ταξιδέψει με άνεση και ταχύτητα εκεί, ενώ το ερώτημα που τώρα τίθεται είναι αν θα μπορεί κάποιος γενικά προς την παραπάνω περιοχή δηλαδή τα υπάρχοντα δρομολόγια των πλοίων δεν εξελίσσονται, αφού οι ακτοπλοϊκές εταιρείες δεν παρακολουθούν την τουριστική ανάπτυξη των νησιών.

Οι ακτοπλοϊκές εταιρείες καταβάλλουν μεγάλες προσπάθειες να πείσουν πολιτεία και επιβατικό κοινό για την χρησιμότητά τους μέσα από την οποία πηγάζει η ανάγκη για μεγαλύτερη ευελιξία, στην πραγματικότητα όμως εκεί που είναι πραγματικά χρήσιμες είναι παντελώς απύσες

5^ο Κεφάλαιο

Το απλό μυστικό «Η Αειφόρος Τουριστική Ανάπτυξη»

5.1 Περιφερειακή οργάνωση για την τουριστική ανάπτυξη

- Για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε και να ερμηνεύσουμε τα στάδια της τουριστικής ανάπτυξης για τις διάφορες τουριστικές περιοχές-προορισμούς θα πρέπει πρωτίστως να εστιάσουμε στην έννοια της περιφερειακής οργάνωσης ή αλλιώς της τουριστικής περιοχής για την τουριστική ανάπτυξη(δηλαδή στην έννοια της αποκέντρωσης).

Η έννοια του περιφερειακού προσδιορισμού είναι βασικά θέμα οριοθέτησης. Ενώ τα κράτη ορίζονται με πολιτικά σύνορα, οι περιφέρειες(στην περίπτωση μας οι Κυκλάδες) ορίζονται μέσα από ένα αριθμό χαρακτηριστικών. Έτσι λοιπόν εκτός από την περιοχή επίδρασης για την επιτυχημένη ανάπτυξη του τουρισμού, μια περιοχή θα πρέπει να διαθέτει όλα τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την λειτουργία μιας τουριστικής βιομηχανίας. Σύμφωνα με τον Gartner(Τουριστική Ανάπτυξη-αρχές, διαδικασίες και πολιτικές-2001) τα βασικά στοιχεία που απαιτούνται για την τουριστική ανάπτυξη στις περιφέρειες είναι χαρακτηριστικά τα εξής :

1. Φυσικοί Πόροι
2. Πολιτιστικοί Πόροι
3. Βιώσιμες Κοινότητες Εξυπηρέτησης
4. Πρόσβαση
5. Αγορές
6. Ευνοϊκή Εικόνα Ανάπτυξης
7. Τοπική Αποδοχή Του Τουρισμού
8. Ευνοϊκοί Κυβερνητικοί Έλεγχοι
9. Διαθεσιμότητα Γης Για Ανάπτυξη
10. Διαθεσιμότητα Επιχειρηματιών Και Διευθυντών
11. Διαθεσιμότητα Εργατικού Δυναμικού
12. Διαθεσιμότητα Κεφαλαίου

- Περιφερειακή οργανωτική δομή

Σχεδόν κάθε περιοχή που διαθέτει τα παραπάνω στοιχεία μπορεί να λάβει την μορφή μιας τουριστικής περιφέρειας. Οι προϋπόθεσης για την περιφερειακή οργάνωση περιλαμβάνουν :

1. Συνδυασμός των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την ανάπτυξη σε ένα ολοκληρωμένο πακέτο. Τα συστήματα λειτουργούν πολύ καλύτερα όταν η οργάνωση και η διοίκηση τους είναι σωστή. Ο συνδυασμός των διάφορων πολιτικών στοιχείων σε μια τουριστική περιφέρεια δεν εγγυάται μια αποτελεσματική οργανωτική δομή, προσφέρει όμως την βάση για την ανάπτυξη της.

2. Αύξηση της αποτελεσματικότητας του marketing. Οι συνεργασίες marketing όπως αυτές που γίνονται για τα γεωργικά προϊόντα συνδυάζουν τους οικονομικούς πόρους των μικρών επιχειρήσεων, επιτρέποντας έτσι την ανάπτυξη προγραμμάτων marketing που από μόνα τους δεν θα ήταν πραγματοποιήσιμα. Ακόμα και αν δημιουργηθεί μία επίσημη συνεργασία marketing, η βασική αρχή της συνεργασίας για την αύξηση της αποτελεσματικότητας του marketing εξακολουθεί να ισχύει και μπορεί να επιτευχθεί κατά διαφορετικούς τρόπους.

3. Αναγνώριση και προστασία των σχέσεων συμβίωσης. Πολλές μικρές κοινότητες που προσφέρουν τουριστικές υπηρεσίες, εξαρτώνται από τα τουριστικά αξιοθέατα των γύρω κοινοτήτων ή περιοχών. Αντίστροφα ορισμένες περιοχές με τουριστικά αξιοθέατα μπορεί να επιζητούν τις τουριστικές υπηρεσίες που προσφέρονται κάπου αλλού. Τα αντιφατικά προγράμματα ανάπτυξης μπορεί να επηρεάσουν αρνητικά την ικανότητα της κάθε περιοχής να εξελιχθεί σε ένα ολοκληρωμένο μέρος μιας περιφερειακής τουριστικής βιομηχανίας.

4. Ανάπτυξη εικόνας. Είναι δύσκολο να αναπτυχθεί μια μοναδική ή ανεξάρτητη εικόνα για μικρές κοινότητες, για αυτό το λόγο οι περιφερειακοί οργανισμοί μπορούν να υποστηρίξουν τις προσπάθειες ανάπτυξης μιας εικόνας που θα αντιπροσωπεύει αποτελεσματικά όλες τις κοινότητες της περιφέρειας.

5. Συνεταιρισμοί. Οι συνεταιρισμοί προκύπτουν κάθε φορά που ένας ή περισσότεροι οργανισμοί αποφασίζουν να συνεργαστούν για την επίτευξη ενός

κοινού στόχου. Αν και δεν απαιτείται περιφερειακή οργάνωση για την διαμόρφωση συνεταιρισμών, σίγουρα αυξάνει τις πιθανότητες για συνεργασία.

6. Εδραίωση μιας ταυτότητας. Οι κοινότητες αναπτύσσουν στους ντόπιους κατοίκους την αίσθηση του τόπου ή του σπιτιού. Η οργάνωση της περιφέρειας μπορεί να εδραιώσει μία τουριστική ταυτότητα για όλες τις κοινότητες και τους κατοίκους τους που υπάρχουν μέσα στην περιφέρεια αυτή.
7. Υποστήριξη της συνεργασίας μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Οι περιφέρειες αποτελούνται από πολλές διαφορετικές επιχειρήσεις και οργανισμούς. Είναι ευκολότερο για τους δημόσιους φορείς και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις να συνεργαστούν προς έναν κοινό στόχο αν αποτελούν και οι δύο ενεργά μέλη της ίδιας οργάνωσης.

Τα πλεονεκτήματα που μόλις αναφέραμε και οι πόροι που απαιτούνται για μια επιτυχημένη τουριστική ανάπτυξη, ενισχύουν την ανάγκη διαμόρφωσης μιας περιφερειακής οργάνωσης που θα έχει ως αποκλειστικό της αντικείμενο τον τουρισμό. Οι περιφερειακές οργανώσεις δεν αντικαθιστούν τις κοινοτικές τουριστικές οργανώσεις, αλλά συνεργάζονται στενά μαζί τους για την μεγιστοποίηση των δυνατοτήτων των αναπτυξιακών έργων. Σύμφωνα με τους Κοκκώση και Τσιάρτα(Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη Και Περιβάλλον,2001) η δυναμική πορεία του τουρισμού οδήγησε στην διαμόρφωση πολλών και διαφορετικών προτύπων τουριστικής ανάπτυξης στον κόσμο ως αποτέλεσμα των παραμέτρων που διαμορφώνουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.

Σε αυτά τα πλαίσια, η ύπαρξη ενός ή περισσότερων συγκροτημένων και ανταγωνιστικών προτύπων τουρισμού αποτελεί βασικό στοιχείο της δημιουργίας, της λειτουργίας και τελικά της επιβίωσης στο διεθνή και εθνικό ανταγωνισμό των τουριστικών περιοχών. Αναφέρονται ειδικότερα στην μεγάλη ομάδα των μικρών ή μεσαίου μεγέθους τουριστικών περιοχών(με διοικητικό όριο τον νομό ή την περιφέρεια του κράτους), οι οποίες αποτελούν και την πλειοψηφία των τουριστικών περιοχών του κόσμου.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζουν τους κυριότερους τύπους τουριστικών περιοχών μικρού ή μεσαίου μεγέθους με βασικό κριτήριο τον αριθμό και την δυναμική των προτύπων τουριστικής ανάπτυξης :

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ		
Τύπος 1	Τύπος 2	Τύπος 3
Τουριστική περιοχή με ένα κυρίαρχο πρότυπο τουριστικής ανάπτυξης, π.χ. οργανωμένος μαζικός τουρισμός διακοπών, ή εναλλακτικός τουρισμός.	Τουριστική περιοχή με δύο κυρίαρχα πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης, π.χ. οργανωμένος μαζικός τουρισμός διακοπών και παραθερισμός.	Τουριστική περιοχή με πολλά πρότυπα τουριστικής ανάπτυξης με παράλληλη και ισορροπημένη μεταξύ τους παρουσία.

Ο πρώτος τύπος τουριστικής περιοχής έχει μεγάλη παράδοση και σταθερή τάση επέκτασης παγκοσμίως. Βασικό χαρακτηριστικό της αποτελεί η ανάπτυξη και η λειτουργία ενός συνήθως προτύπου τουριστικής ανάπτυξης. Αυτό το πρότυπο ανάπτυξης αποτελεί τη βάση της τοπικής, παραγωγικής και κοινωνικής δομής με αποτέλεσμα να επηρεάζει ευρύτερα τις λειτουργίες και τις αναπτυξιακές προοπτικές της περιοχής. Η ύπαρξη άλλων προτύπων δεν αποκλείεται, απλώς έχουν μικρότερη εμβέλεια και λειτουργούν ως συμπληρωματικά του κυρίαρχου προτύπου. Συνηθέστερες περιπτώσεις προτύπων αυτού του τύπου τουριστικής περιοχής τα πρότυπα του οργανωμένου μαζικού τουρισμού διακοπών, του παραθεριστικού και του εναλλακτικού τουρισμού.

Ο δεύτερος τύπος τουριστικής περιοχής είναι επίσης διαδεδομένος και στηρίζεται συνήθως σε δύο πρότυπα ανάπτυξης που έχουν συχνά ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά (τύπος ζήτησης, υποδομές, υπηρεσίες). Και σε αυτή την περίπτωση μπορεί να υπάρχουν και άλλα πρότυπα ανάπτυξης με σαφέστατα μικρότερη εμβέλεια. Τα συνηθέστερα παραδείγματα αυτού του τύπου είναι: οργανωμένος μαζικός τουρισμός διακοπών, ο παραθερισμός, τουρισμός σε θύλακες και παραθερισμός.

Ο τρίτος τύπος τουριστικής περιοχής είναι λιγότερο γνωστός γεγονός που σχετίζεται με την έλλειψη προγραμματισμού στην ανάπτυξη του τουρισμού στις πρώτες μεταπολεμικές δεκαετίες. Η αρχική ανάπτυξη ενός προτύπου συχνά οδηγούσε σε πλήρη αποδοχή του κυρίαρχου ρόλου του με πολλά δυσμενή αποτελέσματα. Τα τελευταία χρόνια η προώθηση διαφορετικών προτύπων τουρισμού στις περιοχές θεωρήθηκε μέρος

της προσπάθειας για περισσότερο ισόρροπη ανάπτυξη, οργάνωση και διαχείριση του τουρισμού. Συνήθη παραδείγματα σ' αυτή την περίπτωση είναι: **(α)** ομάδα προτύπων όπου περιλαμβάνονται ο οργανωμένος μαζικός τουρισμός διακοπών, ο τουρισμός σε θύλακες, ο παραθεριστικός τουρισμός, ο αστικός τουρισμός και ο τουρισμός υπαίθρου. **(β)** Ομάδα προτύπων όπου περιλαμβάνονται ο εναλλακτικός τουρισμός, ο βιώσιμος τουρισμός, ο τουρισμός υπαίθρου και ο αστικός τουρισμός.

5.2 Ανάλυση πλεονεκτημάτων – μειονεκτημάτων – ευκαιριών –κινδύνων της τουριστικής ανάπτυξης των Κυκλάδων.

Υστερα από την εκτεταμένη αναφορά και παρουσίαση των προτύπων τουριστικής ανάπτυξης που εφαρμόζονται στο νομό Κυκλάδων και τα προβλήματα που υπάρχουν ή δημιουργούνται κατά την εφαρμογή τους, είναι κατάλληλη στιγμή περιγράψουμε αναλυτικά για τα νησιά του νομού τα στοιχεία εκείνα που μας δείχνουν τις επιπτώσεις της τουριστικής ανάπτυξης. Για να μπορέσουμε να κατανοήσουμε τα διάφορα ενδιαφέροντα στοιχεία έχουμε χωρίσει τα Κυκλαδονήσια σε τρεις διαφορετικές ομάδες με βάση τις αναπτυξιακές προοπτικές(σύμφωνα πάντοτε με μελέτες τόσο του Ε.Ο.Τ όσο και του Υπουργείου Τουρισμού) και τις τουριστικές τους δραστηριότητες, Έτσι χαρακτηριστικά έχουμε τις ακόλουθες ομάδες :

Ομάδα Ι

Νησιά, με σχετικά μικρή γεωγραφική έκταση, τα οποία αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα ανάπτυξης, πολλά εκ των οποίων χαρακτηρίζονται από συνεχή μείωση του πληθυσμού, σοβαρές ελλείψεις σε υποδομές, ελάχιστο βαθμό αξιοποίησης των πόρων τους ή περιορισμένους (ποσοτικά και ποιοτικά) πόρους και αισθητή γεωγραφική απομόνωση. Η ομάδα αυτή περιλαμβάνει: Ανάφη, Αντίπαρος, Δονούσα, Ηράκλεια, Θηρασιά, Κίμωλος, Κουφονήσια, Σίκινος, Σχοινούσα και Φολέγανδρος.

Ομάδα ΙΙ

Νησιά που αναπτύσσονται τουριστικά ενώ παράλληλα διαθέτουν και άλλες παραγωγικές δραστηριότητες και εκμεταλλεύσιμους πόρους. Σε αυτά η έμφαση πρέπει να δοθεί σε δράσεις που σκοπό έχουν την αντιμετώπιση των συγκρούσεων μεταξύ των δραστηριοτήτων και την αποτροπή της εξάρτησης τους από την μονόπλευρη τουριστική ανάπτυξη. Τα νησιά αυτής της ομάδας είναι : Αμοργός, Άνδρος, Ίος, Κέα, Κύθνος, Μήλος, Πάρος, Σέριφος, Σίφνος και Τήνος.

Ομάδα ΙΙΙ

Νησιά με σημαντική τουριστική δραστηριότητα όχι μόνο σε περιφερειακό αλλά και σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, με αυξανόμενες περιβαλλοντικές πιέσεις, πληθυσμιακή αύξηση και συγκέντρωση, με άμεση ανάγκη ελέγχου του είδους της ανάπτυξης τους. Τα νησιά που περιλαμβάνει αυτή η ομάδα είναι : Σαντορίνη, Σύρος, Μύκονος και Νάξος.

Στην ακόλουθη ανάλυση εκτιμώνται αναλυτικά όλα τα πλεονεκτήματα – τα μειονεκτήματα – οι ευκαιρίες – οι κίνδυνοι που απορρέουν από την τουριστική ανάπτυξη της κάθε μιας ξεχωριστά ομάδας των νησιών του Ν.Κυκλάδων. Με βάση αυτούς τους τέσσερις άξονες ανάλυσης(πλεονεκτήματα, μειονεκτήματα, ευκαιρίες και κίνδυνοι) εξετάζονται αναλυτικότερα τα εξής ζητήματα, όπως αυτά διαμορφώνονται από την κατάσταση του τουρισμού στο νομό Κυκλάδων:

1. Οι τουριστικές υποδομές και υπηρεσίες
2. Το φυσικό περιβάλλον
3. Το δομημένο περιβάλλον
4. Το ανθρώπινο δυναμικό
5. Η διαφήμιση και η προβολή
6. Η σύνθεση του τουριστικού προϊόντος
7. Η τουριστική ζήτηση
8. Ο κύκλος ζωής του τουριστικού προϊόντος
9. Οικονομικές εισροές και εκροές

Έτσι αναλυτικότερα για την ομάδα I των νησιών του Ν.Κυκλάδων έχουμε τα εξής στοιχεία :

Ομάδα I :

1. Τουριστικές υποδομές και υπηρεσίες

Πλεονεκτήματα →

- 1.1 Η μικρή απόσταση μεταξύ των νησιών και οι ιδιαιτερότητες τους προσφέρουν το πλεονέκτημα της ποικιλίας και της απόκτησης διαφορετικών ταξιδιωτικών εμπειριών σε μικρό χρονικό διάστημα.

Μειονεκτήματα →

1. Η μεγάλη πλειοψηφία των νησιών είναι πολύ μικρά σε μέγεθος σε νησιά και στερούνται σημαντικών υποδομών. Αυτό δημιουργεί σημαντικά προβλήματα στις προσπάθειες τουριστικής ανάπτυξης.
2. Σημαντικό μειονέκτημα των νησιών της ομάδας I είναι ότι για να καλύψουν τις ελλείψεις στις υποδομές τους, τουριστικές και μη, απαιτείται η επένδυση σημαντικών κεφαλαίων.

3. Το ακτοπλοϊκό δίκτυο παρουσιάζει ελλείψεις κυρίως τους χειμερινούς μήνες, γεγονός που λειτουργεί αποτρεπτικά στην αύξηση των επισκεπτών.

4. Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού νησιών συνεπάγεται, κατά τη φάση δημιουργίας των τουριστικών και μη υποδομών, τη σπατάλη μεγάλων οικονομικών πόρων, αφού σε κάθε νησί, ακόμη και αν είναι πολύ μικρό πρέπει να αναπτυχθούν κάποιες αναγκαίες υποδομές.

Ευκαιρίες →

1. Σημαντική ευκαιρία για την ανάπτυξη των νησιών αποτελεί η σωστή αξιοποίηση των διαθέσιμων Κοινοτικών και Εθνικών πόρων για ανάπτυξη των κατάλληλων υποδομών και κυρίως την ορθολογική κατανομή τους μεταξύ των νησιών.
2. Η αειφορική τουριστική ανάπτυξη αποτελεί σημαντική ευκαιρία για τα νησιά.

2) Το φυσικό Περιβάλλον

Πλεονεκτήματα →

1. Το φυσικό περιβάλλον παρουσιάζει ποικιλία η οποία σε συνδυασμό με τις πολύ καλές κλιματολογικές συνθήκες επιτρέπει την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων κυρίως αυτών που σχετίζονται με την θάλασσα.
2. Το φυσικό περιβάλλον παρουσιάζει σχετικά μικρή αλλοίωση.

Μειονεκτήματα →

1. Ανύπαρκτοι υδάτινοι πόροι. Η επίλυση του προβλήματος απαιτεί υψηλές δαπάνες.
2. Μικρός ζωτικός χώρος.
3. Μεγάλα προβλήματα στις ακτοπλοϊκές συγκοινωνίες, ιδιαίτερα κατά τους χειμερινούς μήνες, οπότε και επιδεινώνονται λόγω των ανέμων.
4. Μεγάλο κόστος μεταφορών και χρονοαποστάσεων.
5. Η μεγάλη γεωγραφική διασπορά των νησιών και το πολύ μικρό μέγεθος τους έχει ως αποτέλεσμα την απομόνωση τους κατά τους χειμερινούς μήνες. Αυτό αποτελεί βασικό κίνδυνο ο οποίος περιορίζει τις αναπτυξιακές δυνατότητες των νησιών.

Ευκαιρίες →

1. Οι φυσικές ομορφιές των νησιών μπορούν να αξιοποιηθούν τουριστικά.
2. Ανάπτυξη μορφών τουρισμού βασισμένων σε αρχές αυτάρκειας, αυτοεξυπηρέτησης και χαμηλής όχλησης,

Κίνδυνοι →

1. Η όποια προσπάθεια ανάπτυξης του τουρισμού στα νησιά αυτά θα πρέπει να είναι προσεκτική και ιδιαίτερα μελετημένη καθώς το φυσικό τους περιβάλλον είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο.
2. Σταδιακή μείωση αυτάρκειας των νησιών με αποτέλεσμα την πληθυσμιακή μείωση και κατά συνέπεια δραστικές αλλαγές στις οικονομικές δραστηριότητες.

3) Το Δομημένο Περιβάλλον

Πλεονεκτήματα →

1. Στα νησιά της ομάδας I εξαιτίας των περιορισμένων εξωτερικών επιδράσεων που έχουν δεχθεί, διατηρούνται τα ήθη και τα έθιμα τους στη μορφή που υπάρχουν εδώ και αιώνες
2. Υπάρχει μεγάλος αριθμός παραδοσιακών οικισμών και αρχαιολογικών χώρων.

Μειονεκτήματα →

1. Στα μικρά αυτά νησιά η δόμηση μπορεί να είναι περιορισμένη αλλά σε σημαντικό βαθμό είναι ανεξέλεγκτη και άναρχη.

Ευκαιρίες →

1. Το δομημένο περιβάλλον μπορεί να αποτελέσει με την κατάλληλη αξιοποίηση πόλο έλξης τουριστών.

Κίνδυνοι→

1. Αλλοίωση του παραδοσιακού χαρακτήρα.

4) Το Ανθρώπινο Δυναμικό

Πλεονεκτήματα →

1. Η θετική στάση των κατοίκων απέναντι στον τουρισμό.
2. Η εργατικότητα και η εφευρετικότητα των κατοίκων

Μειονεκτήματα →

1. Μικρός αριθμός κατοίκων και κυρίως σημαντική απουσία των νέων.
2. Μικρός αριθμός ενεργών μελών, μειωμένη προοπτική ανάπτυξης, εξαιτίας των ελαχίστων δεξιοτήτων σχετικά με τις σύγχρονες τεχνολογίες.

Ευκαιρίες →

1. Μέσα από τα προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, εφόσον έχουν ουσιαστική εφαρμογή με συγκεκριμένες προδιαγραφές.
2. Ο τουρισμός μπορεί να αποτελέσει μια ήπια αναπτυξιακή δραστηριότητα, η οποία μπορεί να λειτουργήσει συμπληρωματικά στη συγκράτηση, στην ανανέωση του πληθυσμού και στη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης.

Κίνδυνοι →

1. Αύξηση ξένου ανθρώπινου δυναμικού που οδηγεί στην αλλοίωση αξιών.

5) Η Διαφήμιση Και Η Προβολή

Πλεονεκτήματα →

1. Τα νησιά αυτής της ομάδας είναι σχετικά άγνωστα, με συνέπεια να είναι δυνατή η διαμόρφωση μιας σαφής «εικόνας» προσαρμοσμένης στα δεδομένα και τους στόχους της τουριστικής ανάπτυξης τους,
2. Θετικό ως προς την προβολή των νησιών είναι ότι τα περισσότερα από αυτά τα νησιά βρίσκονται κοντά σε άλλα τα οποία είναι αναπτυγμένα τουριστικά. Το γεγονός αυτό επιτρέπει τη γνώση και μια πρώτη εξοικείωση από την πλευρά των υποψηφίων τουριστών.
3. Είναι η πρωτοτυπία, ο νεωτερισμός και η μοναδικότητα των νησιών αυτών.

Μειονεκτήματα →

1. Βασικό μειονέκτημα για τα νησιά αυτά είναι η περιορισμένη διάθεση χρημάτων για διαφήμιση και προβολή που περιορίζει σημαντικά τις ευκαιρίες να γίνουν γνωστά στους υποψήφιους τουρίστες.

Ευκαιρίες →

1. Μέσα από την σωστή προβολή είναι δυνατόν να επιτευχθεί ο επιθυμητός τύπος τουριστικής ανάπτυξης ο οποίος θα βασίζεται στο σεβασμό τω ιδιαιτεροτήτων των νησιών και στην προστασία του ευαίσθητου φυσικού περιβάλλοντος.

Κίνδυνοι →

1. Είναι η προσέλκυση υπερβολικά μεγάλου αριθμού τουριστών περισσότερων από όσους είναι σε θέση να ικανοποιήσουν τα συγκεκριμένα νησιά.

6) Η Σύνθεση Του Τουριστικού Προϊόντος

Πλεονεκτήματα →

1. Το τουριστικό προϊόν των νησιών της συγκεκριμένης ομάδας διαθέτει ποικιλία πόρων, γεγονός που επιτρέπει την προσέλκυση διαφορετικών ομάδων τουριστών, ιδίως δε αυτών που ενδιαφέρονται για εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες.
2. Το τουριστικό προϊόν προσελκύει τουρίστες οι οποίοι επιθυμούν ήσυχες διακοπές κοντά στη φύση και τους ντόπιους. Σε αυτή την κατεύθυνση πρέπει να στραφεί και η όποια προσπάθεια εμπλουτισμού της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος.

Μειονεκτήματα

1. Βασικό μειονέκτημα του τουριστικού προϊόντος είναι ότι τα στοιχεία του είναι διάσπαρτα γεωγραφικά, γεγονός που μπορεί να λειτουργήσει αρνητικά στην αντίληψη του τουρίστα.
2. Ένα ακόμη μειονέκτημα του τουριστικού προϊόντος αυτών των νησιών είναι ότι έχει πολύ περιορισμένες

δυνατότητες εμπλουτισμού κυρίως εξαιτίας του μικρού μεγέθους των νησιών

Ευκαιρίες →

1. Οι κοινοτικοί(ευρωπαϊκοί) και οι εθνικοί(κρατικοί) πόροι αποτελούν σημαντική ευκαιρία για την βελτίωση της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος των νησιών.

Κίνδυνοι → 1.

1. Ο μικρός αριθμός των κατοίκων και η μεγάλη διασπορά του πληθυσμού στα νησιά δυσχεραίνει σημαντικά τον συντονισμό των προσπαθειών για συνεργασία και ανάπτυξη κοινής τουριστικής δράσης.

7) Η Τουριστική Ζήτηση

Πλεονεκτήματα →

1. Τα τελευταία χρόνια τα νησιά έχουν αρχίσει να συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον περιορισμένου αριθμού τουριστών. Η ζήτηση αυτή παρουσιάζει αυξητική τάση. Θετικό είναι το ότι οι Έλληνες κυρίως ενδιαφέρονται να επισκεφθούνε αυτά τα νησιά.

Μειονεκτήματα →

1. Κύριο μειονέκτημα είναι η μικρή τουριστική περίοδος των νησιών της ομάδας I.

Ευκαιρίες →

1. Η δημιουργία των αναγκαίων υποδομών για τους κατοίκους.

Κίνδυνοι →

1. Είναι η υπέρμετρη ζήτηση και το ότι η προσφορά διαμορφώνεται από εξωγενείς παράγοντες.

8) Ο Κύκλος Ζωής Του Τουριστικού Προϊόντος

Πλεονεκτήματα →

1. Τα νησιά της ομάδας Ι που έχουν αρχίσει να δέχονται επισκέπτες μπορεί να θεωρηθούν ότι βρίσκονται στο στάδιο της εισαγωγής. Αυτό σημαίνει ότι είναι εφικτό να διδαχθούν από τα λάθη που έχουν συμβεί σε άλλες περιοχές της περιφέρειας και να ξεκινήσουν ορθολογικά και βάσει σχεδίου την προσέλκυση επισκεπτών.

Μειονεκτήματα →

1. Το βασικό μειονέκτημα των νησιών είναι ότι το τουριστικό προϊόν τους είναι σε φάση εισαγωγής και άγνωστο ακόμη.

Ευκαιρίες →

1. Το ότι τα νησιά δεν είχαν μέχρι πρόσφατα ενδιαφερθεί για τον τουρισμό έχει και το πλεονέκτημα ότι μπορούν να προσδιορίσουν την επιθυμητή μορφή.

9) Οι Οικονομικές Εισροές Και Εκροές

Πλεονεκτήματα →

1. Ο σχετικά υψηλός βαθμός αυτάρκειας μπορεί να επηρεάσει θετικά το επίπεδο των εκροών.

Μειονεκτήματα →

1. Σημαντικό μειονέκτημα των νησιών είναι η ουσιαστική εξάρτηση τους από τα μεγάλα αστικά κέντρα και τα μεγαλύτερα νησιά. Αυτό συνεπάγεται τη σημαντική αύξηση του κόστους και τη δημιουργία προβλημάτων στην έγκαιρη τροφοδοσία της αγοράς.

Κίνδυνοι →

1. Η ανάπτυξη των τουριστικών υποδομών από «ξένους» προς τα νησιά επιχειρηματίες.
2. Αύξηση εκροών.
3. Μείωση βαθμού αυτάρκειας.

Ομάδα II :

1. Τουριστικές Υποδομές Και Υπηρεσίες

Πλεονεκτήματα →

1. Η ύπαρξη αναπτυγμένων υποδομών φιλοξενίας καλύπτει μεγάλο μέρος των αναγκών των τουριστών που επισκέπτονται τα νησιά.
2. Η μικρή απόσταση των νησιών μεταξύ τους και οι ιδιαιτερότητες τους προσφέρουν το πλεονέκτημα της ποικιλίας και της απόκτησης διαφορετικών ταξιδιωτικών εμπειριών σε μικρό χρονικό διάστημα.

Μειονεκτήματα →

1. Η μεγάλη τουριστική ανάπτυξη μερικών νησιών και η απουσία τουριστών από άλλα αποτελεί μειονέκτημα αυτών των νησιών, αφού παρουσιάζουν έτσι έντονη ανομοιογένεια και ως προς την κατανομή των τουριστικών και γενικότερων υποδομών τους.
2. Τα νησιά παρουσιάζουν σημαντικές ελλείψεις στις υποδομές που σχετίζονται με την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, οι οποίες εξαιτίας του μεγέθους των νησιών αποτελούν τις ενδεδειγμένες μορφές τουριστικής ανάπτυξης. Σημαντικό μειονέκτημα είναι και το γεγονός ότι για την ανάπτυξη αυτών των υποδομών απαιτούνται σημαντικές επενδύσεις.
3. Η παρουσία και η οργάνωση των δημόσιων τουριστικών υπηρεσιών στα νησιά παρουσιάζει πολύ σημαντικές ελλείψεις οι οποίες έχουν άμεσα αρνητικά αποτελέσματα στην τουριστική οργάνωση και ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος των νησιών.

Ευκαιρίες →

1. Σημαντική ευκαιρία για την τουριστική ανάπτυξη των νησιών αποτελεί η σωστή αξιοποίηση των διαθέσιμων κοινοτικών και εθνικών πόρων στην κατεύθυνση της ανάπτυξης των κατάλληλων υποδομών και κυρίως της ορθολογικής κατανομής μεταξύ των νησιών.

2. Η αειφορική τουριστική ανάπτυξη κάποιων από τα νησιά της ομάδας που δεν έχουν αναπτυχθεί τουριστικά τα τελευταία χρόνια, αποτελεί σημαντική ευκαιρία για την βελτίωση των υποδομών τους και την προσέλκυση τουριστών.

Κίνδυνοι →

1. Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού νησιών συνεπάγεται, κατά τη φάση δημιουργίας των τουριστικών και μη υποδομών, τη σπατάλη σημαντικών οικονομικών πόρων, αφού σε κάθε νησί, ακόμη και εάν είναι πολύ μικρό, πρέπει να αναπτυχθούν κάποιες ελάχιστες υποδομές.

2. Το Φυσικό Περιβάλλον

Πλεονεκτήματα →

1. Το φυσικό περιβάλλον των νησιών παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία, γεγονός που το καθιστά ιδιαίτερα σημαντικό πόλο έλξης επισκεπτών, κυρίως αλλοδαπών.
2. Οι καλές κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν τους περισσότερους μήνες του χρόνου, ευνοούν την ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων και σε περιόδους εκτός ακμής.

Μειονεκτήματα →

1. Ο περιορισμένος χώρων διάθεσης απορριμμάτων δημιουργεί επιβαρύνσεις στο φυσικό περιβάλλον τους, ιδίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.
2. Οι πολύ περιορισμένοι υδάτινοι πόροι, που γίνεται ολοένα και εντονότερο και χρήζει αντιμετώπισης.
3. Οι άνεμοι συχνά δημιουργούν προβλήματα στη λειτουργία των συστημάτων μεταφορών.
4. Το φυσικό περιβάλλον των νησιών είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο και οι παρεμβάσεις πρέπει να είναι προσεκτικές και προγραμματισμένες.
5. Η μεγάλη γεωγραφική διασπορά των νησιών και το μικρό μέγεθος τους έχει ως αποτέλεσμα την απομόνωση τους κατά τους χειμερινούς μήνες. Αυτό αποτελεί βασικό κίνδυνο ο οποίος περιορίζει και τις αναπτυξιακές δυνατότητες των νησιών.

Ευκαιρίες →

1. Στα νησιά αυτά υπάρχουν σπάνιες φυσικές ομορφιές που μπορούν να αξιοποιηθούν τουριστικά.

Κίνδυνοι →

1. Είναι η αλλοίωση και η υποβάθμιση των φυσικών πόρων και κατά συνέπεια του φυσικού περιβάλλοντος.

3) Το δομημένο περιβάλλον

Πλεονεκτήματα →

1. Τα νησιά διαθέτουν πολιτιστικούς πόρους διεθνούς ενδιαφέροντος, που αποτελούν πόλο έλξης σημαντικού αριθμού τουριστών.
2. Στα νησιά της ομάδας II των περιορισμένων εξωτερικών επιδράσεων που είχαν δεχτεί μέχρι πρόσφατα έχουν διατηρηθεί τα ήθη και τα έθιμα σε σημαντικό βαθμό.

Μειονεκτήματα →

1. Σε αρκετά νησιά η άναρχη δόμηση έχει επιβαρύνει σημαντικά το δομημένο περιβάλλον. Πολλές φορές οι οικιστικές παρεμβάσεις ήταν μοιραίες για κάποιους παραδοσιακούς οικισμούς και πολιτιστικά τοπία.
2. Η έλλειψη θεσμικών ρυθμίσεων και αποτελεσματικότητας εφαρμογής της νομοθεσίας, επιτρέπει την υποβάθμιση του δομημένου περιβάλλοντος και μάλιστα κατά μη αντιστρέψιμο τρόπο.

Ευκαιρίες →

1. Η τουριστική ανάπτυξη των νησιών μπορεί να στηριχθεί και στα ιδιαίτερα αρχιτεκτονικά στοιχεία των νησιών. Παράλληλα η τουριστική χρήση τους και αξιοποίησή τους μπορεί να βοηθήσει την διατήρησή τους μέσω της άντλησης πόρων π.χ. ειδικό ταμείο, φόροι.

Κίνδυνοι →

1. Απώλεια του παραδοσιακού χαρακτήρα, δημιουργία φαινομένων «καρικατούρας».
2. Σημαντικός κίνδυνος υπάρχει και για το υπόλοιπο δομημένο περιβάλλον. Η απώλεια αυθεντικότητας και της φυσιογνωμίας του αποτελεί σημαντικό κίνδυνο, που μπορεί να γίνει εντονότερος όσο αυξάνεται το ενδιαφέρον των κατοίκων για τον τουρισμό.

4) Το Ανθρώπινο Δυναμικό

Πλεονεκτήματα →

1. Στα νησιά της ομάδας II υπάρχει μικρός, έστω, αριθμός ανειδίκευτων εργαζόμενων οι οποίοι μπορούν να καλύψουν θέσεις εργασίας σε τουριστικές επιχειρήσεις που δεν απαιτούν ιδιαίτερη εξειδίκευση.
2. Τα τελευταία χρόνια έχει διαμορφωθεί στα συγκεκριμένα νησιά θετική προδιάθεση των ντόπιων προς τον τουρισμό, ο οποίος αναγνωρίζεται ως σημαντική παράμετρος οικονομικής ανάπτυξης του τόπου τους.

Μειονεκτήματα →

1. Το σημαντικότερο μειονέκτημα για τα νησιά αυτά αποτελεί η έλλειψη, με ελάχιστες εξαιρέσεις, εξειδικευμένων ατόμων στον τουρισμό και κυρίως στις ειδικές τουριστικές δραστηριότητες. Αυτό σημαίνει ότι, όπου απαιτούνται εξειδικευμένα στελέχη, αυτά θα πρέπει να αναζητηθούν εκτός των νησιών.

Ευκαιρίες →

1. Η εκμάθηση, ανάπτυξη δεξιοτήτων από τους ντόπιους με τη βοήθεια του «εισαγόμενου» ανθρώπινου δυναμικού.
2. Σημαντική ευκαιρία για να επιτευχθεί η βελτίωση του ανθρώπινου δυναμικού, αποτελούν τα προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, εφόσον αυτά έχουν ουσιαστική εφαρμογή με συγκεκριμένες προδιαγραφές. Στην ίδια κατεύθυνση μπορεί να λειτουργήσει και η απόσταση εκπαίδευση, που αποτελεί ιδανική λύση για τους ήδη εργαζόμενους στον τουρισμό.

Κίνδυνοι →

1. Σημαντικός κίνδυνος είναι να περιοριστούν οι, μικρές ούτως ή άλλως, τουριστικές επιχειρήσεις των νησιών στα στελέχη που διαθέτουν ήδη και να καλύψουν τις ανάγκες με προσωπικό περιορισμένων προσόντων λόγω αδυναμίας προσέλκυσης ικανότερων στελεχών ή αδυναμίας πληρωμής τους.
2. Σταδιακή εγκατάλειψη του πρωτογενούς τομέα και των παραδοσιακών δεξιοτήτων.

5) Η Διαφήμιση και Η Προβολή

Πλεονεκτήματα →

1. Τα νησιά αυτής της ομάδας διαθέτουν μία σειρά χαρακτηριστικών, που επιτρέπουν την υιοθέτηση μιας τουριστικής ταυτότητας η οποία θα απευθύνεται σε διαφορετικές ομάδες τουριστών.
2. Η γειννίαση πολλών από τα νησιά της ομάδας με νησιά περισσότερο ανεπτυγμένα τουριστικά, επιτρέπει την εύκολη προσέγγιση και γνωριμία των τουριστών μαζί τους.

Μειονεκτήματα →

1. Τα περιορισμένα κονδύλια για διαφήμιση και προβολή και η έλλειψη από τις διαφημιστικές εκστρατείες των ειδικών μορφών τουρισμού.
2. Στο κόστος προβολής των νησιών έχουν πολύ μικρή συμμετοχή οι ιδιώτες, γεγονός που περιορίζει σημαντικά τους διαθέσιμους πόρους.

Ευκαιρίες →

1. Η δυνατότητα δημιουργίας σαφούς εικόνας όσων νησιών αποτελούν σχετικά άγνωστους προορισμούς.
2. Με την ίδια λογική, η διαφήμιση των δυνατοτήτων ανάπτυξης ειδικών τουριστικών δραστηριοτήτων αποτελεί μία ευκαιρία που δεν πρέπει να μείνει ανεκμετάλλευτη.
3. Τα νησιά έχουν σημαντικούς τουριστικούς πόρους που τα διαφοροποιούν από άλλες περιοχές. Η σωστή προβολή αυτών των ιδιαιτεροτήτων είναι μια μεγάλη ευκαιρία για την βελτίωση της εικόνας των νησιών.

Κίνδυνοι →

1. Αυξάνεται διαρκώς τα τελευταία χρόνια η διαφημιστική προβολή περιοχών γειτονικών χωρών(π.χ. Τουρκία) που είναι δυνατόν να μειώσει την αποτελεσματικότητα της πολιτικής προβολής των νησιών της ομάδας, αν και εφόσον αυτή δεν έχει την κατάλληλη ένταση και σχεδιασμό.

6) Η Σύνθεση Του Τουριστικού Προϊόντος

Πλεονεκτήματα →

1. Η ποικιλία τουριστικών πόρων επιτρέπει την προσέλκυση διαφορετικών ομάδων τουριστών, ιδίως όσων ενδιαφέρονται για τις διακοπές εκτός του μοντέλου του μαζικού τουρισμού.
2. Η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, και κυρίως αυτών που σχετίζονται με τη θάλασσα, είναι εύκολη αφού σχετίζονται άμεσα με τα βασικά χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος των νησιών.

Μειονεκτήματα →

1. Τα βασικά στοιχεία του τουριστικού προϊόντος είναι διάσπαρτα στα νησιά της ομάδας, γεγονός που μπορεί να λειτουργήσει αρνητικά στην αντίληψη του τουρίστα για το τουριστικό προϊόν.

Ευκαιρίες →

1. Στην κατεύθυνση του εμπλουτισμού και της βελτίωσης της ποιότητας των τουριστικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα σημαντικός αναμένεται να είναι ο ρόλος των κοινοτικών(Ευρωπαϊκή Ένωση) πόρων αλλά και των εθνικών(Κράτος) οι οποίοι πρέπει να αξιοποιούνται σε όσο το δυνατόν παραγωγικότερες επενδύσεις.
2. Ουσιαστική ευκαιρία για τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος των νησιών είναι η ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού.

Κίνδυνοι →

1. Βασικός κίνδυνος για το τουριστικό προϊόν των νησιών της ομάδας II είναι η ομοιότητα του τουριστικού προϊόντος τους με αυτό των γειτονικών περιοχών της χώρας και άλλων χωρών. Η αδυναμία διαφοροποίησης και εξειδίκευσης αποτελεί σημαντική απειλή για το τουριστικό μέλλον των νησιών.

7) Η Τουριστική Ζήτηση

Πλεονεκτήματα →

1. Η τουριστική ζήτηση στα νησιά εμφανίζει διαρκή αύξηση τα τελευταία χρόνια, η οποία συνδέεται με την προσέλευση όλο και περισσότερων Ελλήνων τουριστών ακόμα και για σύντομες αποδράσεις.

2. Ιδιαίτερα θετικό στοιχείο είναι και το ότι οι τουρίστες που επιλέγουν τα νησιά για διακοπές τους αντιπροσωπεύουν διαφορετικά πρότυπα.

Μειονεκτήματα →

1. Λίγα νησιά προσελκύουν μεγάλο αριθμό τουριστών. Αυτό οδηγεί μοιραία σε φαινόμενα τουριστικής ανισότητας.
2. Η ζήτηση έχει μικρή χρονική έκταση. Αυτό περιορίζει εκ των πραγμάτων τις τουριστικές επιδόσεις των νησιών.

Ευκαιρίες →

1. Βασική επιδίωξη των τουριστικών φορέων των νησιών πρέπει να είναι η διασπορά της ζήτησης μεταξύ περισσότερων νησιών και για περισσότερους μήνες το χρόνο. Αυτό αποτελεί σημαντική παράμετρο αύξησης της ζήτησης και σταδιακής βελτίωσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.
2. Μεγάλη ευκαιρία για την αύξηση της ζήτησης παρέχει και ο εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος και φυσικά η ποιοτική του βελτίωση.
3. Μεγάλη ευκαιρία αποτελεί το άνοιγμα των νησιών προς νέες αγορές, που αναμένονται να έχουν σημαντική δυναμική τα επόμενα χρόνια.

Κίνδυνοι →

1. Η μειωμένη ζήτηση στα νησιά χωρίς επαρκείς τουριστικές υποδομές.
2. Σε μεγάλο βαθμό, η προσφορά είναι εξωγενώς διαμορφούμενη.

8) Ο Κύκλος Ζωής Του Τουριστικού Προϊόντος

Πλεονεκτήματα →

1. Για τα περισσότερα νησιά της συγκεκριμένης ομάδας το τουριστικό προϊόν βρίσκεται για την ώρα σε στάδιο της εισαγωγής. Το γεγονός αυτό σημαίνει ότι υπάρχουν ακόμη πολλά περιθώρια αύξησης της ζήτησης και ποιοτικής βελτίωσης του.
2. Τα περισσότερα νησιά διαθέτουν, ακόμη, μεγάλο αριθμό ανεκμετάλλετων χαρακτηριστικών που μπορούν αφενός να διαφοροποιήσουν σημαντικά το τουριστικό προϊόν και αφετέρου να αυξήσουν την αποδοχή του από συγκεκριμένες ομάδες τουριστών.

Μειονεκτήματα →

1. Το τουριστικό προϊόν πολλών νησιών βρίσκεται σε φάση εισαγωγής και μερικών σε φάση ανάπτυξης για αυτό και είναι λίγο γνωστό στους υποψήφιους τουρίστες καταναλωτές.

Ευκαιρίες →

1. Σημαντική ευκαιρία για το τουριστικό προϊόν αυτών των νησιών αποτελεί το γεγονός πως διαθέτουν μια σειρά από περιοχές και πόρους οι οποίοι δεν έχουν ακόμη αξιοποιηθεί τουριστικά. Αυτό μακροπρόθεσμα σημαίνει ότι μπορεί να αποτελέσουν σημαντικούς παραμέτρους ανανέωσης του τουριστικού προϊόντος των νησιών και φυσικά νέων τουριστικών προορισμών.

9) Οι Οικονομικές Εισροές Και Εκροές

Πλεονεκτήματα →

1. Ο τουρισμός αποτελεί σημαντική πηγή εισροής οικονομικών πόρων προς όλα τα νησιά της ομάδας.

Μειονεκτήματα →

1. Σημαντικό πρόβλημα για αυτά τα νησιά αποτελεί η εξάρτηση τους από τα μεγάλα εμπορικά κέντρα ως προς την προμήθεια υλών και αγαθών.
2. Η αυξανόμενη εξάρτηση από διεθνή τουριστικά πρακτορεία – Tour Operators.

Ευκαιρίες →

1. Η ορθολογική χρήση των πρώτων υλών και των προϊόντων που διαθέτουν τα νησιά της ομάδας.
2. Οι προσπάθειες ανάπτυξης του τουρισμού και των λοιπών παραγωγικών δραστηριοτήτων είναι απαραίτητο να βασίζονται στους υφιστάμενους πόρους.

Κίνδυνοι →

1. Σημαντικό πρόβλημα, που πρέπει να αντιμετωπιστεί, είναι ο κίνδυνος διαρκούς εξάρτησης των μικρών οικονομιών των νησιών από αγορές που βρίσκονται εκτός των ορίων του νομού ή από τα μεγαλύτερα νησιά.

2. Άλλος κίνδυνος μπορεί να θεωρηθεί η σταδιακή μείωση της ανταγωνιστικότητας των τοπικών προϊόντων και η σταδιακή υιοθέτηση ενός συγκεκριμένου και μόνου τύπου οικονομικής ανάπτυξης, με μοναδική δραστηριότητα τον τουρισμό.

Ομάδα III:

1) Τουριστικές Υποδομές Και Υπηρεσίες

Πλεονεκτήματα →

1. Εδώ και χρόνια στα δυναμικότερα νησιά του νομού Κυκλάδων, τα οποία αποτελούν την ομάδα III, έχουν αναπτυχθεί σημαντικές τουριστικές υποδομές. Αυτές με επιτυχία την ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού και εξασφαλίζουν σημαντικό αριθμό τουριστών.
2. Η ποικιλία και η δυνατότητα απόκτησης διαφορετικών ταξιδιωτικών εμπειριών από περισσότερα νησιά σε μικρό χρονικό διάστημα.

Μειονεκτήματα →

1. Εξαιτίας της επικράτησης του μοντέλου του μαζικού τουρισμού και της διάθεσης σημαντικών οικονομικών πόρων για την κάλυψη της ζήτησης που προέρχεται από αυτόν, δεν έχουν αναπτυχθεί επαρκώς οι υποδομές που σχετίζονται με τις ειδικές μορφές τουρισμού.
2. Τα νησιά παρουσιάζουν σημαντικές ελλείψεις στις βασικές τους υποδομές.
3. Τα νησιά αν και βρίσκονται γεωγραφικά πολύ κοντά, δεν έχουν ικανοποιητικά αναπτυγμένη τη μεταξύ τους επικοινωνία. Το φαινόμενο αυτό γίνεται έντονο τους χειμερινούς μήνες.
4. Η παρουσία και η οργάνωση των δημοσίων υπηρεσιών στα νησιά παρουσιάζει σημαντικές ελλείψεις και αδυναμίες, πράγμα που δημιουργεί προβλήματα στην ανταγωνιστικότητα του τουριστικού προϊόντος.

Ευκαιρίες →

1. Τα νησιά αυτής της ομάδας διαθέτουν μια σειρά υποδομών, οι οποίες χαρακτηρίζονται από μεγάλη ποικιλία. Αν οι υποδομές αυτές προβληθούν σωστά, μπορούν να συμβάλλουν στον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος της ευρύτερης περιοχής.
2. Αν οι Κοινοτικοί(Ευρωπαϊκοί) και οι κρατικοί πόροι διατεθούν για την ανάπτυξη των κατάλληλων υποδομών και κυρίως να κατανεμηθούν σωστά μεταξύ των νησιών, θα

δημιουργήσουν μια μεγάλη ευκαιρία για την καλύτερη και ορθολογικότερη τουριστική ανάπτυξη των νησιών.

3. Κάποια από τα νησιά αυτής της ομάδας δεν έχουν αναπτυχθεί ακόμη τουριστικά. Η προσπάθεια για αειφόρο ανάπτυξη και αξιοποίηση τους θα προσφέρει πολλά όχι μόνο στα ίδια τα νησιά, αλλά και στη συνολική τουριστική παρουσία του Ν. Κυκλάδων και της χώρας.

Κίνδυνοι →

1. Η σχετική παλαιότητα των υποδομών και η μη βελτίωση του επιπέδου των προσφερόμενων υπηρεσιών.

2) Το Φυσικό Περιβάλλον

Πλεονεκτήματα →

1. Το φυσικό περιβάλλον των νησιών παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία, για αυτό τα νησιά έχουν μεγάλη ζήτηση από πολλούς επισκέπτες, κυρίως αλλοδαπούς.

2. Η εναλλαγή «εικόνων» είμαι μεγάλη παρέχοντας αξιόλογη ποικιλία στο τουριστικό προϊόν των νησιών του νομού. Επιπλέον καθώς στην ομάδα ανήκουν τα μεγαλύτερα νησιά των Κυκλάδων, η εναλλαγή εικόνων είναι έντονη και μεταξύ των διάφορων περιοχών στο ίδιο το νησί.

3. Τα νησιά της ομάδας έχουν ιδανικές κλιματολογικές συνθήκες και σε συνδυασμό με την ποικιλία των τουριστικών δραστηριοτήτων που προσφέρουν επιτρέπουν την ανάπτυξη αυτών των δραστηριοτήτων για αρκετούς μήνες το χρόνο.

Μειονεκτήματα →

1. Τα συγκεκριμένα νησιά δεν έχουν αναπτύξει επαρκώς χώρους για τη διάθεση των απορριμμάτων με αποτέλεσμα να επιβαρύνεται το φυσικό τους περιβάλλον.

2. Οι περιορισμένοι υδάτινοι πόροι, ακόμα και στα μεγαλύτερα νησιά, αποτελούν σημαντικό μειονέκτημα για την τουριστική τους ανάπτυξη καθώς το πρόβλημα της έλλειψης γίνεται εντονότερο κατά τους καλοκαιρινούς μήνες που αυξάνεται σημαντικά ο αριθμός των κατοίκων- επισκεπτών των νησιών.

3. Εδώ και λίγες δεκαετίες το φυσικό περιβάλλον των νησιών έχει αλλοιωθεί σε κάποιες περιοχές ως αποτέλεσμα της απρογραμματίστης και χωρίς έλεγχο παρέμβασης της

ανθρώπινης δραστηριότητας. Σε ένα βαθμό αυτό οφείλεται και στην λανθασμένη προσπάθεια τουριστικής ανάπτυξης κάποιων δήμων-κοινοτήτων των νησιών.

Ευκαιρίες →

1. Οι σπάνιες τουριστικές ομορφιές που διαθέτουν τα νησιά πρέπει να αποτελέσουν τουριστικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα όλου του νομού.
2. Οι κλιματολογικές συνθήκες δίνουν την δυνατότητα επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου και εκτός των καλοκαιρινών μηνών.

Κίνδυνοι →

1. Η τουριστική ανάπτυξη κάποιων περιοχών τα τελευταία χρόνια οδήγησε στην ανεπανόρθωτη αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος τους
2. Η προσφορά φθηνών πακέτων.
3. Ελλιπής συντήρηση των υποδομών-εγκαταστάσεων.

3) Το Δομημένο Περιβάλλον

Πλεονεκτήματα →

1. Τα νησιά διαθέτουν σημαντικούς πολιτιστικούς πόρους διεθνούς ενδιαφέροντος που αποτελούν πόλους έλξης σημαντικού αριθμού τουριστών.
2. Κάποιοι οικισμοί, κυρίως παραθαλάσσιοι, έχουν διατηρήσει την παραδοσιακή τους μορφή εδώ και αιώνες και, το σημαντικότερο, κατοικούνται ακόμη και σήμερα από ντόπιους που εξακολουθούν να ασκούν τις παραδοσιακές ασχολίες και δραστηριότητες.
3. Στην πλειοψηφία των νησιών, ακόμη και αυτών που έχουν αναπτυχθεί τουριστικά, έχουν διατηρήσει αναλλοίωτα τα ήθη και έθιμα τους που σχετίζονται με τις καθημερινές και κορυφαίες κοινωνικές και θρησκευτικές τους δραστηριότητες.

Μειονεκτήματα →

1. Το δομημένο περιβάλλον κάποιων περιοχών αλλοιώθηκε σημαντικά κατά τις δύο-τρεις προηγούμενες δεκαετίες πάνω στην λανθασμένη προσπάθεια των περιοχών αυτών να αναπτυχθούν τουριστικά.
2. Σε πολλά νησιά, κυρίως στην παραλιακή τους ζώνη, παρατηρείται της άναρχης και ασυνείδητης δόμησης. Το φαινόμενο αυτό γίνεται εντονότερο ως αποτέλεσμα του ελλιπούς νομικού πλαισίου και της αδυναμίας ή έλλειψης βούλησης για την εφαρμογή του.

3. Οι ζημιές που έχουν συντελεστεί στο δομημένο περιβάλλον των νησιών είναι σε λίγες περιπτώσεις ανεπανόρθωτες και σε κάποιες άλλες η αποκατάστασή τους συνεπάγεται μεγάλο κόστος από την πλευρά του κράτους ή των ιδιωτών.

4. Στα περισσότερα νησιά κατά τους καλοκαιρινούς μήνες παρατηρούνται έντονα φαινόμενα ηχορύπανσης που δεν συμβιβάζουν με τη φυσιογνωμία των περισσότερων από αυτά, ενώ λειτουργούν αρνητικά για την «εικόνα» του τουριστικού προϊόντος τους.

Ευκαιρίες →

1. Αν αξιοποιηθούν σωστά οι παραδοσιακοί οικισμοί με παράλληλη προστασία τους, παρουσιάζεται μια μεγάλη ευκαιρία να αναπτυχθούν τουριστικά και ταυτόχρονα να διατηρήσουν μέσα από τον τουρισμό την φυσιογνωμία τους.

2. Η τουριστική ανάπτυξη δεν θα πρέπει να περιοριστεί στον μαζικό τουρισμό, αλλά να στραφεί στις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής και να τις εκμεταλλευτεί ώστε να αναπτυχθούν οι μορφές αυτές που ταιριάζουν περισσότερο σε κάθε περιοχή.

Κίνδυνοι →

1. Κατά τη διάρκεια της τουριστικής ανάπτυξης των νησιών υπάρχει πάντοτε ο κίνδυνος αυτή να γίνεται σε βάρος του παραδοσιακού τους χαρακτήρα και του φυσικού τους περιβάλλοντος.

2. Σημαντικός κίνδυνος υπάρχει και για τις περιοχές που το δομημένο περιβάλλον έχει ήδη υποστεί πιέσεις και αλλοιώσεις. Η απώλεια της αυθεντικότητας και της φυσιογνωμίας του αποτελεί σημαντικό κίνδυνο.

4) Το Ανθρώπινο Δυναμικό

Πλεονεκτήματα →

1. Η τουριστική ανάπτυξη των νησιών έχει ως αποτέλεσμα την ύπαρξη σημαντικού αριθμού στελεχών για τη λειτουργία των κυριότερων τουριστικών επιχειρήσεων.

2. Παράλληλα στα νησιά της ομάδας αυτής είναι διαθέσιμος και ένας μεγάλος αριθμός ανειδίκευτων εργαζομένων, οι οποίοι καλύπτουν τις ανάγκες για εργασία χαμηλής εξειδίκευσης στις τουριστικές επιχειρήσεις.

3. Εξαιτίας της μεγάλης σημασίας του τουρισμού για την οικονομική ανάπτυξη, υπάρχει εδώ και δεκαετίες μια θετική προδιάθεση των ντόπιων προς τα τουριστικά επαγγέλματα.

Μειονεκτήματα →

1. Παρά την διαπιστωμένη ανάγκη για εξειδικευμένο προσωπικό που θα εργαστεί στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού, αυτό δεν έχει επιτευχθεί.
2. Βασικό μειονέκτημα των νησιών αλλά και της χώρας γενικότερα είναι η έλλειψη ενός συστήματος παροχής τουριστικής εκπαίδευσης υψηλών προδιαγραφών ικανής να ικανοποιήσει τις διαρκώς αυξανόμενες ανάγκες της αγοράς.

Ευκαιρίες →

1. Η ζήτηση που υπάρχει για εξειδικευμένα στελέχη και οι καλές αμοιβές που συνεπάγεται η χαμηλή προσφορά, θα οδηγήσουν σταδιακά όλο και περισσότερους νέους να αποκτήσουν υψηλού επιπέδου τουριστική κατάρτιση και επιστημονική παιδεία.
2. Στη βελτίωση του υπάρχοντος εργατικού δυναμικού στις τουριστικές επιχειρήσεις αναμένεται να βοηθήσουν και τα προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης φυσικά η από απόσταση εκπαίδευση που αποτελεί ιδανική λύση για τους ήδη εργαζόμενους στον τουριστικό τομέα.
3. Για την ποιοτική βελτίωση του εργατικού δυναμικού μεγάλη ευκαιρία αποτελεί και το γεγονός ότι για αρκετούς μήνες οι τουριστικές επιχειρήσεις δεν λειτουργούν με αποτέλεσμα οι εργαζόμενοι σε αυτές να έχουν μεγαλύτερο ελεύθερο χρόνο.

Κίνδυνοι →

1. Τα μειονεκτήματα σχετικά με το ανθρώπινο δυναμικό που προαναφέρθηκαν, συνιστούν σημαντικές ελλείψεις που εάν δεν αντιμετωπισθούν, αναμένεται να προκαλέσουν σημαντικά προβλήματα στο επίπεδο του τουριστικού προϊόντος των νησιών και στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.
2. Συμπίεση πακέτων, χειρότεροι μισθοί και μη καταρτισμένο προσωπικό.

5) Η Διαφήμιση Και Η Προβολή

Πλεονεκτήματα →

1. Τα περισσότερα νησιά διεθνώς καθιερωμένοι τουριστικοί προορισμοί, καταξιωμένοι στη συνείδηση των ταξιδιωτών.

2. Τα νησιά αυτής της ομάδας έχουν διαμορφώσει μία τουριστική «εικόνα», η οποία απευθύνεται σε διαφορετικές ομάδες τουριστών, γεγονός που αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για την περαιτέρω τουριστική τους ανάπτυξη.

Μειονεκτήματα →

1. Σημαντικό μειονέκτημα των νησιών είναι ότι παρά την αύξηση τα τελευταία χρόνια των ποσών που διατίθενται για διαφήμιση και προβολή, αυτά εξακολουθούν να είναι περιορισμένα. Πολύ μικρή θεωρείται και η συμμετοχή των ιδιωτών στις διαφημιστικές δαπάνες.

2. Οι όποιες διαφημιστικές προσπάθειες που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια δεν έχουν προβάλλει επαρκώς τις δυνατότητες ανάπτυξης τα προσδοκώμενα οφέλη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού στα νησιά και των δυνατοτήτων τους.

3. Τα διαφημιστικά μηνύματα παραμένουν εδώ και αρκετά χρόνια χωρίς μεγάλη έμπνευση και διαφοροποίηση, γεγονός που δεν συμβάλλει στην τροποποίηση της ήδη καθιερωμένης «εικόνας».

Ευκαιρίες →

1. Σημαντική ευκαιρία για την αποτελεσματικότερη τουριστική ανάπτυξη των νησιών είναι η κατεύθυνση μέρους των δραστηριοτήτων της διαφήμισης και προβολής προς τις υποδομές και τις δυνατότητες ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού των νησιών.

2. Παράλληλα, πρέπει να χαραχθεί μια στρατηγική προβολής που θα έχει ως βασικούς άξονες την εκμετάλλευση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων των νησιών και των στοιχείων εκείνων που τα διαφοροποιούν από ανταγωνιστικά νησιά και προορισμούς.

Κίνδυνοι →

1. Σοβαρό κίνδυνο για τα νησιά αποτελεί η μη επιτυχημένη επιδίωξη διαμόρφωσης τουριστικής ταυτότητας που θα τα διαφοροποιεί σε σχέση με άλλα ανταγωνιστικά νησιά ή και περιοχές γειτονικών νησιών.

2. Τα τελευταία χρόνια γειτονικές περιοχές που διαθέτουν τουριστικό προϊόν με ομοιότητες σε σχέση με αυτό των νησιών έχουν δώσει μεγάλη έμφαση στην προβολή τους. Αυτό αποτελεί κίνδυνο που πρέπει να οδηγήσει στις κατάλληλες ενέργειες προβολής που θα οδηγήσουν στον περιορισμό του.

6) Η Σύνθεση Του Τουριστικού Προϊόντος

Πλεονεκτήματα →

1. Το τουριστικό προϊόν των νησιών διαθέτει μεγάλη ποικιλία τουριστικών πόρων, γεγονός που συμβάλλει στην προσέλκυση διαφορετικών ομάδων τουριστών.
2. Τα χαρακτηριστικά του τουριστικού προϊόντος επιτρέπουν σε σημαντικό βαθμό την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού, με έμφαση σε αυτούς που σχετίζονται με τη θάλασσα.

Μειονεκτήματα →

1. Το γεγονός ότι τα στοιχεία του τουριστικού προϊόντος είναι διάσπαρτα στα νησιά, ενίοτε επηρεάζει αρνητικά το βαθμό ικανοποίησης συγκεκριμένων ομάδων τουριστών.
2. Το τουριστικό προϊόν, παρά την ποικιλία των στοιχείων και των χαρακτηριστικών του, δεν έχει διαφοροποιηθεί επαρκώς εδώ και αρκετά χρόνια, με αποτέλεσμα να τείνει να ξεπεραστεί ως προς κάποια χαρακτηριστικά του.

Ευκαιρίες →

1. Στην κατεύθυνση του εμπλουτισμού και της βελτίωσης της ποιότητας των τουριστικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα σημαντικός αναμένεται να είναι ο ρόλος των κοινοτικών πόρων.
2. Σημαντική ευκαιρία για τον εμπλουτισμό του τουριστικού προϊόντος, αποτελεί η ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού και ειδικότερα δραστηριοτήτων που δεν βλάπτουν το φυσικό και δομημένο περιβάλλον.

Κίνδυνοι →

1. Βασικός κίνδυνος για το τουριστικό προϊόν αυτής της ομάδας νησιών είναι η ομοιότητα του τουριστικού τους προϊόντος με αυτό γειτονικών και άλλων χωρών. Η αδυναμία διαφοροποίησης και εξειδίκευσης αποτελεί σημαντική απειλή για το τουριστικό μέλλον των νησιών.

7) Η Τουριστική Ζήτηση

Πλεονεκτήματα →

1. Η τουριστική ζήτηση στα νησιά εμφανίζεται σταθερά αυξανόμενη τα τελευταία χρόνια. Πρόκειται για σημαντικό θετικό στοιχείο, ιδιαίτερα να συνδυαστεί με την ποικιλία των τουριστών που επιλέγουν τα νησιά για

τις διακοπές τους και οι οποίοι προέρχονται από διαφορετικά τουριστικά πρότυπα.

2. Βασικό πλεονέκτημα για τα νησιά αυτά, είναι το ότι οι Έλληνες τα επιλέγουν ως τόπο διακοπών τους, αυτό αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την βελτίωση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος και τη μείωση της εποχικότητας.

3. Οι βασικές εθνικότητες αλλοδαπών τουριστών που επισκέπτονται τα νησιά αναμένεται να παρουσιάσουν αύξηση των ταξιδιών τους τα επόμενα χρόνια. Είναι λογικό τα νησιά αυτής της ομάδας να αποτελέσουν χώρους προσέλκυσης μέρους αυτών των ταξιδιών.

Μειονεκτήματα →

1. Βασικό μειονέκτημα των νησιών είναι ότι η πλειοψηφία των αλλοδαπών τουριστών προέρχεται από ένα μικρό αριθμό χωρών. Το γεγονός αυτό οδηγεί μοιραία στην ανάπτυξη σχέσεων εξάρτησης των νησιών από τις κύριες αγορές προέλευσης τουριστών.

2. Η καλή ποσοτικά ζήτηση είναι σαφώς περιορισμένη χρονικά σε μικρό αριθμό μηνών ανά έτος. Αυτό περιορίζει εκ των πραγμάτων τις τουριστικές επιδόσεις των νησιών.

Ευκαιρίες →

1. Βασική κατεύθυνση των προσπαθειών των τουριστικών φορέων των νησιών πρέπει να είναι η διασπορά της ζήτησης μεταξύ περισσότερων νησιών και σε περισσότερους μήνες το χρόνο. Αυτό αποτελεί σημαντική παράμετρο αύξησης της ζήτησης και σταδιακής βελτίωσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών.

2. Όσο πιο πλούσιο είναι το τουριστικό προϊόν, τόσο περισσότερο μπορεί να αυξηθεί η ζήτηση και η ποιότητα των τουριστών που επισκέπτονται τα νησιά.

3. Το άνοιγμα των νησιών προς νέες αγορές που αναμένεται να έχουν σημαντική δυναμική τα επόμενα χρόνια.

4. Στην προσπάθεια επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου, σημαντική είναι η αύξηση του αριθμού των σύντομων επισκέψεων στα νησιά, κυρίως από Έλληνες.

Κίνδυνοι →

1. Βασικό μειονέκτημα της τουριστικής ζήτησης προς τα νησιά είναι ότι αυτή εξαρτάται σε σημαντικό από λίγες τουριστικές επιχειρήσεις που επηρεάζουν και την διαμορφούμενη τουριστική πολιτική στα νησιά. Η επιδεινώσει αυτής της κατάστασης μπορεί να δημιουργήσει ακόμη πιο επικίνδυνες σχέσεις εξάρτησης.

2. Σε μεγάλο βαθμό, η προσφορά είναι εξωγενώς διαμορφούμενη.

8) Ο Κύκλος Ζωής Του Τουριστικού Προϊόντος

Πλεονεκτήματα →

1. Για τα περισσότερα νησιά της ομάδας ισχύει ότι το τουριστικό προϊόν τους δεν είναι νέο, αλλά βρίσκεται σε φάση δυναμικής ανάπτυξης και εξέλιξης.
2. Παρά το γεγονός ότι βρίσκεται σε φάση ανάπτυξης, υπάρχει ακόμα μεγάλος αριθμός ανεκμετάλλευτων χαρακτηριστικών που μπορούν αφενός να το διαφοροποιήσουν σημαντικά, αφετέρου να αυξήσουν την αποδοχή του από επιλεγμένες ομάδες τουριστών.

Μειονεκτήματα →

1. Κάποια νησιά συνεχίζουν να προσφέρουν ένα τουριστικό προϊόν που είναι ίδιο, γνωστό, εδώ και χρόνια.

Ευκαιρίες →

1. Σημαντική ευκαιρία για το τουριστικό προϊόν αυτών των νησιών αποτελεί το γεγονός ότι διαθέτουν πόρους, οι οποίοι δεν έχουν ακόμη αξιοποιηθεί τουριστικά και μπορεί να αποτελέσουν σημαντικές παραμέτρους ανανέωσης του τουριστικού προϊόντος των νησιών αυτών.

Κίνδυνοι →

1. Υπάρχει ένας περιορισμένος αριθμός περιοχών που θεωρούνται ξεπερασμένες και προσφέρουν ένα τουριστικό προϊόν που έχει εισέλθει σε στάδιο ωρίμανσης. Για τις περιοχές αυτές πρέπει να ληφθεί μέριμνα, ώστε να ανανεώσουν και να εμπλουτίσουν το τουριστικό τους προϊόν.
2. Η έλλειψη διαφοροποίησης και εξέλιξης του τουριστικού προϊόντος μερικών νησιών, μπορεί να οδηγήσει σε σημαντικά προβλήματα αποδοχής του από τους επισκέπτες.

9) Οι Οικονομικές Εισροές Και Εκροές

Πλεονεκτήματα →

1. Ο τουρισμός είναι η κυριότερη οικονομική δραστηριότητα και αποτελεί σημαντική πηγή εισροής οικονομικών πόρων προς τα νησιά.

Μειονεκτήματα →

1. Σημαντικό πρόβλημα για τα νησιά αποτελεί η εξάρτηση τους από τα μεγάλα εμπορικά κέντρα ως προς την προμήθεια των πρώτων υλών. Αυτό συνεπάγεται την επιβάρυνση

του κόστους παραγωγής των προϊόντων και τη συνακόλουθη αύξηση του κόστους των διακοπών.

2. Σημαντική οικονομική εξάρτηση από μεγάλα διεθνή τουριστικά πρακτορεία και Tour Operators.

Ευκαιρίες →

1. Η ουσιαστική μείωση του κόστους των προϊόντων και των χρηματικών εκροών των νησιών μπορεί να προκύψει από την ορθολογική χρήση των πρώτων υλών και των προϊόντων που προσφέρουν τα ίδια τα νησιά αυτής της ομάδας.

Κίνδυνοι→

1. Σημαντικό πρόβλημα που πρέπει να αντιμετωπισθεί, είναι ο κίνδυνος διαρκούς εξάρτησης των μικρών οικονομιών των νησιών από αγορές που βρίσκονται εκτός των ευρύτερων ορίων του νομού. Αυτό μπορεί να δημιουργήσει σημαντικά προβλήματα στην τοπική οικονομία και να έχει ιδιαίτερα αρνητικές επιπτώσεις στην τουριστική ανάπτυξη αυτών των νησιών.

2. Τα τοπικά προϊόντα θα χάσουν την όποια ανταγωνιστικότητα τους και δεν αποκλείεται βαθμιαία τα νησιά να οδηγηθούν σε καταστάσεις ανάπτυξης ενός και μόνο μοντέλου ανάπτυξης, πολλές φορές στείρου- χωρίς μεγάλες προοπτικές, καθώς επίσης και τη μονόπλευρη οικονομική δραστηριότητα μόνο μέσα από τον τουρισμό.

5.3 Προτάσεις

Έχοντας σαν οδηγό όλα τα παραπάνω και με κύριο γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος αλλά και όσον το δυνατόν περισσότερη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη στα νησιά του νομού Κυκλάδων θα θέλαμε να τονίσουμε και να δώσουμε ιδιαίτερη έμφαση στις εναλλακτικές ή ειδικές μορφές τουρισμού που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν σε αυτά τα νησιά. Μέσα από εκτενή μελέτη που έγινε σε όλα τα νησιά των Κυκλάδων καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι όλα τα νησιά, από το πιο μικρό μέχρι το πιο μεγάλο, είναι σε θέση να εφαρμόσουν και να αναπτύξουν κάποιο ή κάποια είδη εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Το γεγονός αυτό καθεαυτό είναι πολύ ενθαρρυντικό για την πορεία του τουρισμού σε ολόκληρο το νομό γιατί έτσι μπορούν πολλά από τα κυκλαδονήσια να αναπτυχθούν ξεχωριστά και να ανεξαρτοποιηθούν από την επιρροή των μεγαλύτερων νησιών. Έτσι θα μπορέσουν να αναπτυχθούν και οι κοινωνίες των νησιών αυτών, αρκεί να τηρηθεί ο σχεδιασμός και ο προγραμματισμός του οποιουδήποτε σχεδίου ανάπτυξης, πάντοτε με τον δέοντα σεβασμό προς το περιβάλλον, τις παραδόσεις (ήθη και έθιμα) και τις ιδιαίτερες αρχές των κατοίκων των νησιών της περιοχής.

Λαμβάνοντας προσεκτικά όλες αυτές τις παραμέτρους παρουσιάζουμε αναλυτικά για το κάθε ένα νησί ξεχωριστά τα είδη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού που μπορούν να εφαρμοστούν.

Σαντορίνη : Υπάρχουν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για ανάπτυξη του θαλάσσιου, του περιβαλλοντικού τουρισμού, του πολιτιστικού, του τουρισμού ενεργού αναψυχής και του incentive(τουρισμός κινήτρων).

Μύκονος : Ο θαλάσσιος τουρισμός, ο παραθεριστικός, ο πολιτισμικός(κυρίως για τη Δήλο) και ο τουρισμός κινήτρων(incentive).

Πάρος : Εδώ υπάρχουν ευκαιρίες και δυνατότητες εφαρμογής και ανάπτυξης του θαλάσσιου τουρισμού, του χρονομεριστικού τουρισμού(Time Sharing), του incentive(τουρισμός κινήτρου), του κοινωνικού τουρισμού, του τουρισμού της

Γήλικίας-παραχείμασης, του αθλητικού τουρισμού, του πολιτιστικού και του παραθεριστικού.

Άνδρος : Ο οικοτουρισμός, ο αγροτουρισμός, του ενεργού αναψυχής, ο πολιτιστικός και ο παραθεριστικός.

Κέα : προϋποθέσεις για θαλάσσιο τουρισμό, περιβαλλοντικό, για αγροτουρισμό, για παραθεριστικό και για ημερήσιο(εξαιτίας της μικρής απόστασης από την Αθήνα).

Σύρος : Ο θαλάσσιος τουρισμός, ο χρονομεριστικός (Time Sharing), ο συνεδριακός, ο εκθεσιακός, incentive (κινήτρων), Γήλικίας παραχείμασης, πολιτιστικός, αστικός και παραθεριστικός τουρισμός.

Τήνος : Εδώ προτείνουμε τον οικοτουρισμό, τον τουρισμό υγείας, τον αγροτουρισμό, τον κοινωνικό και τον πολιτιστικό τουρισμό.

Αμοργός : Θαλάσσιος, οικοτουρισμός, κοινωνικός και πολιτιστικός τουρισμός.

Ίος : Εδώ μπορούν να εφαρμοστούν ο θαλάσσιος τουρισμός και αγροτουρισμός.

Μήλος : Ο συνεδριακός τουρισμός, ο οικοτουρισμός και ο πολιτισμικός.

Νάξος : Στο μεγαλύτερο νησί των Κυκλάδων υπάρχουν προϋποθέσεις ανάπτυξης του θαλάσσιου τουρισμού, του οικοτουρισμού, του αγροτουρισμού, του τουρισμού Γήλικίας-παραχείμασης, ο πολιτιστικός και ο παραθεριστικός τουρισμός.

Σέριφος : Ο θαλάσσιος και ο παραθεριστικός τουρισμός.

Σίφνος : Ο θαλάσσιος τουρισμός, ο περιβαλλοντικός, ο αγροτουρισμός, ο πολιτιστικός και ο παραθεριστικός.

Ανάφη : Εξαιτίας της γεωγραφικής θέσης(το ανατολικότερο νησί των Κυκλάδων) μπορούν να αναπτυχθούν ο περιβαλλοντικός και ο αγροτουρισμός.

Δονούσα : Θαλάσσιος τουρισμός, περιβαλλοντικός και αγροτουρισμός.

Ηράκλεια : Θαλάσσιος-περιβαλλοντικός τουρισμός.

Κουφονήσια : Θαλάσσιος τουρισμός, περιβαλλοντικός και αγροτουρισμός.

Σχοινούσα : Θαλάσσιος, περιβαλλοντικός, αγροτουρισμός και πολιτιστικός τουρισμός.

Θηρασιά : Ο περιβαλλοντικός τουρισμός.

Φολέγανδρος : Περιβαλλοντικός τουρισμός, αγροτουρισμός και πολιτιστικός τουρισμός.

Αντίπαρος : Ο θαλάσσιος τουρισμός και ο περιβαλλοντικός.

Κίμωλος : Εδώ μπορούμε να τονίσουμε την σημασία του οικοτουρισμού, του τουρισμού υγείας και του πολιτιστικού τουρισμού.

Αυτό που θέλαμε να τονίσουμε, όπως είναι φανερό άλλωστε, είναι ότι η αξιοποίηση του θαλάσσιου τουρισμού είναι βασική για όλα τα Κυκλαδονήσια αφού έτσι και αλλιώς η θάλασσα είναι το κύριο προϊόν τους προς εκμετάλλευση. Επίσης ειδική μέριμνα πρέπει να δοθεί στον πολιτισμικό τουρισμό(υπάρχουν πλήθος σημαντικών αρχαιοτήτων από όλες τις χρονικές περιόδους και κυρίως του περίφημου Κυκλαδίτικου πολιτισμού) καθώς και πολλές εκκλησίες. Όλα όσα προτείναμε μπορούν άμεσα να εφαρμοστούν αφού ήδη υπάρχουν οι κατάλληλες υποδομές, ενώ όλο και νέα σχέδια εκπονούνται προς αυτές τις κατευθύνσεις από τους αρμόδιους φορείς. Και να μη παραβλέπουμε το γεγονός ότι οι ίδιοι οι κάτοικοι και όσοι τελοσπάντων εμπλέκονται με τον τουρισμό της περιοχής, έχουν συνειδητοποιήσει την ανάγκη ανάπτυξης αυτών των

μορφών του τουρισμού για να μπορέσει η περιοχή τους να γίνει ανταγωνιστική με σημαντικά ποιοτικά και περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα σε σχέση με άλλους τουριστικούς προορισμούς τόσο εντός της Ελλάδος όσο και αυτών του εξωτερικού.

6^ο Κεφάλαιο

Ορισμένα στοιχεία νησιών:

Πάρος-Νάξος-Σίφνος-Σέριφος-Κύθνος-Κέα

Πάρος

Πάρος...Όνειρα καλοκαιρινών διακοπών στις χειμωνιάτικες νύχτες. Φωτεινή, λαμπερή, γαλάζια σαν το χρώμα του Αιγαίου που την περιβάλλει, λευκή σαν το φημισμένο της μάρμαρο. Βρίσκεται στο κέντρο περίπου των Κυκλάδων και το λιμάνι της, η Παροικία, είναι και η πρωτεύουσα του νησιού.

Η ιστορία της παλιά όπως σ' όλα τα Κυκλαδονήσια. Το πρώτο της όνομα Μινωίς και Μινώα, όταν αποικήθηκε από τους Κρήτες. Πάρος, σήμερα, από τον αρχηγό των Αρκάδων που εγκαταστάθηκαν εδώ την 1^η χιλιετία π.Χ.

Γνώρισε μεγάλη αίγλη και ανάπτυξη ενώ ίδρυσε και αποικίες, όπως π.χ. στη Θάσο. Περσικοί πόλεμοι, αθηναϊκή συμμαχία, Ρωμαίοι και Βυζάντιο, παρακμή και πειρατικές Ενετοί,

Ο καθένας του τρόπο σελίδα του της Πάρου, μέχρι το το νησί έχει εξελιχθεί σε για Έλληνες

επιδρομές.

Τούρκοι, επανάσταση. με το δικό έγραψε τη στην ιστορία φθάνοντας σήμερα, που πλέον πόλο έλξης και ξένους

επισκέπτες. Η Πάρος με τη μεγάλη τουριστική ανάπτυξη και υποδομή, διατηρεί παράλληλα τα ήθη και τις παραδόσεις της και οι Παριανοί την ευγένεια της ψυχής και την καλοσύνη τους.

Το λιμάνι της Παροικιάς πολύβουο και πολύχρωμο. Πίσω η παλιά πόλη με στενά δρομάκια και κυκλαδίτικο χρώμα. Εκεί βρίσκεται και το σπίτι της Μαντώς Μαυρογένους

με τις τρεις βρύσες, με την θαυμάσια αρχιτεκτονική και τα ανάγλυφα μοτίβα από παριανό μάρμαρο. Επίσης, στην Πάρο βρίσκεται το Φραγκομονάστηρο, που έχτισαν το 1700 μ.Χ. οι Καπουτσίνοι και συνεχίζουμε με το Κάστρο το οποίο βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, πάνω στον βράχο, με την ερειπωμένη πια εκκλησία του Χριστού. Είναι αναμφισβήτητα η ωραιότερη περιοχή της πόλης. Οικοδομήθηκε στα μέσα του 13^{ου} αι. και σώζονται μόνο ορισμένα τμήματα του τείχους του κι ένας αναστηλωμένος πύργος. Η εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου, που χτίστηκε στη θέση αρχαίου ναού της Δήμητρας, είναι από τις σημαντικότερες των Κυκλάδων.

Ο ναός της Εκατονταπυλιανής με την θαυματουργή εικόνα της Παναγιάς, είναι ένα σπουδαίο μνημείο για την Πάρο, το Αιγαίο και ολόκληρη την Ελλάδα, αφού είναι ο τρίτος σημαντικότερος χριστιανικός ναός. Έχει 100 πύλες εκ των οποίων μόνο οι 99 είναι γνωστές. Η παράδοση λέει πως η άλλη, η εκατοστή, θα βρεθεί όταν θα ελευθερωθεί η Πόλη. Πολύ γνωστό πανελλαδικά είναι το τριήμερο πανηγύρι που γίνεται στο νησί τον Δεκαπενταύγουστο και συγκεντρώνει πλήθη κόσμου αλλά και επισήμους.

Στη Πάρο βρίσκεται επίσης η «Αλκυόνη». Ο Σύλλογος Περίθαλψης και Προστασίας Αγρίων Ζώων που ιδρύθηκε το 1995 με σκοπό την περίθαλψη και επανένταξη στη φύση, όλων των άγριων ζώων που φτάνουν στο νοσηλεύτήριο και την προστασία της πανίδας μέσω της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, της ευαισθητοποίησης των πολιτών και της προστασίας των βιοτόπων, μέσα από μελέτες και νομικές, κρατικές ή ενημερωτικές διαδικασίες.

Νάξος

Γλυκοχαράζει. Η Αριάδνη, κόρη του βασιλιά της Κρήτης Μίνωα, ξυπνά και συνειδητοποιεί, ότι βρίσκεται εγκαταλελειμμένη από τον Θησέα, τον άντρα που ερωτεύτηκε τόσο, ώστε τον βοήθησε να σκοτώσει τον ετεροθαλή αδελφό της, Μινώταυρο, προκειμένου να του αποσπάσει υπόσχεση γάμου. Όμως η μοίρα, άλλα της όριζε. Μπροστά της εμφανίστηκε ξαφνικά ο θεός Διόνυσος, με τις Μαινάδες και τους Σατύρους του. Ο γεννημένος στη Νάξο, γιος του Δία και της θνητής Σέμελης, ηρέμησε την Αριάδνη, την παντρεύτηκε και απέκτησε μαζί της πολλά παιδιά. Και βέβαια, ο θεός του κρασιού, δεν άφησε παραπονεμένη ούτε την ιδιαίτερη πατρίδα του, την οποία προίκισε με εύφορο έδαφος και πλούσια αμπέλια.

Έτσι, μέσα από την μυθολογία δίνεται μια πολύ πειστική απάντηση στο ερώτημα «γιατί η Νάξος είναι διαφορετική από τα υπόλοιπα κυκλαδονήσια, όχι τόσο τουριστικοποιημένη;». Η Νάξος είναι ένας τόπος αυτάρκης. Το εσωτερικό της, με τα δεκάδες γραφικά χωριά, τα βουνά και τις πεδιάδες, έχει δικιά του ζωή. Οι κάτοικοι καλλιεργούν πατάτες και κηπευτικά, εκτρέφουν ζώα κι έχουν πλούσια παραγωγή γαλακτομικών προϊόντων, αλλά και του λαδιού και κρασιού. Ο τουρισμός είναι βέβαια παράγοντας της οικονομίας του νησιού, αλλά όχι ο μοναδικός. Αυτό δημιουργεί μια άλλη ατμόσφαιρα, που είναι αντιληπτή από τους επισκέπτες.

Οι πρώτοι κάτοικοι του νησιού ήταν Κάρες και Κρήτες, ενώ κατά τους ιστορικούς χρόνους κατοικήθηκε από Ίωνες. Το 536 ή 535 π.Χ. ο Πεισίστρατος εγκατέστησε τυραννία, ενώ την εποχή του τυράννου Λίγδαμη τον 6^ο π.Χ. αι., το νησί γνώρισε τη μεγαλύτερη ακμή του. Το 490 π.Χ., μετά από πολλές προσπάθειες, οι Πέρσες κατάφεραν να κυριαρχήσουν στο νησί, όμως μετά τη ναυμαχία της Σαλαμίνας, η Νάξος εντάχθηκε στην αθηναϊκή ηγεμονία. Αργότερα περιήλθε διαδοχικά στους Μακεδόνες, τους Πτολεμαίους της Αιγύπτου και στους Ροδίους, στους οποίους την προσέφερε ο Αντώνιος, το 41 π.Χ. επί Βυζαντινής αυτοκρατορίας, ανήκε στην «Επαρχία των Νήσων» μαζί με άλλα 52 νησιά. Το 648 την κυριέυσαν οι Σαρακηνοί και το 1204, κατά την

διάρκεια των Σταυροφοριών, την κατέλαβε ο Μάρκος Σανούδος, ο οποίος αναγορεύτηκε Δούκας της Νάξου, κατέκτησε όλα τα γύρω νησιά και δημιούργησε το Δουκάτο της Νάξου, το οποίο ανεξαρτητοποίησε από την Βενετία. Το 1537 το νησί παραδόθηκε στον τρομερό Τούρκο ναύαρχο Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσα και παρέμεινε υπόδουλο στους Τούρκους ως το 1829 οπότε και εντάχθηκε στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος.

Η εξερεύνηση του μεγαλύτερου νησιού των Κυκλάδων δεν μπορεί παρά να ξεκινήσει από την πρωτεύουσά του, την Χώρα. Χαρακτηριστικά αιγαιοπελαγίτικα σπίτια, ανηφορίζουν στο λόφο, που στεφανώνεται από ερείπια του Κάστρου του Μάρκου Σανούδου. Οι δυο πύλες που σώζονται μέχρι σήμερα, όπως και τα μοναστήρια των Καπουτσίνων και των Ουρσουλίνων. Τα επιβλητικά αρχοντικά και τα δρομάκια με τα κατάσπρα σπίτια, που κατηφορίζουν προς το γεμάτο ζωή παραλιακό δρόμο, θα ήταν τα χαρακτηριστικά της Χώρας αν δεν υπήρχε η Πορτάρα. Ορατή από μακριά, καθώς το πλοίο πλησιάζει στο νησί, η τεράστια αυτή πύλη στέκεται περήφανα στ' αριστερά του λιμανιού, πάνω σ' ένα μικρό κομμάτι γης, που ενώνεται με τη στεριά μ' ένα στενό πέρασμα. Τόσο στενό, που όταν φυσάει ο βοριάς, είναι αδύνατο να το διαβείς, καθώς η θάλασσα μανιασμένη το λούζει. Ίσως είναι το ξέσπασμα της οργής του θεού Απόλλωνα, γιατί ο ναός του δεν ολοκληρώθηκε ποτέ.

Κανείς δεν έχει γνωρίσει την αληθινή ψυχή της Νάξου, αν δεν έχει γνωρίσει την ορεινή Νάξο. Τον τόπο, που προστατευτικά σκιάζει ο πανύψηλος Ζας, το ψηλότερο βουνό των Κυκλάδων, με 1004 μ. υψόμετρο. Ο Ζας, όπως οι Νάξιοι τον ονόμασαν προς τιμή του πατέρα των Θεών Δία, ο οποίος μεγάλωσε και ανατράφηκε στο νησί τους.

Στην καρδιά της ορεινής Νάξου, βρίσκεται η Απείρανθος. Ένα πανέμορφο χωριό με μαρμάρινα καλντερίμια, βενετσιάνικους πύργους, στενά σοκάκια σκεπασμένα με αψιδωτές καμάρες, μικρές πλατείες και την εκκλησία της Παναγίας Απεραθίτισσας, έναν

από τους μεγαλύτερους ναούς του νησιού. Ανεμόμυλοι και νερόμυλοι συνυπάρχουν αρμονικά με διώροφα σπίτια, με μαρμάρινα μπαλκόνια και προσόψεις.

Σίφνος

Η Σίφνος ανήκει στο σύμπλεγμα των δυτικών Κυκλάδων. Η έκτασή της είναι 74 τ. χλμ. Και απέχει από τον Πειραιά 75 μίλια. Οι 2000 περίπου μόνιμοι κάτοικοί της ασχολούνται με την γεωργία, την κτηνοτροφία, την αλιεία, κυρίως όμως με την αγγειοπλαστική, την εμπορική ναυτιλία και τον τουρισμό.

Η Σίφνος σήμερα είναι γνωστή κυρίως ως τόπος παραθερισμού για το εξαιρετικό φυσικό της κάλλος, την πνευματικότητα, την φιλοξενία και ευγένεια των κατοίκων της, τους 57 αρχαίους πύργους, τους κατάσπρους παραδοσιακούς οικισμούς της, τις πολυάριθμες και γραφικές εκκλησίες της με τα αντίστοιχα παραδοσιακά πανηγύρια τους, τα ιστορικά μοναστήρια της, τους περιστερώνες της και τις πολυσύχναστες ή κρυφές παραλίες της. Παράλληλα, αξιόλογη είναι η συμβολή των Σιφνίων στις επιστήμες, τις τέχνες και τα γράμματα. Έχει γραφεί χαρακτηριστικά ότι <<αν στην αρχαιότητα ο πλούτος της Σίφνου μετριόταν σε χρυσό και άργυρο, τους δύο τελευταίους αιώνες μετριέται σε πνευματικό πλούτο>>. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε ότι είναι πατρίδα των ποιητών Αριστ. Προβελέγγιου, Αντ. Πρόκου, Σ. Σπεράντσα κ.ά. τέλος, η Σίφνος μένει πιστή στις παραδόσεις και διατηρεί τα έθιμά της, όπως του πανηγυρά, του χορού του κυρ Βοριά, του λωλοπανηγυρού κ.λ.π.

Μια σύντομη περιήγηση στο νησί θα μας γνωρίσει τα γραφικά χωριά του. Οι Καμάρες είναι το μεγαλύτερο παράλιο χωριό και το λιμάνι του νησιού, από τα τέλη του περασμένου αιώνα. Αριστερά του εισερχόμενου στο λιμάνι και στις κορυφές των ομώνυμων βουνών, βρίσκονται τα μοναστήρια του Προφήτη

Ηλία του Τρουλλακιού και του Αγίου Συμεών. Κάτω χαμηλά, στα ριζά είναι η αναπτυσσόμενη συνοικία της Αγίας Μαρίνας ενώ στην απέναντι πλευρά βρίσκεται ο κεντρικός οικισμός.

Ο Αρτεμώνας ήταν έδρα της ομώνυμης κοινότητας. Βρίσκεται βόρεια της Απολλωνίας και σε απόσταση 1,5 χλμ. Είναι πραγματικό στολίδι της Σίφνου, με αρχοντικά νεοκλασικού ρυθμού, κήπους και λουλουδιασμένες αυλές. Ψηλά στην κορυφή του λόφου, σώζονται από τις παλιές αράδες των ανεμόμυλων, μόνο δύο σε καλή κατάσταση. Από εδώ η θέα της Σίφνου είναι πανοραμική. Στον Αρτεμόνα, εκτός από τους φούρνους, υπάρχουν εργαστήρια ζαχαροπλαστικής και αγγειοπλαστικής.

Τέλος, η Χερρόνησος, που ανήκει στην ευρύτερη περιοχή του Αρτεμόνα, είναι ένα μικρό παραδοσιακό ψαροχώρι, στη βορεινή άκρη του νησιού, με μικρή αμμουδιά, γνωστό για τα κεραμικά του. Η πρόσφατη διάνοιξη αμαξιτού έδωσε νέα πνοή στην περιοχή.

Σέριφος

Η Σέριφος είναι το 42^ο σε μέγεθος νησί του Αιγαίου Πελάγους, με έκταση 77,8 τ.χλμ. και σχήμα σχεδόν στρογγυλό. Έχει έντονο ανάγλυφο έδαφος, ορεινούς όγκους που καταλαμβάνουν το κέντρο της και δύο μικρά χαρακτηριστικά οροπέδια: το οροπέδιο Κάμπος του Αλέξανδρου και των Λιβαδερών.

Η προέλευση και η σημασία του ονόματος της είναι αμφιλεγόμενη. Προέρχεται άραγε από το στέρφος και στέριφος, που σημαίνουν άγονος, άκαρπος και σκληρός ή μήπως από το «σέριφος», την ονομασία του θαλασσινού τζίτζικα, που οι ντόπιοι ονομάζουν κουτσό;

Το νησί συνδέεται με τον μύθο του Περσέα, ο οποίος φιλοξενήθηκε στο ανάκτορο του Δίκτυ, ενός από τους βασιλιάδες της Σερίφου. Σύμφωνα με άλλο μύθο στο νησί ήταν εγκατεστημένοι οι Κύκλωπες.

Οι πρώτοι κάτοικοι της Σερίφου ήταν θησσαλοαιολικής καταγωγής. Δέχτηκε κατά περιόδους εποικιστές από την Καρία, τη μινωική Κρήτη και τη Φοινίκη. Οι Μυκηναίοι ήρθαν στη Σέριφο γύρω στα 1800 π.Χ. ενώ τον 7^ο αι. το νησί έγινε ιωνική αποικία υπό τον Αθηναίο Ετεοκλή. Από το 363 μέχρι το 308 π.Χ. υπάγεται στους Μακεδόνες και μέχρι το 266 π.Χ. στους Πτολεμαίους της Αιγύπτου. Το 146 π.Χ. κατακτήθηκε από τους Ρωμαίους ακολουθώντας την τύχη των Κυκλάδων. Κατά τους χρόνους που ακολουθούν, η Σέριφος γίνεται τόπος εξορίας επιφανών ρωμαίων αντιφρονούντων. Κατά τη φραγκοκρατία το νησί γνώρισε πραγματική άνθηση, ιδιαίτερα κατά τους χρόνους διακυβέρνησης του από τον Ενετό ευγενή Ερμόλαο Μινόττο. Τα μεταλλεία του νησιού επαναλειτούργησαν τότε μετά από διακοπή 1500 χρόνων.

Η Χώρα είναι μοναδική και ανεπανάληπτη σε ομορφιά, σχήμα και διάταξη. Ο φυσικός χώρος υπαγόρευσε και μορφοποίησε την αρχιτεκτονική αυτού του πανέμορφου οικισμού. Απότομες οι κλίσεις, σκληρός και ακατάλυτος ο γρανίτης, ελάχιστα τα πλατώματα. Μικρά, επιπεδόστεγα, μονόχωρα και χαμηλοτάβανα τα σπίτια. Δίπατα και τρίπατα μέσα στο Κάστρο, κάπως πιο άνετα στις εκτός Κάστρου συνοικίες. Κι οι εκκλησίες, η μία κοντά στην άλλη μέσα στο Κάστρο. Κατοικείται αδιάκοπα εδώ και 2800 χρόνια και μέχρι σήμερα ελάχιστα έχει κακοποιηθεί.

Άλλοι οικισμοί του νησιού είναι η Παναγία, η Γαλανή, ο Κένταρχος, ο Ράμος, το Λιβάδι, όπου βρίσκεται και το λιμάνι, ο Κουταλάς και το Μέγα Λιβάδι. Εδώ είχε δημιουργηθεί ολόκληρος οικισμός για τις ανάγκες της μεταλλευτικής βιομηχανίας, ενώ ήταν επίσης το κύριο εξαγωγικό λιμάνι του σιδηρομεταλλεύματος του νησιού. Βέβαια, το σημαντικότερο αξιοθέατο του νησιού είναι το μοναστήρι των Ταξιαρχών χτισμένο στη Β.Α. πλευρά της Σερίφου.

Στη Σέριφο επίσης υπάρχει Αρχαιολογικό Μουσείο.

Κύθνος

Ανάμεσα στην Κέα και στην Σέριφο και με έκταση 99 τ.χλμ. βρίσκεται η Κύθνος ή Θερμιά. Είναι το κοντινότερο νησί των Κυκλάδων ταξιδεύοντας από τον Πειραιά, αφού μόλις μετά από 3ωρο ταξίδι, φθάνεις στον Μέριχα, το όμορφο λιμάνι της Κύθνου.

Καθώς το πλοίο πλησιάζει στο νησί, τα αιγαιοπελαγίτικα χρώματα απλώνονται μπροστά μας. Το γαλάζιο τ' ουρανού και το βαθύ μπλε της θάλασσας, εναλλάσσονται με το λευκό των σπιτιών και την καφετιά απόχρωση της πέτρας. Οι ξερολιθιές συγκρατούν το άγονο έδαφος στις ιδιοκτησίες των κατοίκων, που αγαπούν και μοχθούν για την γη τους αιώνες τώρα.

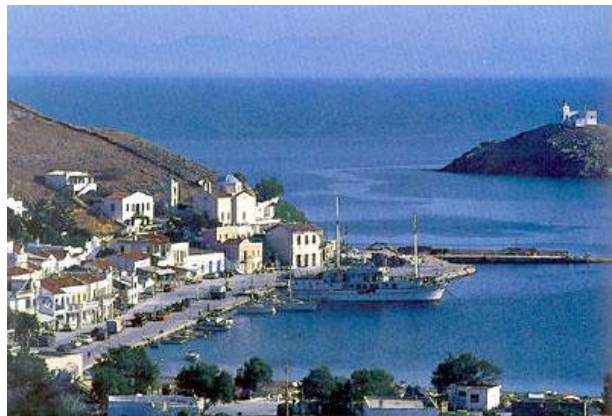
Οι ακτές της Κύθνου είναι δαντελωτές. Προς τα δυτικά η ασφαλέστερη απ' όλες είναι ο Μέριχας, γι' αυτό και χρησιμοποιήθηκε ως λιμάνι του νησιού. Μπορούμε να κολυμπήσουμε στην παραλία του λιμανιού με τ' αρμυρίκια, χαζεύοντας τα καΐκια και τις βάρκες να λικνίζονται στα ήσυχα νερά. Στην Επισκοπή με την εύφορη κοιλάδα της, κ.α.

Σε 8 χλμ. Δρόμου από τον Μέριχα, συναντάμε την πρωτεύουσα του νησιού, Κύθνο ή Μεσαριά. Στους δρόμους και στις αυλές, ανάμεσα στα χαρακτηριστικής κυκλαδίτικης αρχιτεκτονικής, κατάλευκα σπίτια, βλέπουμε ζωγραφισμένα ψάρια, πουλιά και λουλούδια. Επισκεπτόμαστε τις πιο σημαντικές εκκλησίες του χωριού. Την Αγία Τριάδα που είναι και η πιο παλιά, την Μεταμόρφωση του Σωτήρα με αξιόλογο ξυλόγλυπτο τέμπλο και τον Άγιο Σάββα του 17^{ου} αι. λίγο πιο έξω από το χωριό βρίσκεται το μοναστήρι της Παναγίας του Νίκους, που το 1821 λειτουργούσε σαν σχολείο, συμβάλλοντας έτσι σημαντικά στην πνευματική ανάπτυξη του νησιού. Στην Χώρα βρίσκεται επίσης και το Αιολικό Πάρκο, που δημιουργήθηκε για να αξιοποιήσει τους συχνούς, ισχυρούς ανέμους που πνέουν στο νησί, όπως άλλωστε και στα περισσότερα κυκλαδονήσια.

Τα πανηγύρια σ' όλα τα χωριά του νησιού διατηρούνται αναλλοίωτα στο πέρασμα του χρόνου. Οι Κυθνιοί ξέρουν πως πέρα από την τουριστική ανάπτυξη, αξία έχει η διατήρηση της παράδοσης και της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Σ' όλο το νησί υπάρχουν ταβέρνες που προσφέρουν τις τοπικές σπεσιαλιτέ. Φρυγαδέλια, τυροβόλι, τηγανιές, σφουγγάτα, γλυκές θερμιώτικες πίτες και κοπανιστή. Φημισμένο είναι επίσης το θερμιώτικο τυρί και μέλι.

Κέα

Μια ανάσα δρόμου από το Λαύριο και η Τζια μας υποδέχεται χαμογελαστή, φορώντας τα καλά της για να μας ξεναγήσει στις ομορφιές της και να μας διηγηθεί την ιστορία της. Μύθος και ιστορία δημιουργούν μια γλυκιά αίσθηση μυστικισμού σε τούτο το νησί, που βρίσκεται απέναντι από τον φουρτουνιασμένο Κάβο Ντόρο. Η φύση της χάρισε απλόχερα πανέμορφες παραλίες με πεντακάθαρα νερά και η ευστροφία των κατοίκων της ένδοξη ιστορία, αποτυπωμένη στα κατάλοιπα του παρελθόντος που υπάρχουν σε πολλά σημεία της.

Το Λιοντάρι, σήμα κατατεθέν της Κέας, βρίσκεται 1,5 χλμ. Έξω από την Χώρα. Ένα πέτρινο χαμογελαστό λιοντάρι, με γαλήνιο βλέμμα στραμμένο προς την Ιουλίδα, που μας κάνει να αναρωτιόμαστε γιατί. Ο μύθος που ξέρουμε, δεν δικαιολογεί αυτή την εμφάνιση, αυτή την έκφραση. Ήταν τότε που η καταπράσινη Τζια κατοικούνταν από Νύμφες, που ζούσαν στις ρεματιές με τις πηγές. Όμως, ένα φοβερό λιοντάρι εμφανίστηκε και καταδιώκοντας τις, τις έδιωξε από το νησί.

Τότε οι κάτοικοι απελπισμένοι φώναξαν τον Αρισταίο, για να εξευμενίσει τους θεούς και να επαναφέρει το νησί στις προηγούμενες συνθήκες. Ίσως μαζί με τους θεούς ηρέμησε και το ίδιο το λιοντάρι και στέκει τώρα εδώ γαλήνιο και ήρεμο, ακοίμητος φρουρός της σύγχρονης Κέας, παρακολουθώντας εδώ και αιώνες την εξέλιξη και την ιστορία της. Το 12ο αι. π.Χ. φτάνει στην Κέα, ο Κέως και της δίνει την ονομασία που έχει μέχρι σήμερα, ενώ το 1130 π.Χ. φτάνουν εδώ οι Ίωνες και αναπτύσσουν ένα σπουδαίο πολιτισμό.

Την εποχή αυτή ακμάζουν οι πόλεις Ιουλίσ, Κορησσία, Ποιήεσσα και Καρθαία, γι' αυτό ονομάστηκε Τετράπολις. Στη συνέχεια γνώρισε διάφορους κατακτητές και ακολούθησε σχεδόν την πορεία των υπόλοιπων Κυκλάδων. Ρωμαίοι, Ενετοί, Τούρκοι και απελευθέρωση.

Η Ιουλίδα (Χώρα), βρίσκεται σκαρφαλωμένη στην κορυφή του λόφου, του περιτριγυρισμένου από αμπέλια και οπωροφόρα. Στέκει εκεί με τα άσπρα σπίτια της και τις κεραμιδένιες στέγες της, επιβλητική σαν τη βασίλισσα στο θρόνο της και επιβλέπει όλο το νησί. Η Ιουλίδα βρίσκεται χτισμένη στη θέση της παλιάς πόλης, που ερείπια του τείχους της ακρόπολης της, διακρίνονται σε μερικά σημεία.

Πολλές οι όμορφες παραλίες του νησιού, όπως το Σπαθί, η Συκαμιά, το Καμπί, τα Ξύλα και το φοβερό Μαυραμπέλι, που είναι προσβάσιμο μόνο με σκάφος.

Στον αρχαιολογικό χώρο της Αγίας Ειρήνης, Αμερικανοί αρχαιολόγοι ανακάλυψαν σημαντικότατο οικισμό της εποχής του Χαλκού, που συνέχισε να ακμάζει και στα Υστερομινωικά χρόνια.

Στο νησί υπάρχει επίσης Αρχαιολογικό Μουσείο.

7⁰

Κεφάλαιο

Προοπτικές για την βελτίωση του Τουριστικού Προϊόντος-Προβληματισμοί

7.1 Οι τάσεις της τουριστικής ζήτησης στην περιοχή των Κυκλάδων -Οι πηγές προέλευσης της δυνητικής ζήτησης τα επόμενα 15 χρόνια.

Είναι δεδομένο ότι η διαμορφωμένη ζήτηση διαθέτει χαρακτηριστικά τα οποία συμβάλουν στην διαμόρφωση ενός «πυρήνα σταθερότητας» μεσοπρόθεσμα στην ευρύτερη περιοχή των Κυκλάδων. Ένα βασικό στοιχείο το οποίο λειτουργεί θετικά τόσο για την ήδη διαμορφωμένη ζήτηση όσο και για την δυνητική αύξηση της, είναι η ύπαρξη μιας δυναμικής διαφημιστικής εικόνας. Η εικόνα αυτή δεν αφορά μόνο την γενική παρουσία του νομού Κυκλάδων αλλά και συγκεκριμένα νησιά, ορισμένα από τα οποία μάλιστα εδώ και αρκετά χρόνια είναι γνωστά στον διεθνή χώρο (Μύκονος, Πάρος, Σαντορίνη). Οι σημαντικότερες πηγές της δυνητικής ζήτησης είτε σχετίζονται με τμήματα της ήδη διαμορφωμένης ζήτησης (τα οποία είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένα), είτε αφορούν νέες ομάδες στόχους ή αγορές. Οι κυριότερες από αυτές τις πηγές (πάντα μέσα από σχετικά στοιχεία και έρευνες, τόσο του ΕΟΤ όσο και του υπουργείου τουρισμού) είναι οι εξής :

1) Η αύξηση της ζήτησης από εθνικότητες με μικρή παρουσία στην περιοχή.

Η ελληνική αγορά και ιδιαίτερα ο νησιωτικός χώρος αναμένεται ότι θα ενισχυθούν σημαντικά τα επόμενα χρόνια από την αύξηση της ζήτησης, η οποία προέρχεται από :

(α) Από τις βαλκανικές χώρες. Πρόκειται για μια αγορά η οποία παρά τις δυσκολίες και τα προβλήματα της, αναμένεται ότι σταδιακά θα σταθεροποιηθεί αυξάνοντας το μερίδιο της στην ζήτηση της περιοχής.

(β) Από τις ανατολικές χώρες της Ευρώπης. Η αγορά αυτή είναι δυναμική αλλά επηρεάζεται ακόμα από την υπάρχουσα οικονομική αστάθεια. Προβλέπεται σταθεροποίηση και ενίσχυση της παρουσίας της στην περιφέρεια των Κυκλάδων.

(γ) Από τις Η.Π.Α και την Ιαπωνία. Η μικρή σχετικά παρουσία αυτών των τουριστών στην περιοχή εκτιμάται ότι θα αυξηθεί τα επόμενα χρόνια. Σίγουρα θα υπάρχουν

αυξομειώσεις λόγω πολιτικών και οικονομικών συγκυριών, αλλά πρόκειται πάντως για αγορές με υψηλή κατά κεφαλήν τουριστική δαπάνη και ποιοτικά χαρακτηριστικά.

2) Η ζήτηση από τον ημεδαπό τουρισμό

Η περιφέρεια των Κυκλάδων έχει σημαντική ζήτηση από τους ημεδαπούς τουρίστες τα τελευταία χρόνια. Η ζήτηση όμως αυτή προέρχεται κατά κύριο λόγο από την Αθήνα και λιγότερο από τις υπόλοιπες περιοχές της χώρας. Οι πρόσφατες έρευνες οι οποίες έδειξαν την αυξημένη καταναλωτική δαπάνη των Ελλήνων για τουριστικά ταξίδια καθώς και την σταδιακή αύξηση του αριθμού των ταξιδιών που πραγματοποιούνται σε ετήσια βάση, ενισχύουν τις εκτιμήσεις ότι η ζήτηση για την περιοχή θα αυξηθεί. Η αύξηση αυτή θα προέλθει τόσο από τα αστικά κέντρα όσο και από τις περιοχές της υπαίθρου. Καθοριστικό στοιχείο για αυτή την εξέλιξη θα αποτελέσει η βελτίωση της ακτοποιοϊκής πρόσβασης (ταχύτητα, ασφάλεια, πυκνότητα δρομολογίων) στην περιφέρεια αλλά και η αύξηση των αεροπορικών δρομολογίων. Επισημαίνεται η ανάγκη αύξησης των δρομολογίων, τα οποία συνδέουν την περιοχή με άλλες περιφέρειες της χώρας (Κρήτη, βορειοανατολικό Αιγαίο, Πελοπόννησο, Μακεδονία, Δωδεκάνησα).

3) Η αύξηση της ζήτησης για παραθεριστικές κατοικίες

Σταθερή εμφανίζεται η αύξηση της ζήτησης παραθεριστικών κατοικιών τα τελευταία χρόνια. Το ενδιαφέρον είναι ότι από μια περίοδο και μετά κατά την οποία αυτή η ζήτηση περιοριζόταν σε ορισμένα γειτονικά στην Αττική νησιά των Κυκλάδων (Κέα, Κύθνος, Σέριφος, Άνδρος), τώρα πλέον επεκτείνεται και σε νησιά όπως η Μύκονος, η Τήνος, η Σύρος, η Πάρος, η Νάξος, η Σαντορίνη, η Μήλος κ.ά. . Το γεγονός αυτό σχετίζεται τόσο με την ζήτηση από Έλληνες (κυρίως) όσο και με την ζήτηση προερχόμενη από το εξωτερικό. Και στην περίπτωση αυτή, παράμετρος με ιδιαίτερη σημασία που θα ενισχύσει την αυξητική τάση, αποτελεί η εύκολη και σε λογικές τιμές πρόσβαση στα νησιά των Κυκλάδων. Αυτό θα επιτρέψει την αύξηση του τουρισμού μικρής διάρκειας (2-3 ημερών) ο οποίος σχετίζεται εξίσου με τον παραθερισμό και με τα ταξίδια ημεδαπών.

4) Η αύξηση και η ποιοτική αναβάθμιση της ζήτησης από τις ευρωπαϊκές αγορές

Η ζήτηση του νομού Κυκλάδων έχει ένα σταθερό ευρωποκεντρικό χαρακτήρα επί πολλές δεκαετίες. Όπως έχουμε ήδη αναφέρει η περιοχή των Κυκλάδων καλύπτει πολλά από τα κίνητρα των σύγχρονων τουριστικών ταξιδιών. Η Ευρώπη αποτελεί την

κυριότερη «παραγωγό» αυτών των ταξιδιών και όλα δείχνουν ότι η ζήτηση για τις Κυκλάδες θα έχει αυξητική τάση. Σημασία όμως έχουν οι πολιτικές, οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην ποιοτική αναβάθμιση αυτής της ζήτησης. Οι πολιτικές αυτές που προωθούν, αν και εκτιμάται ότι θα ενισχύσουν την τάση για αναβάθμιση της περιοχής, σχετίζονται με την περιβαλλοντική προστασία, τα προγράμματα αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης, τις πολιτιστικές δραστηριότητες, τη διαφοροποίηση της διαφημιστικής εικόνας και την αναδιάρθρωση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος(μεγαλύτερη ποικιλία στις προσφερόμενες υπηρεσίες και υποδομές). Ένας ακόμη παράγοντας αύξησης της ζήτησης πρέπει να θεωρείται η προτίμηση για την περιοχή των Κυκλάδων, τόσο από τους μεγάλους tour operators όσο και από τους πολίτες ευρωπαϊκών χωρών με μεγάλη παράδοση στην ζήτηση, κυρίως για καλοκαιρινά ταξίδια, όπως είναι οι Άγγλοι, οι Γάλλοι, οι Γερμανοί, οι Ολλανδοί κ.ά

7.2 Προτάσεις Για Αναβάθμιση Του Τουρισμού Στο Νομό Κυκλάδων.

Στο πλαίσιο των κατευθύνσεων του Χωροταξικού Σχεδίου Περιφέρειας Νομού Αιγαίου (ΥΠΕΧΩΔΕ- ENVIPLAN) και του βασικού προγράμματος δράσης, προτείνονται μια σειρά από μελέτες ως απαραίτητες για την εφαρμογή του σχεδίου, κατατασσόμενες σε δυο ομάδες:

- ✓ Μελέτες χωροταξικού και αναπτυξιακού χαρακτήρα.
- ✓ Έρευνες και μελέτες ειδικής θεματολογίας με εξειδίκευση σε χωρικό ή κλαδικό επίπεδο.

Χαρακτηριστικά αναφέρονται μελέτες που αφορούν:

- ✓ το κτηματολόγιο
- ✓ το σύστημα μεταφορών
- ✓ την ολοκληρωμένη διαχείριση του υδάτινου δυναμικού
- ✓ την ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων
- ✓ την ενεργειακή κάλυψη
- ✓ ειδικές χωροταξικές μελέτες σε επίπεδο νησιού ή υποπεριοχών του
- ✓ την γεωργική ανάπτυξη
- ✓ την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού
- ✓ την αγορά εργασίας
- ✓ την ανάπτυξη δραστηριοτήτων υψηλής τεχνολογίας

Στο σύνολο τους οι μελέτες που ενδεικτικά περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα δράσης, υποστηρίζεται ότι μπορούν να αποτελέσουν υπόβαθρο άμεσα ή έμμεσα συσχετιζόμενο με το επιθυμητό μοντέλο ανάπτυξης στο νομό Κυκλάδων.

Η επιλογή του σεναρίου αιφορικής ανάπτυξης του τουρισμού επιβάλλει ακόμα και όταν ήδη έχουν εκπονηθεί ή εκπονούνται σήμερα ορισμένες από τις προαναφερθείσες μελέτες, την επαναπροσέγγιση των ειδικών θεμάτων διερεύνησής τους.

Με στόχο την εφαρμογή κατευθύνσεων αιφορικής ανάπτυξης στο νομό Κυκλάδων, θεωρείται αρχικά κρίσιμη η μελέτη-έρευνα βασικών συνιστώσεων του σταδίου και προτύπου ανάπτυξης που έχει ακολουθηθεί και διαμορφωθεί έως σήμερα. Η έρευνα αυτή μπορεί να καλυφθεί με τις μελέτες που ενδεικτικά καταγράφονται στη συνέχεια:

- 1) Μελέτες σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την ανάπτυξη του τουρισμού σε νησιά με διαφορετικούς τύπους τουριστικής ανάπτυξης και άρα διαφορετικού βαθμού πίεσης και ανάγκης σχεδιασμού.
- 2) Μελέτες για την εκτίμηση των επιπτώσεων στο εργασιακό πεδίο από την ανάπτυξη του τουρισμού στα νησιά των Κυκλάδων και για τις αλλαγές που επήλθαν στην απασχόληση, στην ανεργία, στην αγορά εργασίας και στην παραγωγική δομή τους.
- 3) Μελέτες για την εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων του τουρισμού σε αυτά τα νησιά (επενδύσεις, εισοδήματα, επιχειρηματική δραστηριότητα κ.ά.).
- 4) Μελέτες αξιολόγησης των τεχνικών και κοινωνικών υποδομών (επικοινωνίες, μέσα μεταφοράς, λιμάνια, δρόμοι, κοινωνικές υποδομές και υπηρεσίες) που σχετίζονται με τις τουριστικές δραστηριότητες.
- 5) Μελέτη για την εκτίμηση της υφιστάμενης κατάστασης και των δυνατοτήτων ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού, με έμφαση στις ακόλουθες:
 - § θαλάσσιος τουρισμός
 - § οικοτουρισμός
 - § αγροτουρισμός
 - § πολιτιστικός τουρισμός
 - § συνεδριακός τουρισμός
 - § εκπαιδευτικός τουρισμός

§ θρησκευτικό τουρισμός

§ ιαματικός τουρισμός και τουρισμός υγείας.

- 6) Μελέτη για τη δημιουργία δικτύου τουριστικών επιχειρήσεων των νησιών, που θα αποσκοπεί στην ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων με στόχο την προώθηση του κοινού προϊόντος που διαθέτουν.
- 7) Μελέτη για τη δυνατότητα δημιουργίας και πώλησης τουριστικών πακέτων από συνεργαζόμενους φορείς (πρακτορεία, ξενοδοχεία, αναπτυξιακές εταιρείες) που θα αφορούν συνδυασμένη παροχή προϊόντων και υπηρεσιών από περισσότερο του ενός νησιά των Κυκλάδων.
- 8) Εκτίμηση των αναγκών των τουριστικών επιχειρήσεων των Κυκλάδων σε εφαρμογές τεχνολογίας και τις ανάγκες σχετικής εκπαίδευσης των εργαζομένων σε αυτές.
- 9) Διερεύνηση των αναγκών σχεδίασης και εφαρμογής προγραμμάτων από απόσταση εκπαίδευσης σε θέματα που σχετίζονται με την οργάνωση και λειτουργία τουριστικών επιχειρήσεων.
- 10) Πραγματοποίηση ερευνών αγοράς προκειμένου να εντοπιστεί το προφίλ των τουριστών (αλλοδαπών και ημεδαπών) που επισκέπτονται αυτά τα νησιά, των προτιμήσεων τους και των προβλημάτων που αντιμετώπισαν κατά την επίσκεψη στα νησιά των Κυκλάδων.
- 11) Πραγματοποίηση μελετών για την εκτίμηση των χωροταξικών παραμέτρων δημιουργίας ή επέκτασης σχετικών με τον τουρισμό δραστηριοτήτων.
- 12) Πραγματοποίηση μελετών για τις ευρύτερες θεσμικές αλλαγές στις διαδικασίες συμμετοχής στον προγραμματισμό και τη διαχείριση προγραμμάτων ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο.

Το πρόσφατο διάταγμα του Υπουργείου Αιγαίου περί χαρακτηρισμού ορισμένων μικρών νησιών του νομού Κυκλάδων, περιλαμβάνει επίσης διατάξεις πολεοδομικής υφής(με έμφαση στη δόμηση στις εκτός σχεδίου και εκτός οικισμών περιοχές). Πρόκειται για τα νησιά : Δονούσα, Κουφονήσια, Ηρακλειά, Σχοινούσα, Αμοργός, Ανάφη, Σίκινος και Φολέγανδρος.

Η εφαρμογή των διατάξεων αυτών στο πλαίσιο της ανάγκης για ιδιαίτερη προστασία μπορεί να συμβάλει στην κατεύθυνση της επιθυμητής ανάπτυξης της τουριστικής δραστηριότητας στα συγκεκριμένα νησιά.

Στα πλαίσια κάποιων μέτρων του νομού Αιγαίου εκπονούνται επίσης αστικές ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για τμήματα του αστικού χώρου της πόλης της Ερμούπολης που στις πράξεις τους περιλαμβάνουν και μελέτες πολεοδομικού αντικειμένου.

Κυκλοφοριακές μελέτες απαιτούνται για την επίλυση υφιστάμενων προβλημάτων συμφόρησης / ανεπάρκειας (σύνδεση λιμανιών-κύριων οικισμών) κυρίως κατά την περίοδο της αιχμής της τουριστικής κίνησης.

Έρευνες αγοράς και μελέτες επικοινωνιακής στρατηγικής οφείλουν να καταρτιστούν για την δημιουργία άλλου τύπου τουριστικής ανάπτυξης.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων του νησιωτικού χαρακτήρα και των βασικών υποδομών πρέπει να παρθούν μέτρα για τις εναέριες μεταφορές, θαλάσσιες μεταφορές, τις χερσαίες μεταφορές και ότι αφορά την εκπαίδευση, την υγεία και πρόνοια. Για την προστασία περιβάλλοντος και βιώσιμη διαχείριση φυσικών πόρων επιβάλλεται να παρθούν μέτρα για τις υποδομές περιβάλλοντος και την προστασία φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος. Για τον έλεγχο της τουριστικής ανάπτυξης και τον αναπροσανατολισμό της πρέπει να γίνουν υποδομές θαλάσσιου τουρισμού και η ενίσχυση του με συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα, ενισχύσεις τουριστικής υποδομής, πολιτιστική ανάπτυξη και πολιτιστικός τουρισμός και προώθηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Για την ενίσχυση και αξιοποίηση των νησιωτικών κέντρων ανάπτυξης πρέπει να πραγματοποιηθούν δράσεις προώθησης της απασχόλησης και ενέργειες κατάρτισης, υπηρεσίες φροντίδας για την προώθηση των ίσων ευκαιριών, δράσεις στήριξης Μ.Μ.Ε, ενίσχυση προωθητικών δραστηριοτήτων με ιδιωτική συμμετοχή, βελτίωση του παραγωγικού περιβάλλοντος με καινοτόμες εφαρμογές, αναβάθμιση περιβάλλοντος και ποιότητα ζωής, ολοκληρωμένες παρεμβάσεις αστικής ανάπτυξης και ενίσχυση νέων μορφών οικονομικής δραστηριότητας. Για την ανάπτυξη της υπαίθρου, την ενίσχυση των νησιών και των περιοχών χαμηλής οικονομικής ανάπτυξης πρέπει να γίνουν υποδομές αγροτικής παραγωγής, διαχείριση δασικών πόρων, ενίσχυση αγροτικών

δραστηριοτήτων, επενδύσεις γεωργικών εκμεταλλεύσεων, επενδύσεις διαφοροποίησης αγροτικού εισοδήματος, μεταποίηση και εμπορία, γεωργικών προϊόντων, υποδομές και δράσεις για την αλιεία, βασικές υποδομές, δράσεις προώθησης της απασχόλησης και τόνωση της τοπικής οικονομίας με καινοτόμες δράσεις.

Για το νομό Κυκλάδων έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα του νότιου Αιγαίου για το διάστημα 2000-2006 κάποια σημαντικά έργα από τα οποία είναι :

§ έξι έργα οδοποιίας στα νησιά

Νάξου : 2, Σύρου : 2, Τήνου : 1, Σίφνου : 1

§ πέντε έργα αποχέτευσης-επεξεργασίας λυμάτων/ αντιπλημμυρικά από ένα (1) στα εξής νησιά : Μύκονος, Πάρος, Τήνος, Αμοργός και Κουφονήσια.

§ ένα έργο διαχείρισης υδατικών πόρων-εγχειοβελτιωτικά έργα στο νησί της Πάρου.

§ ένα που αφορά σε μουσεία στο νησί της Τήνου.

§ τέσσερα έργα που αφορούν εγκαταστάσεις λιμένων, τουριστικών λιμένων και αλιευτικών καταφυγίων από ένα στα εξής νησιά : Κύθνος, Πάρος, Σύρος και Φολέγανδρος.

§ τρία έργα που αφορούν σε ανάπλαση –ανάδειξη –αποκατάσταση αρχαιολογικών χώρων και μνημείων στα νησιά Άνδρος (2), Σαντορίνη (1).

Ιδιωτικές επενδύσεις –τουρισμός.

Ποιοτικός εκσυγχρονισμός ξενοδοχείων, κάμπινγκ και ενοικιαζόμενων επιπλωμένων διαμερισμάτων καθώς και επιχειρηματικά σχέδια Μ.Μ.Ε όλων των τουριστικών κλάδων του νομού Κυκλάδων.

§ έργα υποδομής υγείας και πρόνοιας.

Περιλαμβάνεται ιατροτεχνολογικός εξοπλισμός για το νομαρχιακό γενικό νοσοκομείο Σύρου.

§ έργα και εγκαταστάσεις λιμένων, τουριστικών λιμένων και αλιευτικών καταφυγίων.

Περιλαμβάνεται το αλιευτικό καταφύγιο στο νησί της Ίου.

§ ανάπλαση, ανάδειξη, αποκατάσταση αρχαιολογικών χώρων και μνημείων.

Περιλαμβάνονται έργα συντήρησης και ανάδειξης αρχαίας Καρθαίας στην Κέα, η διαμόρφωση και ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου Σκάρκου στην Ίο και ακρόπολης Αγ. Ανδρέα στη Σίφνο, η συντήρηση-στερέωση των μνημείων της Δήλου και η ανάδειξη-διαμόρφωση αλλά και αντικατάσταση του στεγάστρου στον αρχαιολογικό χώρο Ακρωτηρίου στη Σαντορίνη.

§ έργα υποδομής / προμήθεια - εγκατάσταση εξοπλισμού, παροχή υπηρεσιών για την προστασία, αναβάθμιση του περιβάλλοντος.

Περιλαμβάνεται πρόγραμμα για την παρακολούθηση της ποιότητας των νερών των ακτών κολύμβησης.

§ υποδομές ενεργειακού τομέα-δίκτυα.

Περιλαμβάνεται το έργο «υποβρύχιες διασυνδέσεις μέσης τάσης Πάρου-Ίου».

7.3 Βιώσιμη Ανάπτυξη Στο Νομό Κυκλάδων

Στο πλαίσιο της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης κρίνεται σκόπιμη η ενδεικτική αναφορά σε ένα Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Ελέγχου με υπαρκτές εφαρμογές στον τουρισμό το οποίο και ευελπιστούμε ότι στο μέλλον θα υιοθετηθεί από πολλές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις στο νομό Κυκλάδων. Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Ελέγχου για ελληνικές ξενοδοχειακές επιχειρήσεις (EMAS - H/GR) έχει ως στόχο τη βιωσιμότητα μιας «τουριστικής βιομηχανίας» με κύρια χαρακτηριστικά τη φιλικότητα και ευαισθησία στο περιβάλλον. Η συμμετοχή είναι εθελοντική με τελικό στόχο την προώθηση της περιβαλλοντικής διαχείρισης στις ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις και στη παροχή πληροφοριών στο κοινό σχετικά με τις περιβαλλοντικά επιδόσεις των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων που συμμετέχουν.

Το EMAS – H/GR έχει σχεδιαστεί ώστε να προσφέρει στις συμμετέχουσες μονάδες τα εξής :

- Βελτιώσεις στις περιβαλλοντικές επιδόσεις
- Καλύτερη διοίκηση
- Οικονομικά οφέλη
- Εξασφάλιση χρηματοδότησης
- Συμμόρφωση με τη νομοθεσία

Τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν / εφαρμοσθούν από κάθε μονάδα που επιθυμεί τη συμμετοχή της στο EMAS – H/GR, αφορούν σε:

- Περιβαλλοντική πολιτική
 - Περιβαλλοντική ανάλυση
 - Περιβαλλοντικό πρόγραμμα
 - Περιβαλλοντικό σύστημα διαχείρισης
 - Κύκλο εσωτερικής περιβαλλοντικής επιθεώρησης
 - Περιβαλλοντική δήλωση
- Επικύρωση

Τα περιβαλλοντικά θέματα που αντιμετωπίζονται και οι επιδόσεις των οποίων αποτιμώνται στο πλαίσιο του συγκεκριμένου συστήματος αφορούν σε :

- Γενικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις
- Διαχείριση ενέργειας

- Διαχείριση νερού
- Διαχείριση απορριμμάτων
- Θόρυβο
- Διαχείριση προμηθειών και υπεργολάβων
- Θέματα υγιεινής και ασφάλειας
- Θέματα προσωπικού
- Εξωτερική περιβαλλοντική πολιτική
- Οργάνωση

Μετά την αναγνώριση – ανάλυση των σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων μιας ξενοδοχειακής μονάδας μπορούν να ληφθούν κατάλληλα μέτρα για τη μείωση έως ελαχιστοποίηση τους. Προτείνονται μέθοδοι που αφορούν επενδύσεις για την βελτίωση της αποδοτικότητας και της λειτουργίας της μονάδας και μέθοδοι προστασίας της φύσης. Το Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης και Ελέγχου στοχεύει στην αειφόρο ανάπτυξη και στη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων μιας ξενοδοχειακής μονάδας μέσω οργανωμένων διαδικασιών για την προστασία του περιβάλλοντος με ταυτόχρονη οικονομική ωφέλεια λόγω της μείωσης του λειτουργικού κόστους της μονάδας.

7.4 Χάραξη Τουριστικής Πολιτικής για τα νησιά των Κυκλάδων από τον Εθνικό Οργανισμό Τουρισμού

Η τουριστική πολιτική χαράσσεται από την κυβέρνηση κατόπιν εισηγήσεως του Ε.Ο.Τ που έχει την ευθύνη της υλοποίησης της. Η τουριστική πολιτική πάνω στο νομό Κυκλάδων για την περίοδο 2000-2006 αποσκοπεί στην ανάπτυξη του τουρισμού σε μια ανταγωνιστική προοπτική υψηλής ποιότητας η οποία έχει τους εξής στόχους :

- Ποιοτική και αισθητική αναβάθμιση των γενικών και των τουριστικών υποδομών.
 - Αύξηση της ζήτησης του τουριστικού προϊόντος σε όλα τα νησιά.
 - Ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων υψηλών προδιαγραφών.
 - Εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού στα νέα επαγγέλματα.
- Εισαγωγή νέων τεχνολογιών στις τουριστικές επιχειρήσεις.

Οι βασικές προτεραιότητες της πολιτικής για τον τουρισμό για την περίοδο 2000-2006 στο νομό Κυκλάδων έχουν ως εξής :

1) Τεχνολογική αναβάθμιση των τουριστικών επιχειρήσεων. Ο τουρισμός γίνεται πλέον βασικός χρήστης των κυριότερων καινοτόμων τεχνολογιών, ενώ νέες εξελίξεις στην τεχνολογία των μεταφορών θα βελτιώσουν την κινητικότητα, την ασφάλεια και την άνεση των τουριστών που ταξιδεύουν με οποιοδήποτε μέσο μεταφοράς, οι τηλεπικοινωνίες και οι τεχνολογίες της πληροφορίας θα αλλάξουν ριζικά τις εμπορικές στρατηγικές των τουριστικών θεσμών και επιχειρήσεων και θα προσφέρουν νέους τρόπους προβολής των τουριστικών προορισμών.

Το Υπουργείο Ανάπτυξης παρέχει στήριξη και καθοδήγηση για την χρήση του διαδικτύου και άλλων ανάλογων τεχνολογιών σε οργανισμούς που ασχολούνται με το marketing τουριστικών προορισμών και την προσφορά τουριστικών υπηρεσιών. Μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος «Κοινωνία Της Πληροφόρησης» θα ενισχυθούν οι τουριστικές επιχειρήσεις, ιδιαίτερα οι μικρές και οι μεσαίες, προκειμένου να ενταχθούν στην ψηφιακή οικονομία. Ειδικά μέτρα προβλέπουν μεταξύ άλλων την αναβάθμιση της μηχανοργάνωσης τους και την άμεση σύνδεση τους στο διαδίκτυο με το πρόγραμμα «Δικτυωθείτε».

2) Αναβάθμιση της ποιότητας υπηρεσιών και διατήρηση του επιπέδου της μέσω του ολοκληρωμένου εκσυγχρονισμού των αντίστοιχων επιχειρήσεων. Τα κίνητρα επενδύσεων σε νέες ξενοδοχειακές κλίνες ισχύουν με βάση τα δεδομένα των φυσικών,

περιβαλλοντικών πολεοδομικών και κοινωνικών αντοχών των τουριστικών περιοχών σε όλα τα νησιά του νομού Κυκλάδων. Σύμφωνα με τα δεδομένα αυτά, περιοχές, οι οποίες εμφανίζουν επάρκεια τουριστικών κλινών δεν ενισχύονται για νέες κλίνες, αλλά μόνο για αναβάθμιση υφισταμένων μονάδων.

3) Εμπλουτισμός της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος, Με Τη Δημιουργία Των Κατάλληλων Υποδομών Για Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού. Τα έργα τουριστικής υποδομής υλοποιούνται αποκλειστικά από ιδιωτικές επενδύσεις.

4) Μείωση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας. Θα χρηματοδοτηθούν ολοκληρωμένα προγράμματα προσέλκυσης τουριστικής ζήτησης κατά την χειμερινή περίοδο, μετά από σχετική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος.

5) Προβολή του νομού Κυκλάδων ως τουριστικού προορισμού. Στόχος είναι η εξασφάλιση ενός σταθερού προϋπολογισμού προβολής με έμφαση σε συγκεκριμένες ομάδες στόχους, η οποία στηρίζεται σε αξιόπιστη έρευνα αγοράς και προβλέπει συνεργασία με παράλληλες πρωτοβουλίες του ιδιωτικού φορέα.

6) Αναδιάρθρωση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η αναδιάρθρωση και αναθεώρηση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης έχει ως στόχο την καλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες της αγοράς. Προβλέπονται νέες μορφές συνεργασίας για το καθορισμό του περιεχομένου των σπουδών και τις πρακτικές εξάσκησης κατά τη διάρκεια της κατάρτισης, όπως επίσης και πιο συμμετρική γεωγραφική κατανομή.

Για την περίοδο 2000-2006 για το νομό Κυκλάδων δεν υπάρχει επιχειρησιακό πρόγραμμα που να αφορά αποκλειστικά τον τουρισμό, οι δράσεις όμως του Γ΄ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης που αφορούν άμεσα τον τουρισμό περιλαμβάνονται στο επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» καθώς έχει αλλάξει η αντίληψη για τον τρόπο με τον οποίο ενδυναμώνετε η ανάπτυξη του τουρισμού. Το επιχειρησιακό πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα» περιλαμβάνει τους εξής τομείς :

- Μεταποίησης και Υπηρεσιών
- Έρευνας και Τεχνολογίας
- Τουρισμού
- Ενέργειας και Φυσικών πόρων

Ο γενικός στρατηγικός στόχος του είναι η ενίσχυση της ποιοτικά προσανατολισμένης ανταγωνιστικότητας. Οι κυριότεροι συντελεστές για την επίτευξη του στόχου αυτού είναι η τόνωση της επιχειρηματικότητας, η απλοποίηση και ο εξαρθολογισμός του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο της προώθησης της αειφόρου τουριστικής ανάπτυξης που βασίζεται στην ήπια διαχείριση των φυσικών πόρων, στον εκσυγχρονισμό των τουριστικών επιχειρήσεων, καθώς και στην εκμετάλλευση του δυναμικού του ανθρώπινου κεφαλαίου και των νέων τεχνολογιών, ο ειδικός στόχος στον τομέα του τουρισμού είναι η διατήρηση του μεριδίου του νομού Κυκλάδων στη διεθνή τουριστική αγορά και η ανασυγκρότηση και ο εμπλουτισμός των τουριστικών πλεονεκτημάτων που διαθέτουν αυτά τα νησιά οικοδομώντας παράλληλα και νέα πλεονεκτήματα.

Συμπεράσματα

Σε όλα τα σχέδια τουριστικής ανάπτυξης που υπάρχουν, ακόμα και αυτά που προτείνουν οι φορείς, ο ανθρώπινος παράγοντας που στην περίπτωση μας είναι οι κάτοικοι των νησιών των Κυκλάδων δεν αναφέρονται καθόλου και αν αναφέρονται είναι για να βοηθήσουν στην υλοποίηση των σχεδίων. Πώς όμως αυτοί οι άνθρωποι θα μπορέσουν να βοηθήσουν στην υποδοχή των τουριστών και στη δημιουργία υποδομών και ανωδομών αν οι ίδιοι αντιμετωπίζουν προβλήματα στα νησιά που κατοικούν ; Πώς θα ικανοποιήσουν τους τουρίστες αν οι ίδιοι δεν είναι ικανοποιημένοι με τις συνθήκες ζωής τους ;

Γιατί μπορεί να υπάρχει η Μύκονος, υπάρχει όμως και η Ανάφη. Κυκλάδες είναι η Νάξος των 18.000 κατοίκων, είναι όμως και η Σίκινος των 238. Είκοσι τέσσερα (24) νησιά με ένα κοινό σημείο αναφοράς : το καλοκαίρι ζουν από και για τον τουρισμό, τον χειμώνα ανήκουν-αποκλειστικά σχεδόν- στους μόνιμους κατοίκους τους και στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν. Ποιο είναι το βασικότερο πρόβλημα τους το χειμώνα ; Μα φυσικά η θαλάσσια συγκοινωνία. Δεν είναι το μοναδικό, αλλά από αυτό πηγάζουν και πολλά άλλα. Γιατί παραδείγματος χάριν το καλοκαίρι πηγαίνεις στη Φολέγανδρο σε 4½ ώρες, το χειμώνα σε 12. Το καλοκαίρι έχεις την επιλογή του ταχύπλου, τον χειμώνα συμβιβάζεσαι με ένα παλιό σκαρί, που θα πιάσει και 8 λιμάνια μέχρι τον τελικό προορισμό. Με δεδομένο ότι τα ταχύπλοα αποσύρονται τους χειμερινούς μήνες ως αντιοικονομικά, αλλά και γιατί δεν είναι φτιαγμένα για πολλά μποφόρ, αυτομάτως η διάρκεια του ταξιδιού αυξάνεται κατά πολύ. Και αν η Πάρος, η Νάξος, η Ίος, η Σαντορίνη και η Σύρος έχουν την τύχη να εξυπηρετούνται σε καθημερινή βάση από πλοία τύπου Blue Star και οι μικρές Κυκλάδες μια με δυο φορές την εβδομάδα, δεν ισχύει το ίδιο και για τα υπόλοιπα νησιά των οποίων η συγκοινωνία εξαρτάται συνήθως από πλοία παλαιού τύπου πολλές φορές κακοσυντηρημένα και προβληματικά.

Σε αρκετές περιπτώσεις η θαλάσσια συγκοινωνία συνδέεται και επηρεάζει και τις οικονομικές συναλλαγές των κατοίκων. Έτσι, σε ορισμένα νησιά η έλλειψη τραπεζικού καταστήματος υποχρεώνει τους κατοίκους να μεταβούν στο πλησιέστερο μεγάλο νησί για να τακτοποιήσουν τις οικονομικές υποθέσεις τους. Σε τρία νησιά τη Δονούσα, την Ηρακλεία και την Ανάφη δεν υπάρχει ούτε μηχανήμα αυτόματης ανάληψης μετρητών(ATM). Συνήθως στα μικρότερα νησιά την απουσία τράπεζας την καλύπτει η

λειτουργία ταχυδρομείου ή ταχυδρομικού πρακτορείου. Αλλά και αυτό δεν αρκεί. Χαρακτηριστικά αν κάποιος από το Κουφονήσι θελήσει να πληρώσει ένα γραμματίο πρέπει να πάει στη Νάξο, άρα να συνυπολογίσουμε τα έξοδα του και τα μεταφορικά αλλά και μια χαμένη μέρα. Επίσης η Κύθνος διαθέτει μία τράπεζα που ανοίγει δύο φορές την βδομάδα. Ακόμα αμέτρητα είναι και τα γραφειοκρατικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι του Ν.Κυκλάδων αφού είναι αναγκασμένοι να αντιμετωπίσουν το «τέρας» της γραφειοκρατίας αλλά και να μετακινηθούν στο πλησιέστερο μεγάλο νησί για την απόκτηση ενός και μόνο εγγράφου. Τέλος δυσφορία προκαλούν οι συχνές απεργίες στις Δημόσιες Υπηρεσίες.

Όσο αφορά την υγεία ένας αγροτικός γιατρός της Φολεγάνδρου εξηγεί ότι οι δυσκολότερες μέρες συχνά αποδεικνύονται οι καλοκαιρινοί γιατί άλλο 6.000 άνθρωποι και άλλο 400, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι το έργο του το χειμώνα είναι εύκολο. Τα επείγοντα περιστατικά μεταφέρονται με ελικόπτερο στην Αθήνα, ωστόσο εξαρτώνται πολλά από τον καιρό. Αποκλειστικά στους αγροτικούς γιατρούς, οι οποίοι μάλιστα διαχειρίζονται και τις παραγγελίες φαρμάκων αφού πολλά από τα νησιά δεν διαθέτουν φαρμακείο(τα μικρότερα από αυτά), βασίζονται έξι (6) Κυκλαδονήσια, ενώ στα υπόλοιπα λειτουργούν πολυδύναμα περιφερειακά ιατρεία με τουλάχιστον έναν ιατρό ειδικότητας και κέντρα υγείας. Στον τομέα της ιατρικής περίθαλψης ηγείται όπως είναι αναμενόμενο η Σύρος με το νομαρχιακό νοσοκομείο της, όπου και εκπαιδεύονται οι αγροτικοί ιατροί του νομού Κυκλάδων. Δεν είναι όμως λίγες οι περιπτώσεις των νησιών, ιδιαίτερα των μικρών, όπου ακόμη και αν προβλέπεται θέση ιατρού γενικής ιατρικής αυτή δεν καλύπτεται. Έτσι, η έλλειψη εξοπλισμού και νοσηλευτικού προσωπικού είναι τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά που κάνουν τραγική την κατάσταση της Δημόσιας Υγείας στον Ν.Κυκλάδων.

Σε ότι έχει να κάνει με την εκπαίδευση, σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας λειτουργούν σε κάθε νησί του νομού εφόσον υπάρχουν μαθητές. Ωστόσο στην Αντίπαρο τα παιδιά υποχρεώνονται να ολοκληρώσουν το λύκειο στο πλησιέστερο μεγάλο νησί, εν προκειμένω στη Πάρο, καθώς το γυμνάσιο του νησιού διαθέτει μία μόνο τάξη λυκείου, την πρώτη. Η καθημερινή μετακίνηση των μαθητών γίνεται με το πλοίο και κατά τους χειμερινούς μήνες είναι σημαντικό πρόβλημα, καθώς η εξάρτηση από τη θαλάσσια συγκοινωνία και τις καιρικές συνθήκες είναι δεδομένη.

Σύμφωνα με τον πρόεδρο της κοινότητας Αντιπάρου υπολογίζεται ότι συνολικά 18 φορές οι μαθητές δεν μπόρεσαν να μεταβούν στην Πάρο την προηγούμενη σχολική χρονιά λόγω απαγορευτικού. Αυτό δυστυχώς δεν συμβαίνει μόνο στην Αντίπαρο αλλά και σε άλλα μικρά νησιά.

Συνοψίζοντας λοιπόν,πολλά είναι τα προβλήματα και οι δυσλειτουργίες που αντιμετωπίζουν τα Κυκλαδονήσια.Στην Μύκονο, αίσθηση έχει προκαλέσει το γεγονός της αύξησης της εγκληματικότητας. Μικροκλοπές και συμπλοκές είναι λίγα από τα προβλήματα της αστυνομίας σε ένα νησί κοσμοπολίτικο (όπως το χαρακτηρίζουν πολλοί) αλλά και με αισθητά πλέον τα σημάδια του κορεσμού.Στην Τήνο έντονη είναι η δυσανασχέτηση τουριστών, Ελλήνων και ξένων λόγω της εκμετάλλευσης τους από τα εμπορικά μαγαζάκια και τα εστιατόρια του νησιού.Ακόμα, στη Σύρο «ανυπόφορο» έχει χαρακτηριστεί το πρόβλημα των parkings από επισκέπτες αλλά και ντόπιους. Οι Δημόσιες Υπηρεσίες του νησιού εξυπηρετούν πολλά και μικρά νησιά με αποτέλεσμα την κωλυσιεργία σε γραφειοκρατικά ζητήματα.

Σαν συμπέρασμα, επιτακτική χαρακτηρίζεται η ανάγκη ύπαρξης «τουριστικής συνείδησης» σε ντόπιους κατοίκους αλλά και επισκέπτες. Οι ελλείψεις και οι δυσλειτουργίες σε βασικούς τομείς όπως η μεταφορά, η νοσοκομειακή περίθαλψη αλλά και η έλλειψη σεβασμού προς τον επισκέπτη έχουν σαν συνέπεια την δημιουργία αισθήματος ανασφάλειας στον εκάστοτε Έλληνα ή ξένο επισκέπτη. Εάν λοιπόν η πολιτεία δεν μπορεί να λύσει τα βασικά αυτά προβλήματα των νησιών του Ν. Κυκλάδων πως μπορεί να έχει απαιτήσεις από τους κατοίκους των νησιών να εξελιχθούν και να αναβαθμίσουν τις υπηρεσίες που προσφέρουν στους τουρίστες είτε αυτοί είναι Έλληνες είτε αλλοδαποί?

Η Ελλάδα έχει ανάγκη τον τουρισμό του Ν. Κυκλάδων γιατί συγκεντρώνει ένα μεγάλο πλεονέκτημα : ενεπλάκησαν ελάχιστα με τους tour operators. Οι Κυκλάδες έχουν την πολυτέλεια να έχουν σχετικά λίγο οργανωμένο τουρισμό, γεγονός που σημαίνει ότι πληρώνεις τιμή πόρτας, συνεπώς μια τιμή υψηλή που δίνει όμως ένα καλό εισόδημα στον ξενοδόχο. Τα ενοικιαζόμενα δωμάτια είναι πολλά, το χρήμα μοιράζεται και αυτός ο τουρισμός βρίσκεται σε καλή κατάσταση. Ακόμα και νησιά ιδιαίτερα τουριστικά, όπως η Μύκονος και η Σαντορίνη, εξαρτώνται κάτω του 50% από τον οργανωμένο τουρισμό.

Γιατί λοιπόν να μην εκμεταλλευτεί σωστά ένας τέτοιος ανεξάρτητος τουριστικός προορισμός και να γίνει ο καθρέπτης της «τουριστικής» Ελλάδας σε όλο τον κόσμο!

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

- Ø Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη & Περιβάλλον
(Χ. Κοκκώσης - Π. Τσιάρτας, Εκδόσεις 'Κριτική Α.Ε', 2001)
- Ø Τουριστική Ανάπτυξη Αρχές, Διαδικασίες & Πολιτικές
(William C. Gartner, Εκδόσεις 'Έλλην', 2001)
- Ø Υπουργείο Τουριστικής Ανάπτυξης
- Ø Μελέτη του Ε.Ο.Τ για το νομό Κυκλάδων, έτος 2003
- Ø Υπουργείο Αιγαίου
- Ø Νομαρχία Κυκλάδων
- Ø G.T.P (Guide Tourism Passenger, μηνιαίος τουριστικός οδηγός)
- Ø www.google.gr
- Ø www.holiday.gr